

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE GÔTOVANY

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

September 2024

ÚVOD

Správa o hodnotení strategického dokumentu, ktorým je územnoplánovacia dokumentácia, podľa §9, ods. 6, písm. a) Zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p. je obstarávatel'om predkladaná spolu s návrhom územného plánu obce.

Vzhľadom na to sa predkladaná správa o hodnotení odvoláva na niektoré textové časti a grafické prílohy vlastného strategického dokumentu „Územný plán obce Gôtovany“ – Návrh riešenia.

Z dôvodu zjednodušenia orientácie sú vybrané grafické prílohy a časti textov o hodnotení prevzaté do predkladanej správy zo strategického dokumentu.

Reálne vplyvy súvisiace s navrhovanou územnoplánovacou dokumentáciou sa prejavia až v súvislosti s realizáciou stavieb a činností a následne prevádzkou objektov, ktoré budú realizované v súlade s podmienkami územného plánu. Preto v tejto etape poznania možno niektoré vplyvy určiť len rámcovo.

Podrobnejšie hodnotenie vplyvov na životné prostredie bude spojené s návrhom jednotlivých stavieb (navrhovaných činností), z ktorých najvýznamnejšie budú z pohľadu možných vplyvov na životné prostredie hodnotené v procese posudzovania vplyvov navrhovaných činností na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Predkladaná správa o hodnotení je vyhotovená podľa osnovy danej prílohou č. 5 zákona č. 24/2006 Z. z. a podľa Rozsahu hodnotenia č. OU-LM-OSZP-2024/001377-025 zo dňa 22. 04. 2024 určeného Okresným úradom Liptovský Mikuláš, Odbor starostlivosti o životné prostredie, Vrbická 1993, 031 01 Liptovský Mikuláš.

Správa o hodnotení strategického dokumentu návrhu Územného plánu obce Gôtovany pozostáva z piatich nasledovných častí, ktoré sú spracované ako samostatné elaboráty.

- Správa o hodnotení strategického dokumentu SEA.
- Príloha č. 1 – Všeobecne záverečné zhrnutie.
- Príloha č. 2 – Vyhodnotenie bodov Rozsahu hodnotenia strategického dokumentu.
- Príloha č. 3 – Vyhodnotenie pripomienok k Oznámeniu o strategickom dokumente.
- Príloha č. 4 – Vyhodnotenie vplyvu na vizuálne exponované lokality.

Správa o hodnotení pozostáva z textovej časti, do ktorej je integrovaných aj niekoľko grafických schém, ako aj názorné grafy či názorné fotografie vlastného terénneho prieskumu. Správa SEA pozostáva zo základných údajov, údajov o priamych vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a z komplexnej charakteristiky a hodnotenia vplyvov na životné prostredie vrátane zdravia. Prílohy 1 až 4 sú v tlačenej podobe zaradené na konci Správy o hodnotení a v digitálnej verzii publikované ako samostatné súbory.

IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

OBSTARÁVATEĽ

Názov: Obec Gôtovany
Sídlo: Gôtovany 45
032 14 Ľubel'a
IČO: 00315192
Starostka: Mgr. Andrea Adamčiaková

ODBORNE SPÔSOBILÁ OSOBA NA OBSTARÁVANIE ÚPP A ÚPD:

Odborne spôsobilá osoba Ing. arch. Adriana Mlynčeková, PhD.
Registračné číslo 365

SPRACOVATEĽ SPRÁVY O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU:

Názov: „Inštitút priestorového plánovania“
Sídlo: Ľubl'anská 1
831 02 Bratislava
IČO: 36 064 645
Štatutárny zástupca: Ing. Ľubomír Macák

inštitút priestorového plánovania

Zodpovedný riešiteľ SEA: Ing. Ľubomír Macák
Hlavná riešiteľka SEA: Ing. Kristína Dunajová
Odborná garancia: Ing. Monika Lachmannová, PhD.
autorizovaná krajinná architektka
Registračné číslo autorizácie: 0049 KA
Ing. Matúš Bizoň, PhD.
autorizovaný architekt
Registračné číslo autorizácie: 2539 AA

RIEŠITEĽSKÝ KOLEKTÍV SPRÁVY O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

Ing. Ľubomír Macák

Zodpovedný riešiteľ

Ing. Kristína Dunajová

Prírodné podmienky
Životné prostredie
Ochrana prírody
Územný systém ekologickej stability

Bc. Radka Siváková

Demografická charakteristika
Domový a bytový fond
Hospodárstvo a ekonomická aktivita obyvateľstva

Ing. Matúš Bizoň, PhD.

Urbanizmus a územné plánovanie
Priestorové usporiadanie a funkčné využitie
Doprava a technická infraštruktúra
Porovnanie variantov

Mgr. Filip Polonský, Ph.D.

Kultúrohistorické hodnoty
Rekreácia a cestovný ruch

Ing. Monika Lachmannová, PhD.

Ochrana prírody a krajiny
Sídlná a krajinná zeleň

OBSAH

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	8
A.I Základné údaje o obstarávateľovi	8
A.I.1 Označenie	8
A.I.2 Sídlo	8
A.I.3 Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávnymi krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie	8
A.II Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii	9
A.II.1 Názov	9
A.II.2 Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie, parcelné číslo)	9
A.II.3 Dotknuté obce	11
A.II.4 Dotknuté orgány	11
A.II.5 Schvaľujúci orgán	12
A.II.6 Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice	12
B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	13
B.I Údaje o vstupoch	13
B.I.1 Pôda – záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber	13
B.I.2 Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie	13
B.I.3 Suroviny – druh, spôsob získavania	14
B.I.4 Energetické zdroje – druh, spotreba	15
B.I.5 Nároky na dopravu a inú infraštruktúru	16
B.II Údaje o výstupoch	18
B.II.1 Ovzdušie – hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií	18
B.II.2 Voda – celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania	19
B.II.3 Odpady – celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi	19
B.II.4 Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita)	21
B.II.5 Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné – zdroj a intenzita)	21
B.II.6 Doplnujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)	22
C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA	23
C.I Vymedzenie hraníc dotknutého územia	23
C.II Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia – podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie	23

C.II.1	Horninové prostredie – inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia	23
C.II.2	Klimatické pomery – zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov)	25
C.II.3	Ovzdušie – stav znečistenia ovzdušia	26
C.II.4	Vodné pomery – povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.....	27
C.II.5	Pôdne pomery – kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.....	29
C.II.6	Fauna, flóra – kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov	31
C.II.7	Krajina – štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana	33
C.II.8	Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáacie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny)	37
C.II.9	Obyvateľstvo – demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi)	41
C.II.10	Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská	46
C.II.11	Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie)	47
C.II.12	Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)	47
C.II.13	Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.....	47
C.III	Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie	49
C.III.1	Vplyvy na obyvateľstvo – počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy	49
C.III.2	Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery	50
C.III.3	Vplyvy na klimatické pomery	50
C.III.4	Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií)	51
C.III.5	Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby)	52
C.III.6	Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).....	52
C.III.7	Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva, atď.)	53

C.III.8	Vplyvy na krajinu – štruktúru a využívanie krajiny.....	54
C.III.9	Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma [napr. navrhované chránené vtáče územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti], na územný systém ekologickej stability	55
C.III.10	Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.....	55
C.III.11	Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.....	56
C.III.12	Iné vplyvy.....	56
C.III.13	Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.....	56
C.IV	Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie	60
C.V	Porovnanie variantov zohľadňujúcich cieľ a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom.....	70
C.V.1	Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu	70
C.V.2	Porovnanie variantov	73
C.VI	Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia	81
C.VII	Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení.....	81
C.VIII	Všeobecne záverečné zhrnutie.....	81
C.IX	Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)	82
C.X	Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení	83
C.XI	Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa	83
C.XII	Prílohy	87
C.XII.1	Príloha 1 – Všeobecne záverečné zhrnutie	87
C.XII.2	Príloha 2 – Vyhodnotenie bodov rozsahu hodnotenia strategického dokumentu	87
C.XII.3	Príloha 3 – Vyhodnotenie pripomienok k oznámeniu o strategickom dokumente	87
C.XII.4	Príloha 4 – Vyhodnotenie vplyvu na vizuálne exponované lokality	87

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

A.I ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBSTARÁVATEĽOVI

A.I.1 OZNAČENIE

Názov: Obec Gôtovany

A.I.2 SÍDLLO

Sídlo: Gôtovany 45, 032 14 Ľubel'a

IČO: 00315192

A.I.3 MENO, PRIEZVISKO, ADRESA, TELEFÓNNE ČÍSLO A INÉ KONTAKTNÉ ÚDAJE OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU OBSTARÁVATEĽA, OSOBY S ODBORNOU SPÔSOBILOSŤOU NA OBSTARÁVANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV A ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE OBCAMI A SAMOSPRÁVNymi KRAJMI (Ľ ZA STAVEBNÉHO ZÁKONA), OD KTOREJ MOŽNO DOSTAŤ RELEVANTNÉ INFORMÁCIE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII, A MIESTO NA KONZULTÁCIE

Oprávnený zástupca obstarávateľa

Mgr. Andrea Adamčiaková (starostka obce)

Gôtovany 45, 032 14 Ľubel'a

Osoba s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii

Ing. arch. Adriana Mlynčeková, PhD.

Osvedčenie o odbornej spôsobilosti č. 365

Miesto na konzultácie

Mgr. Andrea Adamčiaková (starostka obce)

Obecný úrad Gôtovany

Gôtovany 45, 032 14 Ľubel'a

A.II ZÁKLADNÉ ÚDAJE O ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCII

A.II.1 NÁZOV

Územný plán obce Gôtovany

Strategickým dokumentom je územný plán obce Gôtovany, spracovaný v etape návrh.

Nakoľko má obec Gôtovany 471 obyvateľov (SODB 2021), spracovanie konceptu územného plánu obce sa v zmysle § 21 ods. (2) Zákona č. 50/1976 v znení účinnom do 31.3.2024 neuplatňuje. Návrh územného plánu je spracovaný v zmysle § 22 invariantne na základe prerokovaného, upraveného a riadne schváleného Zadania územného plánu.

V apríli roku 2024 vstúpil do platnosti Zákon č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní, ktorý tvorí základný legislatívny rámec SR pre procesy územného plánovania. V jeho prechodných ustanoveniach, uvedených v § 40, ods. (5) sa však uvádza, že Územnoplánovacia dokumentácia, ktorej obstarávanie sa začalo oznámením o začatí obstarávania územnoplánovacej dokumentácie podľa doterajších predpisov a neskončilo schválením územnoplánovacej dokumentácie do 31. marca 2024, sa dokončí podľa predpisu účinného v čase začatia obstarávania. Z uvedeného vyplýva, že proces obstarania, spracovania a schvaľovania tohto Územného plánu obce Gôtovany sa riadi Zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) a Vyhláškou č. 55/2001 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii v zneniach účinnými do 31. marca 2024.

Obsah a rozsah územného plánu na úrovni obce definuje § 11 pôvodného Stavebného zákona č. 50/1976 Zb. v znení účinnom do 31. marca 2024 a tiež § 12 jeho vykonávacej Vyhlášky. 55/2001 Z. z. v znení účinnom do 31. marca 2024.

Spôsob spracovania Územného plánu obce Gôtovany, ako aj bližšie určenie jeho obsahu, rozsahu, ako aj zoznam požadovaných výkresov grafickej časti, sú uvedené v Zadaní, ktoré je spracované podľa § 20 Zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení účinnom do 31. marca 2024. Zadanie Územného plánu obce Gôtovany bolo schválené Uznesením Obecného zastupiteľstva Gôtovany č. 22/2024 dňa 8.4.2024.

Znamená to, že obsahuje textovú a grafickú časť. Textová časť sa delí na smernú časť a záväznú časť. Pri tvorbe urbanistickej koncepcie sú navyše zohľadnené aj dokumenty, ktoré sa venujú dlhodobému vývoju štruktúry osídlenia kraja, či dokonca celej SR.

Územný plán obce Gôtovany – strategický dokument podľa § 3 písm. d) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov.

A.II.2 ÚZEMIE (KRAJ, OKRES, OBEC, KATASTRÁLNE ÚZEMIE, PARCELNÉ ČÍSLO)

Riešeným územím pre spracovanie strategického dokumentu je administratívno-správne územie obce Gôtovany, ktoré je tvorené jedným rovnomenným katastrálnym územím Gôtovany.

Záujmovým územím pre spracovanie územného plánu obce je okres Liptovský Mikuláš, na území ktorého sa prejavujú funkčné a prevádzkové väzby riešeného územia.

Kraj:	Žilinský samosprávny kraj	kód kraja: 500
Okres:	Okres Liptovský Mikuláš	kód okresu: 505
Obec:	Gôtovany	kód obce: 510424
Štatút:	Obec	kód k.ú.: 815250

Gôtovany ležia v Podtatranskej kotline medzi pohoriami Západné Tatry a Nízke Tatry, resp. v strednej časti Liptovskej kotliny, pri južnom brehu vodného diela Liptovská Mara. Obcou vedie cesta 1. triedy I/18, cesta 3. triedy III/2328, ktoré tvoria hlavné komunikačné osi územia. Najbližšie susedné obce sú Ľubel'a (JZ, 3,9 km),

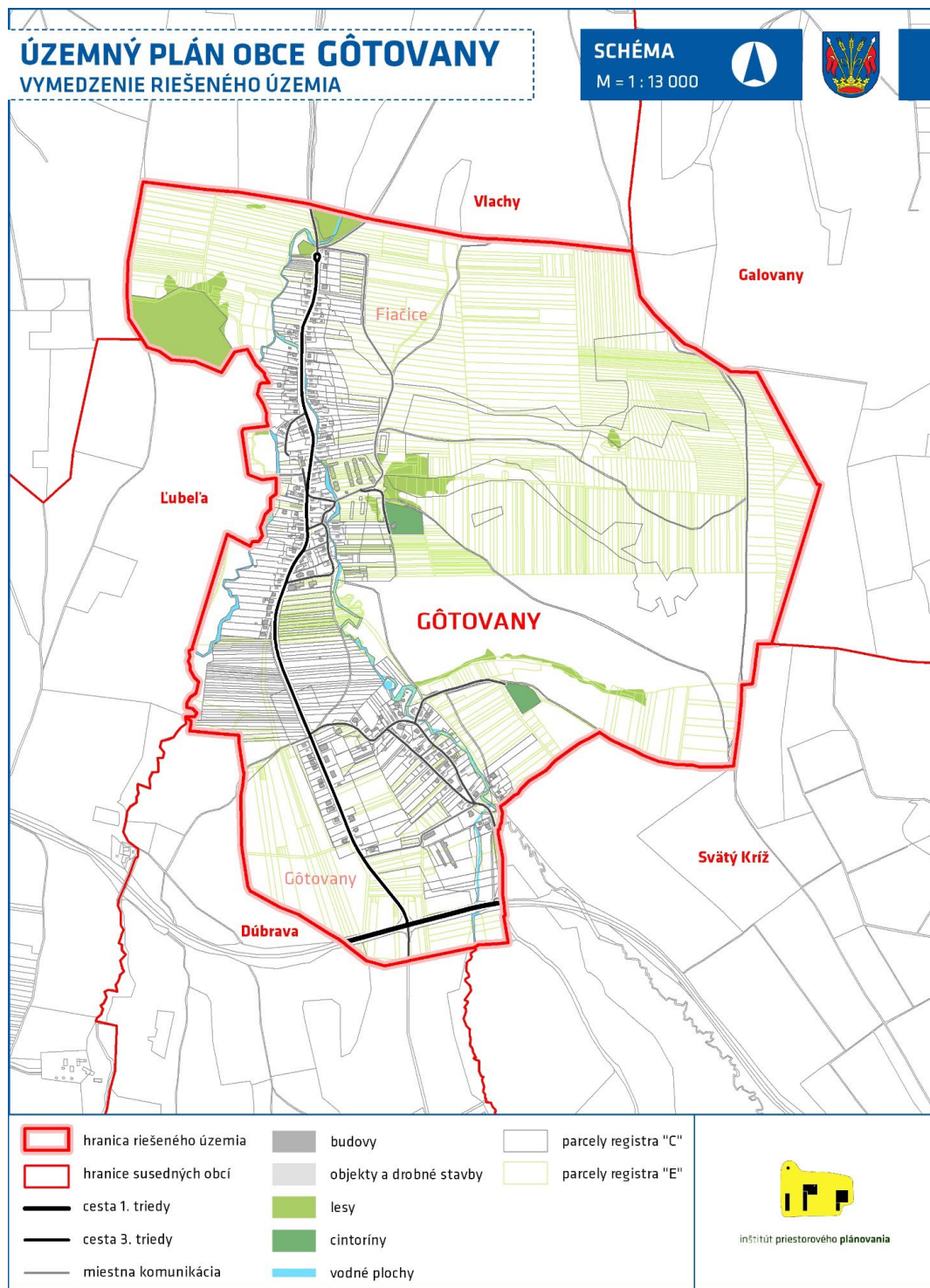
Dúbrava (J, 6,7 km), Svätý Kríž (V, 4,5 km), Vlachy (S, 5 km), Galovany (V, 5,3). Liptovský Mikuláš je od obce vzdialený približne 12 km severovýchodným smerom.

Tabuľka 1 Základné údaje vymedzenia riešeného územia za rok 2023

	Rozloha [ha]	Počet obyvateľov	Hustota osídlenia [Počet obyvateľov / km ²]
Gôtovany	291,4	503	172,60

Zdroj: ŠÚ SR, 2024

Schéma 1: Vymedzenia riešeného územia

Zdroj: Návrh ÚPN obce Gôtovany, 2024

A.II.3 DOTKNUTÉ OBCE

Medzi dotknuté obce zarad'ujeme päť susediacich sídiel:

1. Dúbrava,
2. Galovany,
3. Ľubel'a,
4. Svätý Kríž a
5. Vlachy.

A.II.4 DOTKNUTÉ ORGÁNY

Dotknutým orgánom, v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov je orgán verejnej správy, ktorého vyjadrenie sa vyžaduje pred prijatím alebo schválením strategického dokumentu.

Dotknutými orgánmi sú minimálne nasledovné inštitúcie:

1. Ministerstvo životného prostredia SR, odbor štátnej geologickej správy, Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava,
2. Ministerstvo obrany SR, Agentúra správy majetku detašované pracovisko Stred, ČSA 7, 974 01 Banská Bystrica,
3. Ministerstvo vnútra SR, úrad informácií a telekomunikácií – odbor telekomunikácií, Pribinova 2, 812 72 Bratislava,
4. Ministerstvo dopravy SR, odbor stratégie a rozvoja, Námestie slobody 6, 810 05 Bratislava 15, P. O. BOX 100,
5. Žilinský samosprávny kraj, Úrad Žilinského samosprávneho kraja, odbor regionálneho rozvoja, Komenského 48, 011 09 Žilina,
6. Krajský pamiatkový úrad, Mariánske nám. 19, 010 01 Žilina,
7. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši, Štúrova 1643/36
8. Liptovský Mikuláš,
9. Regionálna veterinárna a potravinová správa Liptovský Mikuláš, Kollárova 2, 031 01 Liptovský Mikuláš,
10. Regionálny úrad pre územné plánovanie a výstavbu Žilina, Uhoľná 571/1, 010 01 Žilina
11. Okresný úrad Liptovský Mikuláš, odbor krízového riadenia, Námestie osloboditeľov 1, 031 41 Liptovský Mikuláš,
12. Okresný úrad Liptovský Mikuláš, odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Námestie osloboditeľov 1, 031 41 Liptovský Mikuláš,
13. Okresný úrad Liptovský Mikuláš, odbor starostlivosti o životné prostredie, Vrbická 1993, 031 01 Liptovský Mikuláš,
14. Okresný úrad Liptovský Mikuláš, pozemkový a lesný odbor, Vrbická 1993, 031 01 Liptovský Mikuláš,
15. Okresný úrad Liptovský Mikuláš, katastrálny odbor, Kollárová 2, Kollárová 3, 031 01 Liptovský Mikuláš,
16. Okresné riaditeľstvo hasičského a záchranného zboru v Liptovskom Mikuláši, Podtatranského 1910/25, 031 01 Liptovský Mikuláš
17. Krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Žiline, Námestie požiarnikov 1071/1, 010 01 Žilina
18. Dopravný úrad, oddelenie ochranných pásiem letísk a leteckých pozemných zariadení, Letisko M. R. Štefánika, 823 05 Bratislava,
19. Železnice SR, Bratislava Generálne riaditeľstvo, odbor expertízy, Klemensova 8, 813 61 Bratislava,

20. Slovenská správa ciest, Investičná výstavba a správa ciest, Dúbravská cesta 1152/3, 841 04 Bratislava
21. Slovenská správa ciest, Investičná výstavba a správa ciest, ul. M.Rázusa 104/A, 010 01 Žilina
22. Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, Mlynská dolina 1, 817 04 Bratislava 11,
23. Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici, 9. mája 2, 975 90 Banská Bystrica
24. Slovenský vodohospodársky podnik š. p., Odštepny závod Ružomberok, Jána Jančeka 36, 034 01 Ružomberok,
25. Liptovská vodárenská spoločnosť, a. s., Revolučná 595, 031 05 Liptovský Mikuláš,
26. Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s., Mlynské nivy 59/A, 824 84 Bratislava 26.
27. Stredoslovenská distribučná spoločnosť, a. s., Pri Rajčianke 2927/8, 010 47 Žilina.

A.II.5 SCHVAĽUJÚCI ORGÁN

Schvaľujúcim orgánom strategického dokumentu, ktorým je Územný plán obce Gôtovany, je v zmysle §26, ods. (3) Zákona č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v znení účinnom do 31.3.2024, resp. podľa Zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní, obecné zastupiteľstvo obce Gôtovany.

Orgán:

- Obecné zastupiteľstvo obce Gôtovany.

Druh schvaľovacieho dokumentu:

- Uznesenie obecného zastupiteľstva obce Gôtovany, ktorým sa schvaľuje územný plán,
- Všeobecne záväzné nariadenie obce Gôtovany, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu.

A.II.6 VYJADRENIE O VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE PRESAHUJÚCICH ŠTÁTNE HRANICE

Riešené územie nemá hranicu so susedným štátom. Územnoplánovacia dokumentácia nebude mať za následok vplyvy, ktoré by presahovali štátne hranice. Nebudú dotknuté štáty susediace so Slovenskou republikou.

Pre obec Gôtovany je nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou, s ktorou je Územný plán obce Gôtovany zosúladený, Územný plán regiónu Žilinského kraja v aktuálnom platnom znení. V súčasnosti Žilinský samosprávny kraj pripravuje novú územnoplánovaciu dokumentáciu regiónu. Až do doby jej schválenia ostáva v platnosti pôvodný Územný plán VÚC Žilinského kraja. Územný plán obce Gôtovany musí rešpektovať nadradenú územnoplánovaciu dokumentáciu v znení neskorších zmien a doplnkov, resp. jej plné a aktuálne znenie. Pre obec Gôtovany je nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou, s ktorou musí byť nový Územný plán obce v súlade, Územný plán Vyššieho územného celku Žilinský kraj (ďalej aj ako ÚPN VÚC ŽK) z roku 1998 v znení zmien a doplnkov č. 1, č. 2, č. 3, č. 4 a č. 5.

Pri spracovaní územného plánu obce Gôtovany sú všetky zásady a regulatívy prerokovanej a riadne schválenej záväznej časti Územného plánu regiónu Žilinského samosprávneho kraja plne zohľadnené. Návrh Územného plánu obce Gôtovany je tak v súlade s územným plánom regiónu, pričom regionálnu úroveň územného plánovania spodrobňuje v zmysle §12 Vyhlášky o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii č. 55/2001 v znení účinnom do 31.3.2024.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

B.I ÚDAJE O VSTUPOCH

B.I.1 PÔDA – ZÁBER PÔDY CELKOM, Z TOHO ZASTAVANÉ ÚZEMIE (HA, POĽNOHOSPODÁRSKA PÔDA, LESNÉ POZEMKY, BONITA), Z TOHO DOČASNÝ A TRVALÝ ZÁBER

Ochranu poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje najmä zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého je treba chrániť najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek.

Návrh ÚPN Obce Gôtovany predpokladá nasledovný rozsah záberov:

Tabuľka 2 Prehľad záberov

NÁVRH ÚPN	ha
Celková výmera lokalít navrhovaných záberov:	18,1966
v zastavanom území	6,5751
mimo zastavaného územia	11,6215
Zo záberu poľnohospodárskej pôdy je:	17,6912
v zastavanom území	6,4144
mimo zastavaného územia	11,2768
Zo záberu nepoľnohospodárskej pôdy je:	0,5054
v zastavanom území	0,1607
mimo zastavaného územia	0,3447

Zdroj: Návrh ÚPN obce Gôtovany, 2024

V rámci návrhu ÚPN obce celková výmera záberov (t. j. poľnohospodárska aj nepoľnohospodárska pôda) je 18,1966 ha. Pri poľnohospodárskych pôdach ide o trvalý záber mimo zastavaného územia obce o výmere 11,2768 ha a 6,4144 ha sa nachádza v zastavanom území. Záber nepoľnohospodárskych pôd činí 0,5054 ha.

Asi polovica odnímaných poľnohospodárskych pôd (cca 52 %), t. j. 9,2297 ha, podlieha ochrane poľnohospodárskej pôdy v zmysle zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Podľa dostupných údajov sa na lokalitách predpokladaného použitia poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely nachádza 8,1678 ha hydromelioračných zariadení.

Podrobné tabuľkové výstupy o jednotlivých záberoch sú uvedené v návrhu strategického dokumentu, v kapitole B.17 jeho smernej časti.

B.I.2 VODA, Z TOHO VODA PITNÁ, ÚŽITKOVÁ, ZDROJ VODY (VEREJNÝ VODOVOD, POVRCHOVÝ ZDROJ, INÝ), ODKANALIZOVANIE

B.I.2.1 ZDROJ PITNEJ VODY

Väčšina obyvateľov je napojených na skupinový vodovod privedený z vodného zdroja „Demänovská dolina“, ktorý je v správe Liptovskej vodárenskej spoločnosti (LVS). Kapacita vodojemu Gôtovany (150 m³) je zatiaľ postačujúca. Vodojem je umiestnený v k. ú. susednej obce Dúbrava.

B.I.2.2 ZÁSOBOVANIE VODOU

Vzhľadom na nárast počtu bývajúcich, príp. pracovníkov v objektoch občianskej vybavenosti vzniká predpoklad zvýšenej potreby vody.

• Nárast dennej potreby vody spolu	$Q_d = 118\,712 \text{ l/deň}$
• Priemerná potreba vody	$Q_p = Q_d / 86\,400 = 1,37 \text{ l/s}$
• Súčiniteľ dennej nerovnomernosti	$k_d = 1,6$
• Nárast maximálnej dennej potreby	$Q_m = 118\,712 \times 1,6 = 189\,939 \text{ l/deň} = 2,198 \text{ l/s}$
• Súčiniteľ hod. nerovnomernosti	$k_h = 1,8$
• Maximálna hodinová potreba	$Q_h = 189\,939 \times 1,8/24 = 14\,245 \text{ l/hod.} = 3,957 \text{ l/s}$
• Ročná potreba vody	$Q_r = Q_d \times 365 = 43\,330 \text{ m}^3/\text{rok}$

Vzhľadom na predpokladaný nárast potreby vody po schválení ÚPN bude potrebné uvažovať s rozšírením kapacity vodojemu Dúbrava. Návrh ÚPN obce rešpektuje existujúce zariadenia a rozvody vodovodnej siete s dodržaním ochranných pásiem. Pre rozvojové lokality budú predlžované vodovodné vetvy situované do navrhovaných ulíc. Z hľadiska rekonštrukcie a zabezpečenia funkčnosti existujúcich rozvodov vody bude potrebné pokračovať vo výmene potrubí a zväčšovaní ich profilov podľa nárastu potreby vody.

B.I.2.3 ODKANALIZOVANIE

V súčasnosti v obci verejná kanalizácia vybudovaná len v centrálnej časti MČ Fiačice – na dažďovú vodu. Podľa SODB 2021 splaškové odpadové vody sú odvádzané do žump (148 domov, čo je asi 85 %), domácou čističkou odpadových vôd (ČOV) disponuje 12 domov (asi 7 %), bez kanalizácie je 13 domov (7 %). Podľa Programu rozvoja obce Gôtovany na roky 2021-2027 ich technický stav nie je vyhovujúci, nie sú vodotesné, sú nevhodne prevádzkované a vyprázdňované, čím hrozí unikanie odpadových vôd do podzemných vôd, čím ohrozujú ich kvalitu.

Strategický dokument navrhuje vybudovanie obecnej kanalizácie, v plnom rozsahu zástavby. V koncepte ÚPN-R Žilinského kraja je navrhovaná hlavná os kanalizácie od JV konca MČ Gôtovany po sever za MČ Fiačice, zhruba ako v prípade existujúcej siete vodovodu. Približne v priestore ukončenia hlavnej cestnej osi (cesta III/2328) je navrhnutá obecná ČOV, jej kapacita bude upresnená v ďalších stupňoch dokumentácie.

Návrh strategického dokumentu uvažuje s potrebou vybudovať odvodňovacie a vsakovacie priekopy na zachytávanie väčších odtokov s maximálnou mierou ich zachytávania v lokalite. Na koncoch odvodňovacích priekop je potrebné vybudovať objekty s lapačmi splavenín, aby nedochádzalo k odplaveniu humózných pôd z poľnohospodárskej pôdy. Dažďové vody z komunikácií bude potrebné odvádzať cestnými rigolmi do vsakovacích priekop. Odvádzanie a zachytávanie čistých dažďových vôd zo striech navrhuje ÚPN obce riešiť na pozemkoch priliehajúcich k stavbám, vybudovaním dažďových nádrží tak, aby sa dažďové vody zachytávali a využívali na zavlažovanie zelene a nevyužité vody budú zaústené do vsakovacích drénov.

B.I.3 SUROVINY – DRUH, SPÔSOB ZÍSKAVANIA

Pre výstavbu objektov definovaných v návrhu strategického dokumentu obce bude potrebné zabezpečiť stavebný materiál rôzneho druhu (kamenivo, štrk, piesok, cement, betónové dlažby, betónové konštrukčné prvky, keramické výrobky, železo, strešné krytiny, izolácie, drevo, plastové výrobky, sklo, elektrické vedenia a káble a iné stavebné hmoty a materiály).

Množstvá potrebných materiálov nemožno na súčasnom stupni riešenia kvantifikovať a nie sú stanovené ani odborné odhady. Zdrojmi týchto materiálov budú štandardné ťažobné a iné dodávateľské organizácie, resp. pôjde o obchodné výrobky zo zdrojov mimo posudzovaného územia, ktorých prísun si zabezpečí samotná staveiteľská organizácia.

Výstavba objektov, pre ktoré územnoplánovacia dokumentácia vytvára rámec, bude riešená prevažne domácimi kapacitami a materiálmi nachádzajúcimi sa na domácom trhu. Prevádzka daných objektov si nebude vyžadovať prísun špecifických surovín.

B.I.4 ENERGETICKÉ ZDROJE – DRUH, SPOTREBA

B.I.4.1 ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU

V rámci katastra obce východo-západným smerom prechádzajú elektrické vedenia zvlášť vysokého napätia v správe SEPS (Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s.), a to ZVN 2 x 400 kV a ZVN 2 x 220 kV. Elektrická stanica Liptovská Mara v správe SEPS sa nachádza na severozápad od obce.

V obci je vybudovaná rozvodná sieť (distribučná sústava) elektrickej energie, ktorá je v správe spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a.s. (SSD). Zásobovanie elektrickou energiou sa realizuje vzdušným vedením z nadradenej energetickej sústavy 22 kV z odbočky vedenia č. 167 Liptovský Mikuláš – Ružomberok. Napojených je päť distribučných trafostaníc VN/NN stožiarového typu (2-stĺpové a 2 priehradové).

Návrh strategického dokumentu uvažuje, pre objekty vybavenosti, výrobu a sklady uvažujeme s potrebou 4,5 W/m². Uvažuje sa s koeficientom súčasnosti odberov 0,3.

- Nárast je vypočítaný orientačne. Predpokladaný súčasný príkon P_s hod = 1 181 kW; P_s rok = 10 345 MW/rok.
- Uvažujeme, že výkonové nároky na zaťaženie transformátorov budú 75 %, $\cos \phi$ bude 0,9.
- $N_t = P_s \text{ hod} / (\cos \phi \times \text{využ. tr.}) = 1181 / (0,9 \times 0,75) = 1750 \text{ kVA}$.
- Výpočet potreby je prevedený pre celkovú územnú rezervu, aj keď je predpoklad, že všetky rozvojové plochy v celom rozsahu zastavané nebudú.

V návrhu je zachovaný jestvujúci stav vybudovanej infraštruktúry, vedení a zariadení veľmi vysokého napätia 400 kV a 220 kV. V návrhu sú zachované koridory existujúcich vedení a ich ochranné pásmo v zmysle Zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V rámci územného plánu sa nesmú zaraďovať pozemky v ochrannom pásme el. vedení ako stavebné.

V územnom pláne je v súlade s nadradenou územno-plánovacou dokumentáciou ÚPN-R ŽSK navrhnuté zrušenie, resp. asanácia elektrického vedenia zvlášť vysokého napätia ZVN 220 kV č. V273, ktoré je situované pozdĺž severnej hranice riešeného územia.

V územnom pláne je v súlade s nadradenou územno-plánovacou dokumentáciou ÚPN-R ŽSK navrhnuté nové elektrické vedenie veľmi vysokého napätia VVN 110 kV, ktoré je vedené rovnobežne s cestou I/18 na južnom okraji riešeného územia. Návrh vedenia je situovaný v ochrannom pásme národného parku Nízke Tatry.

Návrh zásobovania obce počíta so zachovaním existujúcich vedení VN 22 kV v správe SSD vrátane dodržania ich ochranných pásiem. V návrhu vzhľadom na nárast potreby el. energie je potrebné po vyčerpaní jestvujúcich rezerv na trafojednotkách uvažovať s vybudovaním dvoch nových trafostaníc o inštalovanom výkone po 630 kVA. Tieto budú kioskové, samostatne stojace, umiestnené v predpokladaných ťažiskách odberov. Trafostanice budú napojené na existujúce VN vedenia káblovými napájačmi. Situovanie trafostaníc a parametre káblových VN napájačov určí prevádzkovateľ siete, podľa potrieb v čase realizácie v navrhovanej výstavbe.

Pri pokračujúcej výstavbe budú vybudované nadväzné zemné káblové NN rozvody, ideálne v spoločných koridoroch technickej infraštruktúry v novo navrhovaných uliciach. Napojenie nových odberných miest je možné len z trafostaníc vo vlastníctve SSD.

B.I.4.2 ZÁSOBOVANIE PLYNOM

Obec nie je plynofikovaná.

V zmysle aktuálne platného znenia Územného plánu regiónu Žilinského samosprávneho kraja je plánované vybudovanie strednotlakového plynovodu (STL2) od Ružomberka smerom na Liptovský Mikuláš, odkiaľ bude možné napojenie aj pre obec Gôtovany. Vedenie je v obci vedené pozdĺž cesty I/18, a s umiestnením regulačnej stanice sa počíta v južnej časti k. ú. obce.

V rámci návrhu sa počíta s vybudovaním strednotlakového plynovodu (STL2) vedeného od Ružomberka smerom na Liptovský Mikuláš, ktorého výstavbu definuje Územný plán VÚC Žilinského kraja. V rámci obce bola navrhnutá koncepcia plynofikácie aj s umiestnením regulačnej stanice v južnej časti k. ú. obce.

Profily a trasy rozvodov plynu sú prevzaté z riešenej dokumentácie a sú nakreslené v grafickej časti strategického dokumentu vo výkrese č. 4 - Výkres verejného technického vybavenia.

B.I.4.3 ZÁSOBOVANIE TEPLOM

Centrálne zásobovanie teplom v obci vybudovaná nie je. Vykurovanie je zabezpečované individuálne prostredníctvom pevných palív (71 %) a elektrickej energie (26 %).

Do vybudovania obecného plynovodu bude zásobovanie teplom tak ako doteraz riešené prostredníctvom spaľovaním pevných palív, biomasy, budovaním tepelných čerpadel a ohrev vody slnečnými kolektormi.

B.I.5 NÁROKY NA DOPRAVU A INÚ INFRAŠTRUKTÚRU

Obec Gôtovany sa svojou polohou nachádza medzi diaľnicou D1 a cestou I//18. Napojenie na diaľnicu zabezpečujú mimoúrovňové križovania MÚK D1 – 1/18 Ivachnová (cca 10 km) a MÚK D1 – 1/18 Liptovský Mikuláš (cca 12 km). Cesta I/18 vytvára paralelnú (záložnú) komunikáciu diaľnice D1.

Dopravné napojenie na cestu prvej triedy I/18 sa nachádza priamo na území obce v križovaní s regionálnou cestou III/2328.

Navrhované riešenia rešpektujú existujúcu dopravnú infraštruktúru a jej trasovanie sa usilujú optimalizovať s cieľom minimalizovania negatívnych vplyvov dopravy a zvýšenia jej efektívnosti. Základné princípy riešenia nadradenej a regionálnej dopravnej infraštruktúry vychádzajú z platného ÚPN VÚC ŽSK.

V strategickom dokumente sú rešpektované ochranné pásma ciest aj letiska. Ochranné pásma sú premietnuté v grafickej časti strategického dokumentu. Navrhované riešenia dodržia ustanovenia platných právnych predpisov.

B.I.5.1 CESTNÁ DOPRAVA

Na území obce sa nachádza cesty 1. triedy I/18, cesta 3. triedy III/2328, účelové cesta Letiska Jasna, účelová cesta elektrickej rozvodne, ako aj obecné cesty, či nespevnené poľné a lesné komunikácie. Diaľnice a rýchlostné cesty, ako aj cesty II. triedy, sa na území obce nenachádzajú.

Cesty I. triedy

Mimo zastavané územie je v zmysle odporúčaní Slovenskej správy ciest potrebné rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie:

- Cesty 1. triedy v kategórii C 11,5/80.

V zastavanom území je obdobne v zmysle odporúčaní Slovenskej správy ciest rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie:

- Cesty 1. triedy v kategórii MZ 14/60, resp. MZ 13,5/60 vo funkčnej triede B1.

Cesty III. triedy

Mimo zastavané územie v zmysle odporúčaní Slovenskej správy ciest potrebné rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie:

- Cesty III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101.

V zastavanom území je obdobne v zmysle odporúčaní Slovenskej správy ciest rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie:

- Cesty III. triedy v kategórii MZ 8,5/50, resp. MZ 8,0/50 vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 6110.

Účelové cesty

- Návrh ÚPN obce neuvažuje so zmenami v rámci účelových ciest.

Obecné cesty

- Návrh ÚPN predpokladá, že bude potrebné obnoviť niektoré cesty, ktoré sú v nevyhovujúcom technickom stave.
- Návrh ÚPN obce uvádza, že pri rekonštrukciách či návrhoch nových komunikácií je potrebné rešpektovať navrhnutú funkčnú triedu, šírkové pomery a podmienky dané príslušnými slovenskými technickými STN normami o projektovaní cestných komunikácií, ako aj o projektovaní miestnych komunikácií, vrátane zvyšovania bezpečnosti za pomoci prvkov upokojenia dopravy v zmysle technických TP predpisov.
- Strategický dokument vymedzuje do všetkých rozvojových lokalít miestne obslužné komunikácie funkčnej úrovne C3, šírkového usporiadania 6,0 m / 30 kmh⁻¹.
- Strategický dokument odporúča rekonštrukciu úrovňového križovania cesty I/18 s cestou III/2328, vrátane dobudovania bezpečnostných zálivov pre zástavky prímestskej autobusovej dopravy a tiež odbočovacích a pripájacích pásov.

B.I.5.2 LETECKÁ DOPRAVA

Časť riešeného územia obce sa nachádza v plošnom priemete ochranných pásiem Letiska Jasna, ktoré boli určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie zn. 1-104/86 zo dňa 30.06.1986 (ešte pre Letisko pre letecké práce v poľnohospodárstve Gôtovany), pričom pre územie dotknuté ochrannými pásmami vyplývajú nasledovné obmedzenia, ktoré limitujú jeho využitie:

- Výškové obmedzenie stavieb, zariadení nestavebnej povahy (vrátane použitia stavebných a iných mechanizmov) a porastov, ktoré je určené ochranným pásmom vodorovnej prekážkovej roviny, s obmedzením objektov do úrovne nadmorskej výšky 669,33 m n. m. Bpv.
- Obmedzenie určené priestorom s obmedzením stavieb vzdušných vedení VN a VVN, v ktorom musia byť nové vedenia elektrického prúdu alebo prekládky existujúcich vedení s napätím 1 000 V a viac riešené podzemným káblom, ak tieto nie sú tienené existujúcimi prekážkami.

Návrh strategického dokumentu rešpektuje ochranné pásma a prekážkové roviny Letiska Jasna.

B.I.5.3 VEREJNÁ AUTOBUSOVÁ DOPRAVA

Obec je pokrytá 4 zastávkami prímestskej autobusovej dopravy-PAD v rámci zastavaného územia s nie celkom priaznivou pešou dostupnosťou 530-700 m. Spojenie s okresným mestom Liptovský Mikuláš je obmedzené (3 spoje v rannej špičke a 3 popoludní, v opačnom smere 1 spoj v rannej špičke a 5 popoludní). Iba polovica uvedených spojov zachádza priamo do časti Gôtovany. Spoje plnia predovšetkým úlohy školských spojov. Počas víkendov sú v prevádzke 4 spoje (obojsmerne).

Najlepšie spojenie poskytuje zastávka Gôtovany, rázc., ktorá sa nachádza mimo zastavaných území obce, a to na rázcestí cesty I/18 a „gôtovanskej“ III/2328. Z nej je možné priame spojenie (aspoň raz denne) okrem Liptovského Mikuláša aj s obcami Galovany, Lazisko, Malatíny, Partizánska Ľupča a Svätý Kríž. Jej využitie je limitované nejestvujúcim chodníkom (vzdialenosť k najbližšej budove je 550-650 m).

Návrh strategického dokumentu zachováva stav pokrytia a zabezpečenia dopravnej obsluhy územia verejnou dopravou.

B.I.5.4 STATICKÁ DOPRAVA

Statická doprava nie je v obci organizovaná celoplošne. Parkovanie je realizované predovšetkým na vlastných pozemkoch alebo pozdĺž, resp. kolmo na verejné komunikácie. Parkoviská sa nachádzajú pre bytovými domami na južnom okraji miestnej časti Fiačice a za budovou obecného úradu.

Pri viacerých nehnuteľnostiach, najmä pri starších stavbách, nie je možné realizovať parkovanie osobných áut na vlastných pozemkoch. Z tohto dôvodu je v záujme obce vytvárať organizované plochy pre odstavovanie vozidiel. Pri návrhu nových lokalít bývania a občianskej vybavenosti je potrebné návrh statickej dopravy riešiť v zmysle STN 73 6110.

B.I.5.5 CYKLISTICKÁ DOPRAVA

V obci doposiaľ nie sú vybudované podmienky pre cyklistickú dopravu („cyklodopravu“ – dopravu za prácou, do školy a pod.). Základným prostriedkom presunu je cesta III. triedy 2328, resp. miestne cesty.

Návrh strategického dokumentu uvažuje s vybudovaním cyklistického prepojenia medzi miestnymi časťami Fiačice a Gôtovany, pozdĺž cesty III/2328 na segregovanej cyklotrase od telesa cesty, paralelne s navrhovaným peším prepojením. V návrhu bola zohľadnená cyklostratégia „Budovanie cyklotrás na území Žilinského samosprávneho kraja.

B.I.5.6 PEŠIA DOPRAVA

Pešia doprava je reprezentovaná najmä vybudovaným chodníkom lemujúcim západný okraj cesty III/2328. Chodník tesne spĺňa šírkové parametre a vedie v celej dĺžke komunikácie avšak s výnimkou strednej časti obce (medzi drevenou zvoničkou na juhu a dreveným prístrešným krížom na severe). Problémom je parkovania na tomto jedinom chodníku, čím sa stáva miestami nepriechodným.

V rámci rozvoja pešej dopravy sa navrhuje vytvoriť pešie prepojenie medzi miestnymi časťami Fiačice a Gôtovany hneď v troch podobách. Primárne pozdĺž potoka Čemník. Následne vytvoriť chodník pre spojenie Evanjelickej modlitebne v Gôtovanoch s domom smútku pri cintoríne Fiačice. A v neposlednom rade aj pozdĺž cesty III/2328, paralelne s navrhovaným cyklistickým prepojením na segregovanej cyklotrase od telesa cesty, resp. medzi zastávkou verejnej autobusovej dopravy a zastavaním územím obce.

B.II ÚDAJE O VÝSTUPOCH

V súvislosti so stanovením nových podmienok regulácie intenzity využitia územia pri zohľadnení rozvojových zámerov obce i podnikateľského prostredia a usmerňovanie investičnej činnosti v území nastanú zmeny v reálnom vývoji počtu a skladby obyvateľstva v porovnaní s pôvodnými prognózami v obci Gôtovany. Zmenia sa podmienky pre socioekonomické a podnikateľské aktivity a rozvoj.

Tieto zmeny vyvolajú aj zmeny vo výstupoch, najmä v oblastiach životného prostredia:

- Znečisťovania ovzdušia lokálnymi bodovými a mobilnými zdrojmi.
- Problematika nakladania s odpadmi.

B.II.1 OVZDUŠIE – HLAVNÉ ZDROJE ZNEČISTENIA OVZDUŠIA (STACIONÁRNE, MOBILNÉ), KVALITATÍVNA A KVANTITATÍVNA CHARAKTERISTIKA EMISIÍ, SPÔSOB ZACHYTÁVANIA EMISIÍ, SPÔSOB MERANIA EMISIÍ

Z hľadiska množstva znečisťujúcich látok v ovzduší, patrí obec Gôtovany a jeho okolie do oblastí s rizikom zhoršenej kvality ovzdušia, v dôsledku lokálneho vykurovania domácností tuhým palivom. Z hľadiska zdrojov znečistenia sa podieľa na znečistení ovzdušia okrem domácich kúrenísk aj automobilová doprava a prach z ulíc, nespevnených plôch a poľnohospodárskej pôdy, ale ja centrálné tepelné zdroje, blokové kotolne, ktoré sú situované v riešenom území alebo v jeho okolí.

V oblasti ochrany ovzdušia musia prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia plniť podmienky zákona NR SR č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Vyhláškou MŽP SR

č. 248/2023 Z. z., sa ustanovujú požiadavky na stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia. Vyhláškou MŽP SR č. 249/2023 Z. z., sa ustanovuje monitorovanie emisií zo stacionárnych zdrojov znečisťovania ovzdušia a kvality ovzdušia v ich okolí. Vyhláškou MŽP SR č. 250/2023 Z. z., sa ustanovujú požiadavky na kvalitu ovzdušia. Vyhláškou MŽP SR č. 254/2023 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane ovzdušia.

Do navrhovaných plôch výroby, ako aj do plôch technického vybavenia, bude vhodné umiestňovať prednostne zariadenia a technológie maximálne spĺňajúce národné limity a súčasne limity stanovené v environmentálnom práve EÚ.

B.II.2 VODA – CELKOVÉ MNOŽSTVO, DRUH A KVALITATÍVNE UKAZOVATELE VYPÚŠŤANÝCH ODPADOVÝCH VÔD, MIESTO VYPÚŠŤANIA (RECIPIENT, VEREJNÁ KANALIZÁCIA, ČISTIAREŇ ODPADOVÝCH VÔD), ZDROJ VZNIKU ODPADOVÝCH VÔD, SPÔSOB NAKLADANIA

B.II.2.1 ODKANALIZOVANIE

Predpokladaný priemerný nárast množstva odpadovej vody bude zhodný s potrebou pitnej vody. Vzhľadom na nárast počtu bývajúcich, príp. pracovníkov v objektoch občianskej vybavenosti vzniká predpoklad zvýšenej potreby vody.

- Ročná potreba vody $Q_r = Q_d \times 365 = 43\,330 \text{ m}^3/\text{rok}$

Návrh strategického dokumentu uvažuje s potrebou vybudovania obecnej kanalizácie, v plnom rozsahu zástavby. V koncepte ÚPN-R Žilinského kraja je navrhovaná hlavná os kanalizácie od JV konca MČ Gôtovany po sever za MČ Fiačice, zhruba ako v prípade existujúcej siete vodovodu. Približne v priestore ukončenia hlavnej cestnej osi (cesta III/2328) je navrhnutá obecná ČOV, jej kapacita bude upresnená v ďalších stupňoch dokumentácie. Návrh plošného odkanalizovania územia obce splaškovými vodami možno hodnotiť pozitívne najmä v rámci ochrany podzemných vôd územia Liptovskej kotliny.

Odvádzanie a zachytávanie čistých dažďových vôd zo striech navrhuje ÚPN obce riešiť na pozemkoch priliehajúcich k stavbám, vybudovaním dažďových nádrží tak, aby sa dažďové vody zachytávali a využívali na zavlažovanie zelene a nevyužité vody budú zaústené do vsakovacích drénov. Infraštruktúra dažďových vôd je vzhľadom na klimatickú zmenu, ktorú strategický dokument podrobne zohľadňuje, integrovaná prierezovo do všetkých kapitol strategického dokumentu. Nielen v rámci jej odvádzania, ale aj hospodárskeho využitia.

B.II.3 ODPADY – CELKOVÉ MNOŽSTVO (T/ROK), SPÔSOB NAKLADANIA S ODPADMI

SÚČASNÝ STAV ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Pri riešení problematiky odpadového hospodárstva je možné vychádzať z aktuálneho Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky (POH SR) na roky 2021 – 2025, ktorý bol schválený vládou SR dňa 24.11.2021 uznesením č. 676/2021 Z. z. a na ktorý nadväzuje Program odpadového hospodárstva Žilinského kraja na roky 2016 – 2020. V prípade aktualizácie Programu odpadového hospodárstva Žilinského kraja, bude potrebné opatrenia plynúce z predmetného dokumentu rešpektovať a uplatňovať v riešenom území.

POH SR spracovaný na roky 2021 – 2025 je v poradí siedmym programom, ktorého úlohou je nadväzovať na POH SR do roku 2020 poskytnúť komplexný pohľad na ďalší rozvoj odpadového hospodárstva v SR. Na predchádzanie vzniku odpadov kladie dôraz dokument „Program predchádzania vzniku odpadu SR na roky 2019 – 2025“.

Právna úprava odpadového hospodárstva sa vykonáva zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Katalóg odpadov sa ustanovuje vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 365/2015 Z. z. v znení vyhlášky č. 320/2017 Z. z. V obci je zavedený triedený zber papiera, skla, plastov, objemného odpadu a elektroodpadu v súlade so zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch.

SYSTÉM ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Obec Gôtovany má vypracované všeobecné záväzné nariadenia obce o nakladaní s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi. Strategický dokument v rámci funkčného využívania a priestorového usporiadania rezervuje plochu pre zriadenie zberného dvora a malej kompostárne, čo z hľadiska systému odpadového hospodárstva možno hodnotiť priaznivo.

V obci je zavedený triedený zber papiera, skla, plastov, biologicky rozložiteľného odpadu, textilu, objemného odpadu a elektroodpadu v súlade so zákonom č. 79/2015 Z. z. o odpadoch.

V obci Gôtovany sa za rok 2023 vyprodukovalo 88 ton komunálneho odpadu, čo je pri prepočte na počet obyvateľov (503) približne 86 kg odpadu na obyvateľa za jeden rok. Hmotnostne najviac zastúpeným druhom odpadu v obci za rok 2023 bol zmesový odpad, ktorý tvoril až 49 % odpadu. Úroveň vytriedenia komunálnych odpadov za rok 2023 bola 60,38 %. Oproti predošlému roku sa miera vytriedenosti znížila o takmer 10 % (70,52 %).

Tabuľka 3 Množstvo komunálneho odpadu v obci za rok 2023

Komunálne a drobné stavebné odpady z obce	Spolu (t)	Podiel z celkového množstva komunálneho odpadu (%)
Zložky komunálnych odpadov z triedeného zberu	43,196	49
Odpady zo záhrad a z parkov vrátane odpadu z cintorínov	45	51
- biologicky rozložiteľný odpad	45	-
- iné biologicky nerozložiteľné odpady	-	-
Iné komunálne odpady	0,24	0
- zmesový komunálny odpad	0,12	-
- objemný odpad	0,12	-
- drobný stavebný odpad	-	-
Spolu	88,436	100

Zdroj: Štatistika druhov odpadov obce Gôtovany, 2024

Tabuľka 4 Úroveň vytriedenosti odpadu v obci za obdobie rokov 2020 - 2023

Ukazovateľ	2020	2021	2022	2023
Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu (%)	60,22	63,05	70,52	60,38

Zdroj: Úroveň vytriedenia odpadu obce Gôtovany, 2024

Na území obce sa komunálny odpad zbiera do rôzne veľkých zberných nádob v závislosti od zástavby. Pre individuálnu výstavbu sa používajú nádoby o objeme 110 l a pre kolektívnu bytovú výstavbu 1 100 l. Spoločnosť OZO, a.s. zabezpečuje zber, vývoz a zneškodnenie/zhodnotenie komunálneho odpadu z domácností obce a od podnikateľských subjektov.

ENVIRONMENTÁLNE ZÁŤAŽE

Podľa Informačného systému environmentálnych záťaží MŽP SR sa v riešenom území nenachádzajú environmentálne záťaže.

B.II.4 HLUK A VIBRÁCIE (ZDROJE, INTENZITA)

Významné miesto v súbore stresových faktorov, ktoré zhoršujú kvalitu životného prostredia a tak nepriaznivo vplývajú na flóru, faunu, ako aj na zdravie človeka má hluk.

Hlukom sú najviac zaťažené lokality nachádzajúce sa v blízkosti alebo pozdĺž hlavných cestných dopravných ťahov. Najväčším zdrojom hluku v riešenom území je cestná doprava v koridore cesty 1. triedy I/18, ktorá prechádza južným okrajom obce. Čiastočný vplyv má aj regionálna komunikácia 3. triedy III/2328.

Hluk z automobilovej dopravy predstavuje environmentálnu záťaž postihujúcu vnútro sídla, ako aj krajinu pozdĺž ciest zaťažených intenzívnou dopravou. Záťaž je závislá najmä od intenzity a skladby dopravného prúdu a od charakteristík trasy cesty.

Severne mimo katastrálneho územia obce, vo vzdialenosti približne 1,5 km od zastavaného územia prechádza železničná trať č. 180. V tomto území sa nachádzajú plochy krajinej zelene, ktorých vegetácia čiastočne tlmi negatívny vplyv hluku na okolité územie.

Okrem hluku z dopravy je potrebné spomenúť aj stacionárne zdroje hluku, ktorými sú predovšetkým areály a prevádzky ľahkej priemyselnej výroby.

Opatrenia, ktoré bude potrebné prijať na eliminovanie hluku v životnom prostredí:

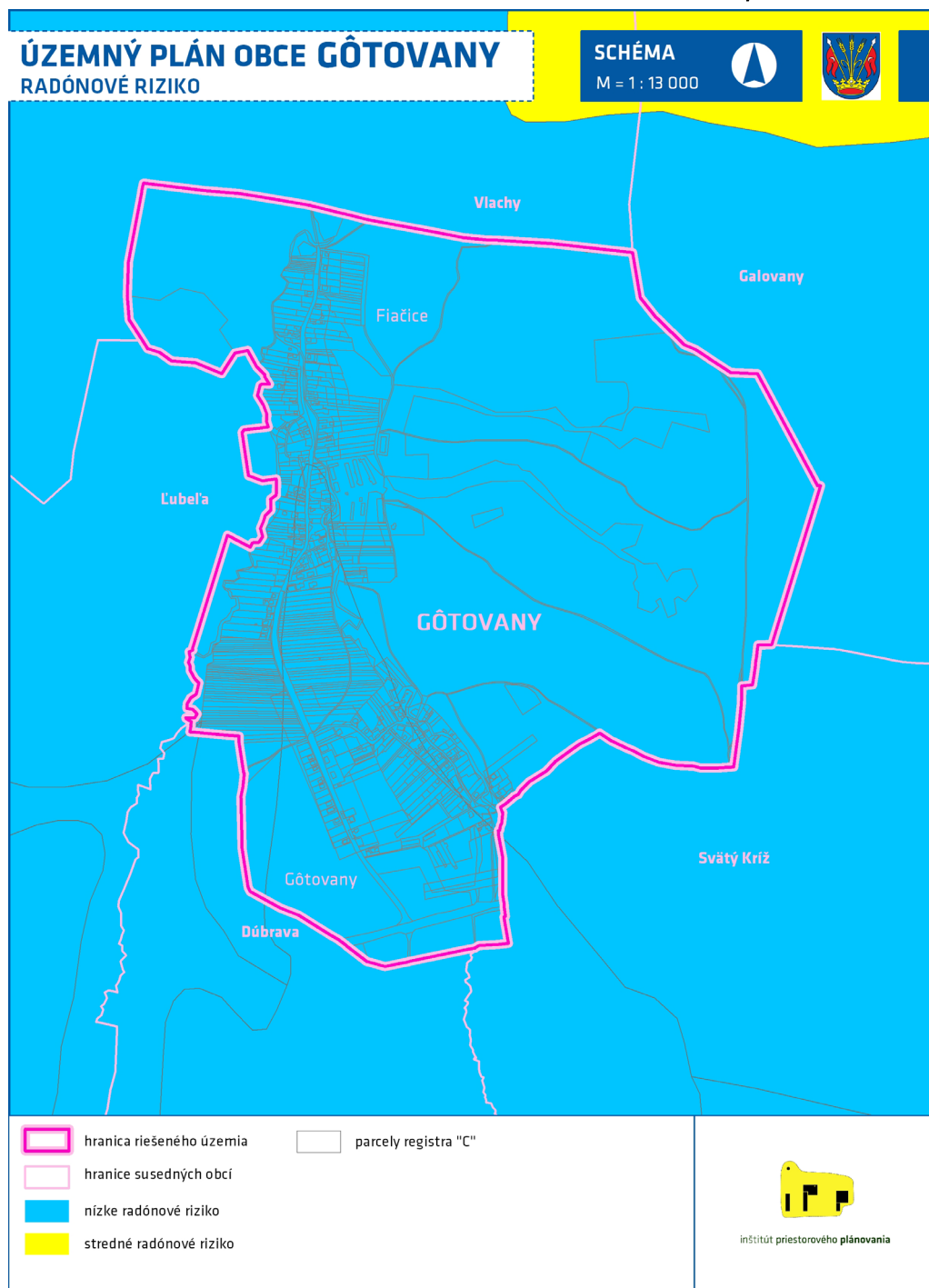
- Navrhovanie pásov zelene s ochrannou a izolačnou funkciou pozdĺž ciest a cestných komunikácií, pozdĺž hraníc areálov (zvyšovaním množstva krajinej zelene prispieť ku eliminácii hluku v území).
- Vytváranie predpokladov pre elimináciu hluku z dopravy vhodnými spôsobmi urbanizácie územia.
- Rešpektovať limity využitia riešeného územia viažuce sa na normy v oblasti hluku a vibrácií. Pri návrhu nových lokalít bývania a občianskej vybavenosti v blízkosti cesty I. triedy bude nutné v štádiu projektovej prípravy posúdiť zaťaženie hlukom v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hladinách hluku.
- Rešpektovať limity využitia riešeného územia viažuce sa na normy v oblasti hluku a vibrácií. Pri návrhu nových lokalít bývania a občianskej vybavenosti v blízkosti cesty I. triedy bude nutné v štádiu projektovej prípravy posúdiť zaťaženie hlukom v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hladinách hluku.

B.II.5 ŽIARENIE A INÉ FYZIKÁLNE POLIA (TEPELNÉ, MAGNETICKÉ A INÉ – ZDROJ A INTENZITA)

Predmetné územie spadá do nízkeho radónového rizika. V zmysle zákona NR SR č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov je smernou hodnotou na vykonanie opatrení proti prenikaniu radónu z podlažia stavby pri výstavbe stavieb s pobytovými priestormi objemová aktivita radónu v pôdnom vzduchu na úrovni základovej ryhy.

Pri umiestňovaní stavieb je potrebné zohľadniť radónové riziko a pri povoľovaní budov prispôbiť stavebnotechnické vlastnosti stavieb typu daného podlažia.

Schéma 2: Schematické znázornenie radónového rizika na území obce Gôtovany

Zdroj: Návrh ÚPN obce Gôtovany, 2024

B.II.6 DOPLŇUJÚCE ÚDAJE (NAPR. VÝZNAMNÉ TERÉNNE ÚPRAVY A ZÁSAHY DO KRAJINY)

Nové podmienky regulácie intenzity využitia územia vytvoria reálne zmeny vo výstupoch až pri ich realizácii. V území nastanú zmeny v reálnom vývoji počtu a skladby obyvateľstva a s tým sú spojené výstupy v oblasti odpadových vôd, nakladania s odpadmi a pod.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

C.I VYMEDZENIE HRANÍC DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

Riešené územie strategického dokumentu je vymedzené územnosprávnymi hranicami obce Gôtovany. Tvorí ho jedno katastrálne územie s rovnomenným názvom Gôtovany, nachádzajúce sa v Žilinskom samosprávnom kraji, v okrese Liptovský Mikuláš.

Celková rozloha územia predstavuje 291,42 ha, čo pri počte obyvateľov 471 (SODB 2021) predstavuje hustotu obyvateľstva 162 obyvateľov na km².

Obec Gôtovany sa nachádza v severnej časti stredného Slovenska v blízkosti mesta Liptovský Mikuláš. Ležia v Liptovskej kotline v blízkosti rieky Váh a vodnej nádrže Liptovská Mara v nadmorskej výške od 513 m n. m. po 781 m n. m. Z územno-správneho hľadiska je súčasťou Žilinského samosprávneho kraja a okresu Liptovský Mikuláš. Najbližšie susedné obce sú Ľubel'a (JZ, 3,9 km), Dúbrava (J, 6,7 km), Svätý Kríž (V, 4,5 km), Vlchy (S, 5 km), Galovany (V, 5,3). Liptovský Mikuláš je od obce vzdialený približne 12 km severovýchodným smerom.

FUNKČNO - PRIESTOROVÁ KOMPOZÍCIA OBCE

Obec Gôtovany tvorí miestna časť Gôtovany a miestna časť Fiačice, ktoré sa do roku 1924 vyvíjali ako dva samostatné obce. Pôvodné vývojové etapy dvoch miestnych častí jednej obce sú v priestore čitateľné dodnes. Obe časti sú priestorovo segregované, oddelené. Vzájomne sa nachádzajú cca 350 metrov od seba. Túto polohovú segregáciu navyše umocnila aj realizácia nadregionálnych elektrických vedení veľmi vysokého napätia, ktoré sú situované práve v tejto medzipolohe.

Gôtovany sú relatívne malá, vidiecka, až podhorská obec. Celková rozloha územia predstavuje 291,42 ha, čo pri necelých 500 obyvateľoch predstavuje hustotu obyvateľstva cca 162 obyvateľov na km². Kompozičné formovanie má tak takisto len lokálny charakter. Obec má lineárny charakter. Pozdĺž cesty III. triedy sa tiahne hlavná kompozičná os, na ktoré nadväzujú sekundárne osi. Jedna údolná v Gôtovanoch a jedna až dve vrchárske vo Fiačiciach.

Kompozičný uzol tvorí niekoľko budov, alebo iných priestorových fenoménov, ktoré vytvárajú dostredivú koncentráciu aktivít alebo kumulujú aktivity prirodzeného stretávania sa ľudí. Hlavným uzlom je priestor v okolí materskej školy vo Fiačiciach s multifunkčným ihriskom, územne previazaný s budovou obecného úradu a tiež s budovou potravín. Ide o akési prirodzené centrum obce.

Sekundárne kompozičné uzly majú rôzne charaktery. Obytný, športový, turisticko-rekreačný, hospodársky alebo krajinný, ktorý tvorí predovšetkým vysoká vzrástla zeleň. Kompozičné usporiadanie ilustruje aj priložené schéma, ktorá dopomáha k pochopeniu nielen usporiadania, ale aj vlastného vnútorného fungovania obce.

C.II CHARAKTERISTIKA SÚČASNÉHO STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA – PODĽA STUPŇA ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

C.II.1 HORNINOVÉ PROSTREDIE – INŽINIERSKO-GEOLOGICKÉ VLASTNOSTI, GEODYNAMICKÉ JAVY (NAPR. ZOSUVY, SEIZMICITA, ERÓZIA A INÉ), LOŽISKÁ NERASTNÝCH SUROVÍN, GEOMORFOLOGICKÉ POMERY (NAPR. SKLON, ČLENITOSŤ), STAV ZNEČISTENIA HORNINOVÉHO PROSTREDIA

C.II.1.1 GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

Podľa mapy Geomorfologické členenie Slovenska (D. Kočický, B. Ivanič, 2011) spadá celé územie katastra obce Gôtovany do:

Alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy Karpaty, provincie Západne Karpaty, subprovincie Vnútorné Západné Karpaty, Fatransko-tatranskej oblasti, celku Podtatranská kotlina, podcelku Liptovská kotlina, častí Galovianske háje a Ľubel'ská pahorkatina.

Sklonitosť sa považuje za najdôležitejší morfometrický parameter, pretože predstavuje výrazný limitujúci faktor pre viaceré druhy ľudskej činnosti – výstavbu, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo. Zároveň je dôležitým faktorom vzniku a intenzity geomorfologických procesov – napr. erózie a svahových procesov. Reliéf v riešenom území je možno charakterizovať ako stredne a silne členitú pahorkatinu až podvrchovinu, s nadmorskou výškou od 513 m n. m. až po 781 m n. m., pričom priemerný sklon terénu je 6,78°.

C.II.1.2 GEOLOGICKÉ POMERY

Územie obce Gôtovany tvoria najmä kvartérne horniny:

KVARTÉR

➤ Holocén

- Organické sedimenty: rašeliny (slatiny a vrchoviská), humózne rašelinové hliny.
- Fluviálne sedimenty: litofaciálne nečlenené nívne hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov.

➤ Pleistocén – holocén

- Zosuvy.
- Deluviálne sedimenty vcelku: litofaciálne nerozlíšené svahoviny a sutiny.

➤ Pleistocén

- Proglaciálne sedimenty: hlinité a piesčité štrky s úlomkami hornín až rezíduá v nižších stredných náplavových kuželoch.

PALEOGÉN

➤ Eocén – oligocén: normálny flyš: ílovce, siltovce a pieskovce.

GEODYNAMICKÉ JAVY

V Západných Karpatoch sú zemetrasenia tektonickými dozvukmi treťohornej horotvornej činnosti súvisiacej so zrážkou bloku Alcapa a Európskej platformy a tiež v dôsledku poklesu Panónskej panvy. Maximálna očakávaná seizmická intenzita môže dosiahnuť na území obce 6° stupnice EMS-98 (Atlas krajiny SR – mapa Vybrané geodynamické javy). Intenzita zemetrasenia vychádza z modifikovanej Mercalliho stupnice.

Na území obce v jej severnej časti sa nachádzajú plochy, ktoré je možné hodnotiť ako mierne až silne ohrozené vodnou eróziou (Atlas krajiny SR, 2002).

INŽINIERSKO-GEOLOGICKÉ VLASTNOSTI

Podľa mapy inžinierskogeologických rájónov Slovenska (Hrašna, Klukanová, 2002) patrí územie do rájónov flyšoidných hornín, koluviálnych sedimentov, náplavov horských tokov, pleistocénnych riečnych terás, proluviálnych kuželov a plášťov, rašelinísk a zosuvných delúvií.

HYDROGEOLOGICKÉ VLASTNOSTI

Hydrogeologické regióny územia obce Gôtovany z hľadiska hydrogeologického členenia:

- Paleogén a kvartér západnej a strednej časti Liptovskej kotliny.

LOŽISKÁ NERASTNÝCH SUROVÍN

Podľa údajov zo Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave, ako aj podľa príslušného obvodného banského úradu, v riešenom území nie sú evidované ložiská nevyhradeného nerastu, chránené ložiskové územia a ani žiaden dobývací priestor.

ZOSUVY

Na území obce sú podľa registra zosuvov (vedený Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra) evidované aktívne, potenciálne a stabilizované svahové deformácie. Tieto územia sú považované ako plochy so zvýšenou ochranou podľa vyhlášky MŽP, §12 ods.4 písm. o). Ich priestorové vymedzenie je súčasťou grafickej časti územnoplánovacej dokumentácie. Pri realizácii výstavby v ohrozených územiach zosuvmi zabezpečiť technickými opatreniami náležité opatrenia, t.j. pri nižších stupňoch projektovej dokumentácie, resp. pri realizácii stavieb je potrebné prispôbiť zakladanie stavieb, ako aj prípadné spevnenia svahov. Pred výstavbou objektov na evidovaných zosuvných územiach s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov (plochách vyžadujúcich zvýšenú ochranu) posúdiť vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia a overiť inžinierskogeologickým prieskumom.

C.II.2 KLIMATICKÉ POMERY – ZRÁŽKY (NAPR. PRIEMERNÝ ROČNÝ ÚHRN A ČASOVÝ PRIEBEH), TEPLOTA (NAPR. PRIEMERNÁ ROČNÁ A ČASOVÝ PRIEBEH), VETERNOSŤ (NAPR. SMER A SILA PREVLÁDAJÚCICH VETROV)

Riešené územie bolo posudzované z hľadiska krátkodobého stavu vlastností ovzdušia – teplotné, zrážkové a veterné pomery. Tieto klimatické parametre, spolu s mierou jeho znečistenia cudzorodými látkami, najvýraznejšie modifikujú podmienky socioekonomického využitia územia. Klimatické charakteristiky (teplotné, zrážkové a veterné pomery) na území obce sú opísané podľa údajov zaznamenaných na klimatologickej a zrážkomernej stanici v Liptovskom Hrádku.

Podľa údajov v Atlase krajiny SR (2002) patrí záujmové územie do mierne chladnej klimatickej oblasti a mierne chladného klimatického okrsku.

TEPLOTNÉ POMERY

Priemerná teplota vzduchu (stanica Liptovský Hrádok) tu dosahuje 8,3 °C. Najchladnejším mesiacom v priemere je december a február s priemernou mesačnou teplotou -0,3 až -2,2 °C, najteplejším mesiacom je august s priemernou mesačnou teplotou 18,3 °C. Priemerná teplota v regióne nameraná na meteorologickej stanici v Liptovskom Hrádku bola v roku 2013 8,0°C Priemerná teplota v zimných mesiacoch je -0,77 °C, v jarných mesiacoch 7 °C, letných mesiacoch 17,47 °C a na jeseň 9,5 °C. Pre bližšiu charakteristiku klimatických pomerov boli použité údaje z Atlasu krajiny SR (2002), mesačných klimatických pozorovaní SHMÚ.

Tabuľka 5 Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu (°C), stanica Liptovský Hrádok

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
2012	-3,1	-7,9	3,2	8,5	13,8	17,2	18,7	17,5	13,8	7,8	5,3	-3,5	7,6
2023	0,2	-2,2	3,1	5,8	12,1	16,2	17,9	18,3	15,2	10,2	3,1	-0,3	8,3

Zdroj: zostavené podľa Agrometeorologické a fenologické informácie – Západné Slovensko, SHMÚ, 2023

ZRÁŽKOVÉ POMERY

Najviac zrážok bolo zaznamenaných v mesiaci jún a august, a najmenej zrážok padlo v mesiaci marec a apríl. Ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni 900 mm. Časť zrážok v zimnom období padne vo forme snehu, z ktorého sa pri teplotách pod nulou utvorí pokrývka dlhšieho alebo kratšieho trvania podľa priebehu počasia. Výskyt snehu a trvanie snehovej pokrývky na danom území sú z roka na rok veľmi premenlivé v závislosti od rázu zimy, ale aj nadmorskej výšky, nakoľko je riešené územie členité. Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou je približne 60 dní.

Tabuľka 6 Mesačné a ročné úhrny atmosférických zrážok (mm), stanica Liptovský Hrádok

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
2012	55	31	20	34	29	99	111	68	41	90	44	29	651
2023	98,5	59,8	37,9	29,8	72,2	106,7	102,3	109,9	49,6	88,5	96,1	75,6	927

Zdroj: zostavené podľa Agrometeorologické a fenologické informácie – Západné Slovensko, SHMÚ, 2023

VETERNÉ POMERY

Prúdenie vzduchu je najpremenlivejšia meteorologická veličina. Rýchlosť prúdenia vzduchu je podmienená prevažne rozložením tlakových útvarov v atmosfére, v prízemnej vrstve však do značnej miery pôsobia aj orografické vplyvy. Prevládajúce prúdenie vzduchových hmôt v tejto časti má severozápadný smer. Naopak najzriedkavejšie bývajú vetry so juhovýchodným smerom prúdenia.

KLIMATICKÁ ZMENA

Vplyvy zmeny klímy ohrozujú konkrétne sídla a dotýkajú sa života obyvateľov konkrétnych obcí a miest. Dôležitou súčasťou je zostavenie plánu pre adaptáciu na dopady zmeny klímy kde sa napr. identifikujú dopady klimatickej zmeny, zhodnotí zraniteľnosť daného územia, stanoví sa strategické smerovanie a naplánuje sa implementácia adaptačných opatrení. Opatrenia môžu byť zamerané napríklad na zvýšenie vegetácie na verejných priestranstvách, zakladanie vodných prvkov, energetickú efektívnosť budov, racionálne využívanie vody, obnovu mokradí, odvádzanie a zachytávanie prívalových dažďov, ale aj celkovú osvetu obyvateľov kraja alebo konkrétneho sídla.

Významné kľúčové dopady zmeny klímy v riešenom území:

- Dopady zmeny klímy na zdravie obyvateľstva (rizikové skupiny najmä osoby so srdcovocievnyimi chorobami, dýchacími chorobami, rakovina kože, dehydratácia).
- Zmeny v druhovej štruktúre drevín, poškodzovanie drevín škodcami, šírenie invázných druhov drevín, usychanie vegetácie.
- Zvýšenie spotreby pitnej vody a vody na osobnú hygienu.
- Pokles hladiny spodnej vody, zvýšená spotreba zavlažovania.
- Možnosť lokálnych záplav najmä z okolitých vodných tokov pri tzv. bleskových povodniach, pri prívalových dažďoch vyrážanie vody z kanalizačnej sústavy.
- Zvýšenie spotreby elektrickej energie v dôsledku zvýšenia účinnosti chladiacich zariadení.
- Poškodenie cestných komunikácií v dôsledku vyšších teplôt.
- Prehrievanie budov a poškodenie spojov budov z dôvodu tepelného rozpínania.

Problematika klimatickej zmeny, ktorú strategický dokument podrobne zohľadňuje, je integrovaná prierezovo do všetkých kapitol strategického dokumentu. Klimatickej agende sú v záväznej časti strategického dokumentu navyše priamo formulované aj konkrétne zásady a regulatívy.

C.II.3 OVZDUŠIE – STAV ZNEČISTENIA OVZDUŠIA

Z hľadiska zdrojov znečistenia sa podieľa na znečistení ovzdušia najmä automobilová doprava a prach z ulíc, nespevnených plôch a poľnohospodárskej pôdy, ale aj areál výrobných služieb, či domáce kúreniská, ktoré sú situované v riešenom území alebo v jeho okolí. Vplyv na kvalitu ovzdušia majú frekventované cestné úseky.

Obec patrí podľa SHMÚ do oblastí s rizikom zhoršenej kvality ovzdušia, v dôsledku lokálneho vykurovania domácností tuhým palivom. Vplyv na kvalitu ovzdušia priamo v riešenom území majú frekventované cestné úseky, medzi ktoré môžeme zaradiť cestu I. triedy I/18, ktorá prechádza katastrálnym územím južne od zastavaného územia obce, ako aj Diaľnica D1, ktorá sa nachádza vo vzdialenosti cca 1,5 severne od riešeného územia.

C.II.4 VODNÉ POMERY – POVRCHOVÉ VODY (NAPR. VODNÉ TOKY, VODNÉ PLOCHY), PODZEMNÉ VODY VRÁTANE GEOTERMÁLNYCH, MINERÁLNYCH, PRAMENE A PRAMENNÉ OBLASTI VRÁTANE TERMÁLNYCH A MINERÁLNYCH PRAMEŇOV (VÝDATNOSŤ, KVALITA, CHEMICKÉ ZLOŽENIE), VODOHOSPODÁRSKY CHRÁNENÉ ÚZEMIA, STUPEŇ ZNEČISTENIA PODZEMNÝCH A POVRCHOVÝCH VÔD

C.II.4.1 POVRCHOVÉ VODY

VODNÉ TOKY

Obec Gôtovany sa nachádza z hydrologického hľadiska v správnom území povodia Váh (4-21).

Najvýznamnejším tokom v území je vodohospodársky významný vodný tok Dúbravka (4-21-02-057), ktorý preteká západnou časťou územia. Územím preteká drobný vodný tok Čemník (4-21-02-055) a jeho prítoky - VT Háje, Fiačice, Gôtovany a Borovský potok (4-21-02-055). Uvedené vodné toky sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Povodie horného Váhu, odštepny závod, Ružomberok.

Podrobnejšie povodia na území obce Gôtovany:

- Dúbravka 4-21-02-057,
- Čemník 4-21-02-055,

Okrem vyššie uvedených vodných tokov sa v území nachádzajú aj viaceré hydromelioračné zariadenia. V riešenom území obce Gôtovany sa nachádzajú drenáže hydromelioračnej sústavy, ktoré sú v správe bývalých poľnohospodárskych subjektov.

VODNÉ PLOCHY

V blízkosti severnej hranice obce sa nachádza vodná nádrž Bešeňová a vodná nádrž Liptovská Mara. Priamo v území sa nenachádza žiadna rozsiahlejšia vodná plocha.

C.II.4.2 PODZEMNÉ VODY

Režim podzemnej vody je priamo závislý na režime dominantných povrchových tokov, t. j. hladiny začínajú pomerne prudko stúpať v jarňách mesiacoch (marec) a až do júna si udržiavajú vysoké úrovne. Potom nastáva znižovanie vodných stavov a rieky začínajú podzemné vody drénovať. Poklesovú tendenciu je možné sledovať až do jesenných mesiacov (august – september). Smer ich prúdenia je teda významne ovplyvňovaný stavmi hladín povrchových tokov a kapacitou kolektora podzemných vôd.

Na území obce sa nachádzajú z hydrogeologického hľadiska:

- Oblasť s takmer žiadnymi množstvami podzemných vôd.
- Plošne menej rozsiahle menšie zvodnenie s obmedzenými množstvami podzemných vôd miestneho významu.
- Priestorovo obmedzené alebo nespojité hydrogeologicky vysoko produktívne zvodnenie, alebo rozsiahle a stredne produktívne zvodnenie.

V obci sa nenachádzajú významne zdroje, pre ktoré sú vymedzené aj pásma hygienickej ochrany 1. a 2. stupňa.

Územie leží vo vymedzenej geotermálnej oblasti. V roku 2019 došlo k narušeniu hrádze na odkalisku č. 2 nad obcou Dúbrava. V katastrálnych územiach susedných obcí boli zistené nánosy antimónu a arzenu v podpovrchovej vode a aj v pôde. V súčasnosti nie sú prítomné zvýšené hodnoty látok arzenu a antimónu vo vodách.

C.II.4.3 OCHRANA VÔD

VODOHOSPODÁRSKY VÝZNAMNÉ TOKY A VODÁRENSKÉ TOKY

Vodárenské toky a vodohospodársky významné toky sú vodné toky alebo úseky vodných tokov, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje na odber pre pitnú vodu. Zoznam vodárenských tokov ustanovuje vyhláška MŽP SR č. 211/2005 Z. z. (Príloha č. 1 a č. 2), ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

Medzi vodohospodársky významné vodné toky je v riešenom území zaradený len vodný tok Dúbravka (4-21-02-057), ktorý preteká západnou časťou územia a severne od riešeného územia obce sa vlieva do Gôtovanskej zátoky. Tá je súčasťou vázskej vodnej nádrže Liptovská Mara.

V riešenom území sa nenachádzajú vodárenské toky využívané ako vodárenské zdroje alebo ako vodárenské zdroje na odber pitnej vody.

C.II.4.4 STUPEŇ ZNEČISTENIA VÔD

Kvalita podzemných vôd je ovplyvňovaná mnohými činiteľmi z ktorých najdôležitejšie sú horninové zloženie prostredia, kvalita infiltrujúcich zrážok a povrchových vôd ako aj antropogénna činnosť. Z antropogénnych vplyvov ide predovšetkým o znečistenie z poľnohospodárskej výroby, spôsobené predovšetkým nevhodným používaním priemyselných hnojív a zakladaním nespevnených poľných hnojísk, čo sa prejavuje zvýšeným obsahom dusičnanov, dusitanov, síranov a chloridov. Ďalšími vplyvmi sú osídľovanie územia a priemysel.

POVRCHOVÉ VODY

Výsledky prezentované v tejto kapitole vychádzajú z ročnej správy publikovanej Slovenským hydrometeorologickým ústavom (2021) „Spracovanie údajov z monitorovania kvality povrchovej vody za rok 2022“.

Kvalita povrchových vôd bola v minulosti značne ovplyvnená ekologickou haváriou z novembra roku 2019.

Kvalitatívne ukazovatele sledované vo všetkých monitorovaných miestach (základných a prevádzkových) boli zhodnotené podľa prílohy č. 1 k NV SR č. 269/2010 Z. z. a prílohy č. 1 NV SR č. 167/2015. Podľa publikovaných údajov sa za rok 2022 na území obce Gôtovany nachádzalo jedno monitorovacie miesto, sledovania kvality povrchových vôd na vodnom toku Dúbravka s identifikačným číslom V034500D. V blízkosti obce sa nachádza monitorovacie miesto na vodnom toku Paludžanka s identifikačným číslom V034010D.

Podľa publikovaných údajov spĺňali ukazovatele v týchto prevádzkových monitorovacích miestach požiadavky na kvalitu povrchovej vody prílohy č. 1 k NV SR č. 269/2010 Z. z. a prílohy č. 1 NV SR č. 167/2015.

PODZEMNÉ VODY

Prírodné podzemné vody reprezentujú najdôležitejší zdroj zásob pitných vôd na území Slovenska. Predstavujú jednu zo základných zložiek ekosystémov. Významné využitie nachádzajú v priemysle a v poľnohospodárstve.

Potreba sledovať kvalitu podzemných vôd vyplýva aj zo súčasnej platnej legislatívy Slovenskej republiky a Európskej únie. Výsledky prezentované v tejto kapitole vychádzajú z ročnej správy publikovanej Slovenským hydrometeorologickým ústavom „Kvalita podzemných vôd na Slovensku 2022“.

Výsledky z monitorovania kvality podzemných vôd sú každoročne vyhodnocované podľa § 62 ods. 1 písm. w) zákona MZ SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 517/2022 Z. z. a v zmysle platnej vykonávacej Vyhlášky MZ SR č. 91/2023 Z. z., ktorou sa ustanovujú ukazovatele a limitné hodnoty kvality pitnej vody a kvality teplej vody, postup pri monitorovaní pitnej vody, manažment rizík systému zásobovania pitnou vodou a manažment rizík domových rozvodných systémov a zároveň porovnaním s prahovými hodnotami podľa Nariadenia vlády č. 282/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov, pre všetky monitorované kvartérne a predkvartérne útvary podzemnej vody.

Metodika stanovila prahové a pozad'ové hodnoty na úrovni kvartérnych a predkvartérnych útvarov podzemnej vody pre všetky znečisťujúce látky, resp. skupiny znečisťujúcich látok alebo indikátorov znečistenia, ktoré ako znečisťujúce látky prispievajúce k riziku ohrozenia podzemných vôd.

Z hľadiska kvality podzemnej vody do riešeného územia zasahuje jeden kvartérny útvar SK1000500P a jeden predkvartérny útvar SK2003300F podzemnej vody.

Na území obce Gôtovany nenachádzalo monitorovacie miesto sledovania kvality povrchových vôd. Najbližšie monitorovacie miesto kvartérneho útvaru k obci Gôtovany je Liptovský Mikuláš – Palúdzka s identifikačným číslom 248690 a Vluchy – Vlašky s identifikačným číslom 760690. Na meracom mieste neboli prekročené prahové a limitné hodnoty ukazovateľov.

C.II.5 PÔDNE POMERY – KULTÚRA, PÔDNY TYP, PÔDNY DRUH A BONITA, STUPEŇ NÁCHYLNOSTI NA MECHANICKÚ A CHEMICKÚ DEGRADÁCIU, KVALITA A STUPEŇ ZNEČISTENIA PÔD

Z prírodných zdrojov majú v riešenom území dominantné trvalo trávnaté porasty. Z celkovej výmery riešeného územia, ktorá je podľa údajov katastra nehnuteľností 291,42 ha, zaberá poľnohospodárska pôda 250,63 ha, čo predstavuje 86%. Z toho najviac zaberajú trvalo trávnaté porasty (172,12 ha), orná pôda (68,29 ha), záhrady (9,92 ha) a ovocné sady (0,30 ha).

PÔDNY TYP

Pôdny typ je základná klasifikačná jednotka pôd podľa podobnosti pôdotvorných procesov – vznik a vývoj. Tiež sa prejavuje v zhodnosti stavby profilu a následne v približne rovnakom stupni úrodnosti. V riešenom území sú identifikované tri typy pôd – kambizeme, fluvizeme, pseudogleje.

- Kambizeme - pseudoglejové nasýtené, sprievodné pseudogleje modálne a kultizemné, lokálne gleje; zo zvetralín rôznych hornín.
- Fluvizeme - kultizemné, sprievodné fluvizeme glejové, modálne a kultizemné ľahké; z nekarbonátových aluviálnych sedimentov.
- Pseudogleje - modálne kyslé až pseudogleje stagnoglejové, sprievodné pseudogleje a organozemné gleje; zo svahovín a proluviálnych sedimentov.

PÔDNY DRUH A BONITA

Pôdny druh je vymedzený na základe zrnitosti triedenia podľa Novákovej klasifikačnej stupnice, ktorá je založená na stanovení podielu frakcií rôznej veľkosti a posúdení množstva (%) jednej alebo viacerých kategórií elementárnych častíc.

V riešenom území sú identifikované stredne ťažké pôdy – hlinité.

Ochranu poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje najmä zákon NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle § 3 uvedeného zákona je každý vlastník alebo užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný:

- Vykonávať agrotechnické opatrenia zamerané na ochranu a zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a na ochranu pred jej poškodením a degradáciou.
- Predchádzať výskytu a šíreniu burín na neobrábaných pozemkoch.
- Zabezpečiť využívanie poľnohospodárskej pôdy tak, aby nebola ohrozená ekologická stabilita územia bola zachovaná funkčná spätosť prírodných procesov v krajinnom prostredí.
- Usporiadať a zosúladiť poľnohospodársky druh pozemku s jeho evidenciou v katastri.

V zmysle §5 zákona NR SR č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je vlastník alebo užívateľ povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróziu ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných agrotechnických opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy.

Zákon o ochrane a využívaní pôdy ukladá povinnosť pri každom nepoľnohospodárskom použití poľnohospodárskej pôdy nenarušovať ucelenosť honov a nestážovať obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami, vykonať skrývku humusového horizontu poľnohospodárskych pôd odnímaných natrvalo a zabezpečiť ich hospodárne a účelné využitie na základe bilancie skrývky humusového horizontu.

Ochrana poľnohospodárskej pôdy je zabezpečená ochranou najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdnoekologických jednotiek, ktorý je uvedený v prílohe č. 2 k nariadeniu vlády č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy.

Chránenými poľnohospodárskymi pôdami na základe uvedeného nariadenia sú v katastrálnom území Gôtovany bonity BPEJ 0869202, 0869242, 0906002, 0911015, 0964403, 0965212, 0965242 a 0969212.

VODNÁ ERÓZIA

Vodná erózia pôdy má veľký význam pri modelovaní reliéfu krajiny, ako aj pri degradácii vlastností poľnohospodárskych pôd (dochádza k uvoľňovaniu a následnému transportu pôdných častíc, na ktoré sú relatívne pevne fixované živiny a organická hmota). Vodná erózia sa prejavuje znižovaním hĺbky pôdneho profilu, úbytkom organickej hmoty a živín, rovnako aj zhoršovaním pôdnej štruktúry. Z pohľadu dlhodobého negatívneho efektu na produkčnú schopnosť pôd je erózia pôdy chápaná ako významná environmentálna hrozba.

Hoci je vodná erózia prirodzený proces, neuvážaná činnosť človeka môže významne ovplyvniť rýchlosť jej pôsobenia. K hlavným faktorom podmieňujúcim intenzitu vodnej erózie patrí svahovitosť územia, rastlinný kryt, množstvo a intenzita zrážok a zrnitosť pôdy.

Na území obce v jej severnej časti, sa nachádzajú plochy, ktoré sú mierne až silne ohrozené vodnou eróziou. K zvýšeným prejavom vodnej erózie môže dochádzať na poľnohospodárskych pôdach bez vegetačného krytu alebo s minimálnym vegetačným krytom a taktiež na pôdach, kde sa uplatňujú nesprávne poľnohospodárske postupy.

DEGRADÁCIA PÔDY

Degradácia pôdy spôsobuje zhoršenie a zmenu chemických, fyzikálnych a biologických vlastností pôd vplyvom prírodných alebo antropických činiteľov. Tie sa môžu prejavovať nielen na znižovaní produkčného potenciálu pôd, ale aj na možnom negatívnom vplyve na ostatné zložky životného prostredia (vodu a ovzdušie), ale aj na zdraví ľudí a zvierat. Jedným zo závažných procesov chemickej degradácie pôdy je acidifikácia pôdy (proces okyslenia pôdy). Acidifikácia prejavujúca sa poklesom pôdnej reakcie je dôsledkom prírodných procesov, na druhej strane je však prirodzený acidifikačný proces intenzívnym hospodárením a pretrvávajúcou industrializáciou akcelerovaný antropogénnou acidifikačnou záťažou (predovšetkým fyziologicky kyslo pôsobiace hnojivá a kyslé atmosférické polutanty).

Podľa mapy Náchylnosť pôd na acidifikáciu (J. Čurlík, Atlas krajiny SR, 2002) sa v riešenom území nachádzajú pôdy stredne náchylné na acidifikáciu.

Všetky druhy pôd v rámci poľnohospodárskeho pôdneho fondu v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov (nedoriešené koncovky v chovoch hospodárskych zvierat, veľkoblkový systém hospodárenia na ornej pôde, zjednodušené oševné procesy, chemizácia a mnohé ďalšie aktivity) a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže sa znížila ich prirodzená úrodnosť.

KONTAMINÁCIA PÔD

Kontaminácia pôd predstavuje prítomnosť cudzorodých látok v pôde, ktoré prekračujú prípustné hodnoty. Najčastejšie sú vyvolané ľudskou činnosťou. Z ekologického hľadiska sú najnebezpečnejšie ťažké kovy, rádioaktívne a organické látky.

Realizovanie poľnohospodárskych a výrobných aktivít potenciálne zvyšuje nebezpečenstvo kontaminácie pôd. Potenciálnymi bodovými zdrojmi znečistenia pôd môžu byť čierne (príp. riadené) skládky odpadov a to na poľnohospodárskej ako aj lesnej pôde. V ich okolí sa môžu koncentrovať neznáme, často veľmi toxické látky.

Podľa mapy Kontaminácia pôd (J. Čurlík a P. Šefčík, Atlas krajiny SR, 2002) sa v riešenom území nachádzajú nekontaminované pôdy a geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov dosahuje limitné hodnoty A, čo znamená, že pôda nie je kontaminovaná. V prípade ak látky/prvky dosahujú, resp. prekračujú predpísanú hodnotu, znamená to, že obsah danej látky je vyšší ako sú fónové (pozad'ové) hodnoty pre danú oblasť, prípadne vyššie ako hodnoty medze citlivosti analytického stanovenia.

ZHUTNENIE PÔDY

Náchylnosť pôdy na zhutnenie môže byť podmienená primárne alebo sekundárne. Primárne zhutnenie je podmienené genetickými vlastnosťami pôdy. Sekundárne (technogénne) zhutnenie je spôsobené činnosťou človeka, a to priamo - vplyvom tlaku kolies poľnohospodárskych mechanizmov, alebo nepriamo - znižovaním odolnosti pôd voči zhutneniu nesprávnym hospodárením (nedostatočným organickým hnojením, nevhodným sortimentom hnojív, nedodržiavaním biologicky vyvážených osevných postupov, spôsobov a podmienok obhospodarovania, a pod.).

Na území obce dochádza najmä v severozápadnej časti na poľnohospodárskych pôdach v k primárnemu aj sekundárnemu zhutneniu v závislosti od charakteru pôdných druhov nachádzajúcich sa v území, ale aj v dôsledku intenzívneho obrábania ornej pôdy.

C.II.6 FAUNA, FLÓRA – KVALITATÍVNA A KVANTITATÍVNA CHARAKTERISTIKA, CHRÁNENÉ VZÁCNÉ A OHROZENÉ DRUHY A BIOTOPY, VÝZNAMNÉ MIGRAČNÉ KORIDORY ŽIVOČÍCHOV

C.II.6.1 ZOOGEOGRAFICKÉ POMERY

Podľa zoogeografického členenia (Jedlička, Kalivodová, 2002), konkrétne členenia terestického biocyklu, patrí riešené územie do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku. Podľa limnického biocyklu zoogeografického členenia, (Hensel, Krno, 2002) patrí riešené územie do pontokaspickej provincie.

Fauna v riešenom území a jeho okolí sa vyznačuje pestrosťou. Rozšírené sú viaceré zoogeografické prvky - boreálne, kozmopolitné, európske, palearktické, holarktické, sibirske druhy, endemitné aj reliktné druhy. Zastúpenie má viacero typov živočíšnych spoločenstiev. Dominanciu majú zoocenózy lúk a pasienkov, lužných a ihličnatých lesov.

Okolité spoločenstvá ihličnatých lesov a čiastočne poloprirodné spoločenstvá obohacujú biodiverzitu najmä o vyššie stavovce ako sú jeleň hôrny (*Cervus elaphus*), medveď hnedý (*Ursus arctos*), mačka divá (*Felis sylvestris*), vlk dravý (*Canis lupus*), sviňa divá (*Sus scrofa*) a ďalšie.

Na spoločenstvá lúk a pasienkov sú naviazané teplomilnejšie skupiny hmyzu ako motýle (Lepidoptera), blanokrídlowce (Hymenoptera), chrobáky (Coleoptera), rovnokrídlowce (Orthoptera), bzdochy (Heteroptera), cikády (Auchenorrhyncha), pavúkovce (Arachnea) a ďalšie.

Výrazne ovplyvnené antropogénnou činnosťou sú spoločenstvá polí, ale niektoré druhy sa dokázali zmeneným podmienkam prispôbiť. Typickým príkladom sú blanokrídlowce (Hymenoptera), dvojkřídlowce (Diptera), chrobáky (Coleoptera), vošky (Amphiniidea), jež bledý (*Erinaceus concolor*), lasica myšožravá (*Mustela nivalis*), hraboš poľný (*Microtus arvalis*) a mnohé druhy vtákov.

Vodné toky v riešenom území predstavujú prirodzené migračné cesty a biokoridory vodných ale aj iných druhov živočíchov. Typickými vodnými druhmi sú vážky (Odonata), druhy zoobentosu, ryby (Pisces), obojživelníky (Amphibia), vydra riečna (Lutra lutra) a ďalšie.

C.II.6.2 FYTOGEOGRAFICKÉ POMERY

Z hľadiska fytogeograficko-vegetačného členenia podľa Atlasu Krajiny SR (2002) patrí riešené územie do ihličnatej zóny, v Liptovskej kotline.

V riešenom území je možné vyčleniť podľa Atlasu Krajiny SR (2002) nasledovné mapovacie jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie:

- Zmiešaný listnato-ihličnatý les v severných karpatských kotlinách
- Jedľové a jedľovo-smrekové lesy.

C.II.6.3 REÁLNA VEGETÁCIA

Z hľadiska vegetačných stupňov Slovenska, patrí riešené územie do piateho vegetačného stupňa:

- Vegetačný stupeň: bukový (400 – 800 m n. m.).

Riešené územie môžeme charakterizovať ako prechod poľnohospodárskej krajiny, zastavanej časti územia obce do lesného ekosystému nachádzajúceho sa mimo katastrálneho územia obce. Územie obce je tvorené poľnohospodársky extenzívne využívanou pôdou pre účely poľnohospodárskej výroby a v menšej miere obytnými urbánnymi ekosystémami.

Prirodzené spoločenstvá majú zastúpenie prevažne v okolí vodných tokov Dúbravka, Čemník a Borovského potoka. Ďalšia časť územia je tvorená spoločenstvami lúk, využívaných pasienkov, bylinnými spoločenstvami a záhradami.

V území obci je predpoklad malého šírenia invázných druhov ako napr. bolševník obrovský, zlatobyl' kanadská a pod.

C.II.6.4 LOKALITY S VÝSKYTOM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU A CHRÁNENÝCH DRUHOV (TZV. GENOFONDOVÉ PLOCHY)

Genofondové zdroje predstavujú prvky a štruktúry krajiny s ekostabilizačnou funkciou, ktoré sa vyznačujú vysokou bio a geodiverzitou, prípadne sa tu zaznamenal výskyt zriedkavých a vzácných druhov a spoločenstiev. Definujú sa na základe údajov o flóre, faune a geológii.

Tieto územia vytvárajú vhodné predpoklady pre bohatý výskyt druhov flóry a fauny, ale aj pre migráciu bioty do celého okolia. Za najvýznamnejšie genofondové lokality môžeme považovať územia, ktoré sa zväčša viažu na maloplošne chránené územia, či územia siete Natura 2000.

Riešené územie sa nachádza v blízkosti chránených území (národný park, chránené vtáčie územie a pod.) v dôsledku čoho je zaznamenaný aj výskyt mnohých vzácných druhov.

Významné zastúpenie má fauna vtákov, nakoľko riešené územie je situovaný medzi dvomi významnými chránenými vtáčimi územiami (CHVÚ Chočské vrchy - sever, CHVÚ Nízke Tatry) a tento priestor predstavuje dôležité migračné územie v rámci Liptovskej kotliny.

V riešenom území sú podľa Správy Národného parku Nízke Tatry orientačne vymedzené významné dva biotopy európskeho a dva biotopy národného významu:

- biotopy európskeho významu
 - Lk1/6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
 - Lk5/6430 – Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach

- biotopy národného významu:
 - Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky
 - LK6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí

Pre uvedené biotopy spracovala Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky v marci 2022 Zásady starostlivosti o biotopy európskeho významu a biotopy druhov európskeho významu v územiach európskeho významu.

C.II.7 KRAJINA – ŠTRUKTÚRA, TYP, SCENÉRIA, STABILITA, OCHRANA

Krajina tvorí základný priestorový rámec pre vznik a vývoj sídiel. Spoluurčovala lokalizáciu sídla, poskytovala priestorové podmienky pre jeho rozvoj, limitovala smery a mieru jeho rozvoja. Predovšetkým georeliéf, vodné toky a miestna klíma sú trvalé prírodné zložky, ktoré ovplyvňujú lokalizáciu sídla a predurčujú priestor pre rozvinutie prvotného pôdorysu a následne pre vyvíjajúcu sa sídelnú štruktúru.

Časť pôvodnej krajinnej štruktúry riešeného územia, ktorá bola podmienená prírodnými podmienkami, tvoril les. V súčasnej dobe sa lesné porasty v riešenom území nachádzajú len v severo-západnej časti katastra, s rozlohou 5 ha (1,73%). Väčšinu územia tvoria plochy trvalých trávnatých porastov o výmere 172,12 ha (59,06%) z celkovej výmery riešeného územia.

C.II.7.1 SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA

Z hľadiska charakteru súčasnej krajinnej štruktúry je možné riešené územie klasifikovať ako otvorenú poľnohospodársku krajinu a zastavané územie sídla, pričom podiel lesnej krajiny je veľmi nízky.

Významným prvkom v súčasnej krajinnej štruktúre sú trvalo trávnaté porasty a orná pôda, ktoré obklopujú zastavanú časť obce. Riešené územie je tvorené prevažne poľnohospodárskou pôdou a zastavaným územím.

Pol'nohospodársky využívané plochy predstavujú približne 86 % celkovej výmery riešeného územia. Tie sa nachádzajú predovšetkým v podobe trvalo trávnatých porastov, v menšej miere ornej pôdy, a najmenej zastúpenými záhradami a ovocnými sadiami. Plochy ornej pôdy zaberajú podľa údajov z katastra nehnuteľností približne 68,29 ha, čo predstavuje zhruba 23,43 % z celkovej výmery riešeného územia. Ostatné druhy poľnohospodárskej pôdy (záhrada, ovocný sad) predstavujú približne len 4,08 % poľnohospodárskej pôdy a 3,50 % celkovej výmery riešeného územia.

Tabuľka 7 Úhrnné hodnoty druhov pozemkov poľnohospodárskej pôdy v obci Gôtovany a ich percentuálne zastúpenie k 31. 12. 2022

	Celková výmera	Poľnohosp. pôda	Z toho					
			orná pôda	chmeľnica	vinica	záhrada	ovocný sad	TTP
ha	291,42	250,63	68,29	0,00	0,00	9,92	0,30	172,12
% z CV	100,00	86,00	23,43	0,00	0,00	3,40	0,10	59,06
% z PP	-	100,00	27,25	0,00	0,00	3,96	0,12	68,67

Zdroj: Štatistický úrad SR

Pozn.: TTP - trvalý trávny porast

Tabuľka 8 Úhrnné hodnoty druhov pozemkov nepoľnohospodárskej pôdy v obci Gôtovany a ich percentuálne zastúpenie k 31. 12. 2022

	Celková výmera	Nepoľnohosp. pôda	Z toho			
			lesný pozemok	vodná plocha	zastavaná plocha a nádvorie	ostatná plocha
ha	291,42	40,79	5,03	2,87	26,52	6,37
% z CV	100,00	14,00	1,73	0,98	9,10	2,19
% z NP	-	100	12,33	7,04	65,02	15,62

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zastavané územia obce tvoria 9,10 % celkovej výmery riešeného územia. Je tvorené predovšetkým plochami zástavby rodinných domov, bytových domov, priemyselno-výrobnými a skladovacími plochami, administratívno-obchodnými plochami, plochami občianskej vybavenosti, športu a rekreácie, ako aj plochami technickej a dopravnej vybavenosti.

Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) vyjadruje aktuálny stav povrchu, tzn. je tvorená prvkami nachádzajúcimi sa na povrchu zeme, pričom ich vzájomné usporiadanie a pôsobenie ovplyvňuje ekologickú hodnotu územia a jeho ekologickú stabilitu.

V rámci SKŠ boli v riešenom území mapované nasledovné jednotky:

- Lesná vegetácia.
- Nelesná drevinová vegetácia (NDV).
- Trvalé trávne porasty (TTP).
- Mozaikové štruktúry NDV a TTP.
- Orná pôda a trvalé kultúry.
- Vodné toky.
- Sídelné a technické prvky.
 - Dopravné objekty a línie.
 - Línie elektrických vedení zvlášť vysokého napätia.
 - Objekty výrobných služieb.
 - Areál bývalého poľnohospodárskeho družstva.
 - Obytné a vybavenostné plochy.
 - Rekreačné a chatové plochy.
 - Plochy historických dreveníc a murovaných remeselných budov.
 - Sídelná vegetácia.

Diverzita využitia zeme je vlastnosť krajiny, ktorou sa charakterizuje výskyt rôznych foriem spojených s obrábaním pôdy a zmenou ekosystémov.

LESNÁ VEGETÁCIA

V riešenom území sa nachádza malý fragment lesa, ktorý je obklopený poľnohospodársky obhospodarovanou krajinou.

Lesné pozemky podľa katastra zaberajú približne 5,03 ha, čo predstavuje iba približne 1,73 % z celkovej výmery riešeného územia obce Gôtovany. Lesy ležia v západnej časti obce, pričom sa výmera lesných pozemkov v obci od roku 2010 nezmenila.

Najväčšie zastúpenie majú v riešenom území lesy hospodárske (5 ha), ktoré zaberajú tvoria 99,40 % celkovej výmery lesných porastov.

Lesy v obci spadajú do lesného hospodárskeho celku (LHC) LHC Demänová.

Ochranné pásmo lesa je podľa § 10 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov vymedzené na pozemkoch do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

NELESNÁ DREVINOVÁ VEGETÁCIA

Nelesná drevinová vegetácia (NDV) v intenzívne využívanej krajine zohráva veľmi významnú úlohu. Ide o stromovú a kríkovú vegetáciu solitérnej (bodovej), skupinovej (plošnej) a pásovej (líniovej) formy. Porasty drevín často preberajú funkcie pôvodných lesných porastov a vhodne dopĺňajú krajinu ako z ekologického a biologického, tak aj z krajinno-estetického hľadiska.

Nelesná stromová a krovinná vegetácia je geoekologicky významným prvkom poľnohospodárskej krajiny. Tvoria ju brehovité porasty, prútené stromoradia, vetrolamy, kroviny medzí, remízok, stromová a krovitá vegetácia neobrábateľných zamokrených a zasolených pôd, solitéry i skupiny stromov na extenzívnych pasienkoch. Tieto plochy sú z krajinotvorného hľadiska veľmi dôležité - dodávajú krajine výraz, charakter a špecifickosť. Nachádzajú sa na poľných medziach, v blízkosti vodných tokov, v depresných a podmáčaných územiach, pozdĺž poľných ciest, na hraniciach ornej pôdy, lúk, pasienkov a podobne. NDV má rôznu druhovú štruktúru, šírkové a dĺžkové usporiadanie.

Do tejto skupiny vegetácie boli zaradené väčšie aj menšie skupiny stromov a krovín vo voľnej kultúrnej krajine, ktoré nie sú zaradené do lesnej pôdy. Zväčša sa nachádzajú na poľných medziach, pozdĺž poľných ciest a vodných tokov, na miestach podmáčaných pôd, na ruderalizovaných plochách a pod. Spravidla ide o skupinovú alebo maloplošnú zárasť, ktoré predstavujú zvyšky pôvodnej vegetácie alebo vznikli prirodzeným náletom.

Tento druh zelene je zastúpený v menšom rozsahu. Niekdajším rozoraním medzí, poľných ciest ostali v krajine aj súvislé plochy poľnohospodárskych kultúr – vystavené najmä negatívnym prírodným aspektom, ako napr. vodnej erózii, suchám (plochy s minimálnym výparom) a prašnosti.

TRVALÉ TRÁVNE PORASTY

Trvalé trávne porasty (ďalej len TTP) – ide o trávovo-bylinné spoločenstvá bez drevín (možné označovať ako lúky a pasienky), na stanovištiach, kde sa primárne v tejto podobe nevyskytovali. Vznikli a sú udržiavané hospodárskou činnosťou človeka. Pri vhodnom hospodárení poskytujú trvalé trávne porasty vhodné prostredie pre množstvo rastlín a živočíchov a zvyšujú bohatstvo flóry a fauny.

Podľa katastra nehnuteľnosti trvalé trávnaté porasty zaberajú 59,06 % z riešeného územia. Ide o najviac zastúpený druh pozemku v riešenom území. V prostredí Liptovskej kotliny sú často využívané ako pastviny pre chov dobytka a oviec.

ORNÁ PÔDA

Orná pôda zaberá v riešenom území približne 68,29 ha, čo je takmer 23,43 % z jeho celkovej výmery, a 27% z výmery poľnohospodárskej pôdy. Prevažujúcim usporiadaním sú veľkoplošné orné pôdy, avšak v riešenom území sa nachádzajú aj maloplošné (maloblokové) orné pôdy.

Zásahom do pôvodnej štruktúry krajiny bolo scel'ovanie blokov ornej pôdy, používanie ťažkej techniky, umelých hnojív a ochranných chemických prostriedkov. Napriek tomu, že dnes je už používanie umelých hnojív a ochranných chemických prostriedkov z ekonomických dôvodov obmedzené, predstavuje orná pôda z hľadiska ekologickej stability najmenej stabilný prvok v krajine.

OVOCNÉ SADY

Ovocné sady predstavujú umelo vzniknuté porasty ovocných drevín. V minulosti boli typickým obrazom krajiny. Dnes však ich výmera neustále klesá, alebo ostávajú opustené a zaburinené.

Podľa evidencie druhu pozemku podľa katastra nehnuteľnosti dnes zaberajú ovocné sady 0,10 % riešeného územia.

C.II.7.2 KRAJINNÝ OBRAZ

Krajinný obraz, ako ho definuje zákon NR SR č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, je vizuálny vzhľad krajiny, ktorý je prejavom hmotných, vizuálne identifikovateľných priestorových vlastností, a charakteristických črt krajiny. Javí sa ako kombinácia tvarov reliéfu (konfigurácie) a usporiadania zložiek štruktúry krajiny pokrývky (kompozície) so spolupôsobením geoklimatických podmienok. Termín krajinný obraz je používaný pri identifikácii vizuálnych znakov krajiny.

V podmienkach Slovenska existuje rad právnych noriem, ktoré zabezpečujú zásady starostlivosti o životné prostredie a tvorbu krajiny, v ktorých sa objavuje aj vizuálna charakteristika krajiny a jej ochrana:

- Ochrana prírodného dedičstva – zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktorý používa termín „charakteristický vzhľad krajiny“.
- Územné plánovanie – zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov, ktorý používa termín „vzhľad krajiny“.
- Ochrana kultúrneho dedičstva, ochrana pamiatok – zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov, ktorý používa termín „charakteristické siluety, pohľady a panorámy“.
- Posudzovanie vplyvov na životné prostredie – zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (proces EIA) v znení neskorších predpisov, používa termíny „scenéria a krajinný obraz“.
- Projekty pozemkových úprav (PPÚ) – zákon SNR č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov, používa termín „celkový ráz poľnohospodárskej krajiny“.
- Európsky dohovor o krajine (z roku 2000), ktorý zlučuje viaceré predchádzajúce dohovory a integruje ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva, používa termín „charakteristické črty krajiny“.

OBRAZ KULTÚRNEJ KRAJINY V HISTORICKOM KONTEXTE

Prívlastok kultúrna má zdôrazniť, že ide o krajinu kultivovanú, obrábanú, v protiklade ku krajine prírodnej, neobhospodarovanej. Ide o otvorený prírodno-antropogénny systém, ktorý je výsledkom pôsobenia človeka a ľudskej spoločnosti v priestore a čase. Medzi najdôležitejšie hmotné znaky kultúrnej krajiny patrí sekundárna a terciárna krajinná štruktúra a z časového aspektu historická krajinná štruktúra (ŽIGRAI, 2000).

Obraz kultúrnej krajiny je tvorený charakteristickými vizuálnymi prvkami krajiny štruktúry územia. Obraz obce je tvorený mierne zvlneným územím Liptovskej kotliny. Riešené územie môžeme v súčasnosti charakterizovať ako typ krajiny s prevahou trvalých trávnych porastov, ktoré predstavujú takmer 60 % celkovej výmery riešeného územia.

Charakter krajiny v severnej časti riešeného územia je ovplyvnený činnosťou vodného toku Čemník a Borovský potok a jej prítokov. Činnosť tokov a ich zmien v minulosti menili aj usporiadanie krajiny štruktúry s typickými spoločenstvami. Tieto zmeny zároveň ovplyvňovali hydrologický režim územia, štruktúru pôd, ako aj ekologické podmienky územia pre výskyt určitého druhu vegetácie, či možný spôsob využitia. Podľa vojenského mapovania z 19. storočia sa na území obce nachádzali aj súvislé drevinové spoločenstvá, ktoré boli postupne nahradzované vplyvom hospodárenia a zachovali sa z nej len fragmenty.

OBRAZ VOĽNEJ KRAJINY V SÚČASNOSTI

Obraz voľnej krajiny v riešenom území je tvorený niekoľkými charakteristickými prvkami Liptovskej kotliny, situovanej medzi pohoriami Vysoké a Nízke Tatry. Plošne najrozsiahlejšími sú plochy poľnohospodárskej pôdy prevažne v podobe trvalých trávnych porastov.

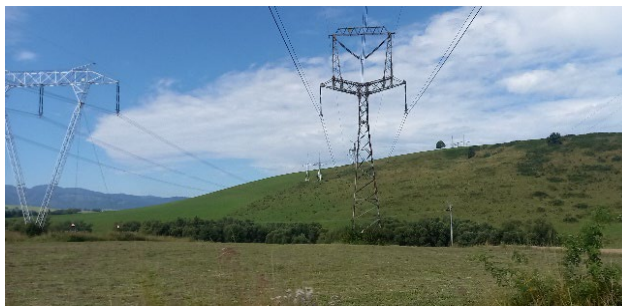
K významným prvkom patria toky Čemník, Borovský potok s prítokmi. Tieto vodné toky so sprievodnou vegetáciou rôzneho charakteru (travinnno-bylinné porasty, krovinové formácie s vtrúsenými stromami) sa podieľajú na obraze krajiny riešeného územia.

V krajinnom obraze sa lesné spoločenstvá uplatňujú v severnej časti obce po ceste III. triedy č. 2328, kde pohľadovo rámcujú zastavané územie.

Obraz krajiny dotvárajú plochy zvlneného reliéfu s mozaikou trvalých trávnych porastov z nelesnej drevinovej vegetácie, ktoré sú situované najmä v severnej časti riešeného územia.

Stromoradia sú typickým kultúrnym prvkom zelene v krajine a dôležitým prvkom, ktorý vizuálne člení krajinu. V riešenom území sa nachádzajú zväčša v podobe fragmentov stromoradií situovaných popri cestách.

Obrázok 1: Prírodné a antropogénne prvky v krajine

Zdroj: súkromný archív Inštitútu priestorového plánovania, 2024

C.II.8 CHRÁNENÉ ÚZEMIA, CHRÁNENÉ STROMY A OCHRANNÉ PÁSMA PODĽA OSOBNÝCH PREDPISOV [NAPR. NÁRODNÉ PARKY, CHRÁNENÉ KRAJINNÉ OBLASTI, NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI], ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY (MIESTNY, REGIONÁLNY, NADREGIONÁLNY)

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o ochrane prírody a krajiny) definuje ochranu prírody a krajiny ako obmedzovanie a usmerňovanie zásahov do prírody a krajiny vrátane prírodných procesov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny, znížiť jej ekologickú stabilitu, či narušiť prirodzený priebeh prírodných procesov, ako aj odstraňovanie následkov takýchto zásahov. Legislatívnu formou tak prispieva k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, k vytvoreniu podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, k záchrane prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržaniu ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Prepojenie krajiny s urbanizovaným prostredím zabezpečuje zelená infraštruktúra, ktorú zákon o ochrane prírody a krajiny chápe ako sieť prírodných a poloprírodných prvkov (predovšetkým plôch zelene a vodných ekosystémov), ktorá je vytváraná a spravovaná s osobitným zreteľom na zabezpečenie biologickej rozmanitosti, ekologickej stability a priaznivého životného prostredia.

C.II.8.1 CHRÁNENÉ ÚZEMIA PRÍRODY

Územné časti vysokej biologickej a ekologickej hodnoty sú z hľadiska zachovalosti alebo ohrozenosti biotopov vyhlásené za chránené v niektorej z kategórií chránených území, alebo podliehajú osobitnej ochrane, pričom špeciálnu starostlivosť a režim na chránených územiach zabezpečujú stupne ochrany.

V riešenom území sú evidované nasledovné územia a ich ochranné pásma, ktoré sú chránené podľa Zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny:

Veľkoplošné chránené územia

- Do riešeného územia obce zasahuje ochranné pásmo Národného parku Nízke Tatry.

Maloplošné chránené územia

- V riešenom území sa nenachádzajú maloplošné chránené územia.

Územia siete NATURA 2000

- V riešenom území sa nenachádzajú územia sústavy NATURA 2000.

Biokoridor regionálneho významu

- V riešenom území sa nachádza prvok regionálneho územného systému ekologickej stability RÚSES okresu Liptovský Mikuláš - Bk4r Biokoridor regionálneho významu Váh

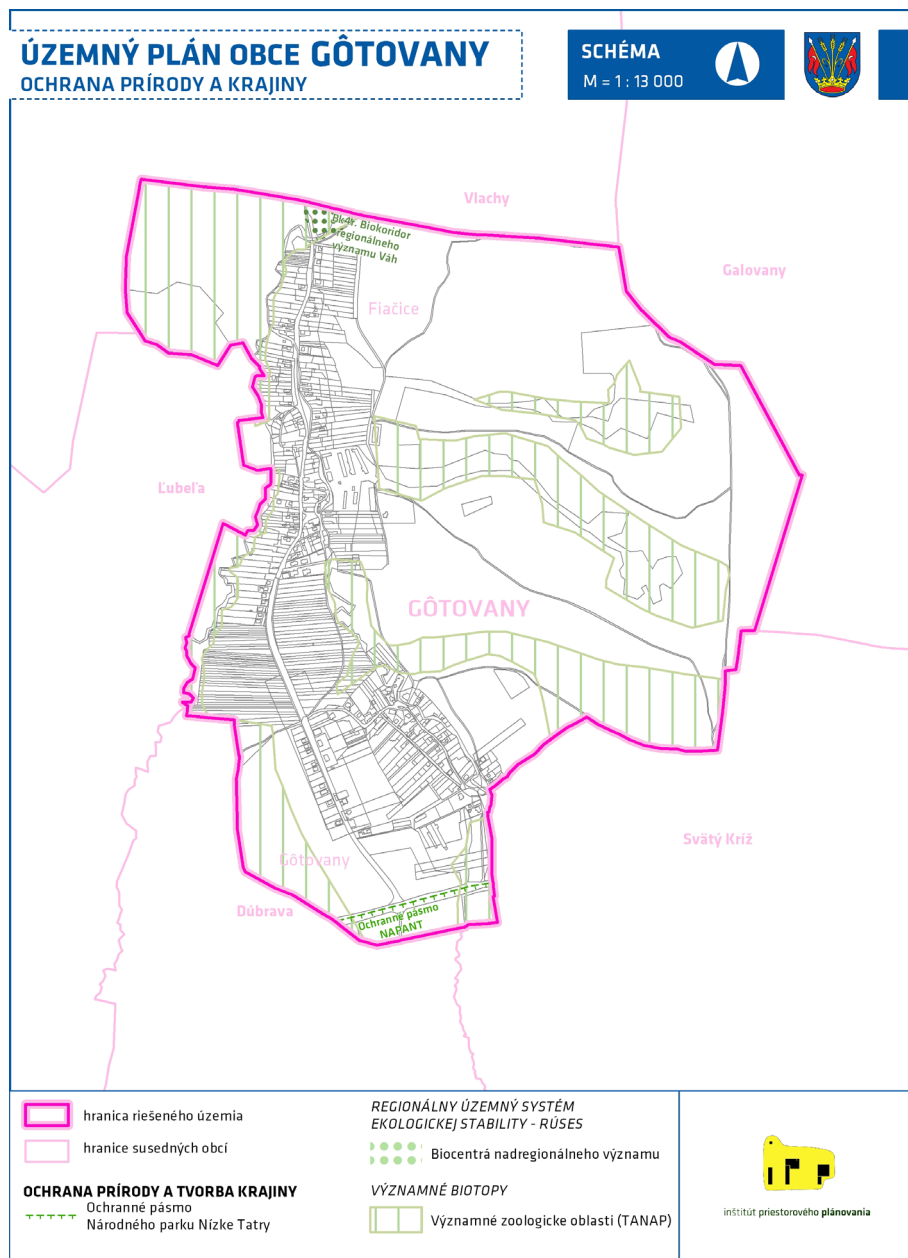
Biotopy

- V riešenom území sa nachádzajú dva biotopy európskeho významu Lk1/6510 Nížinné a podhorské kosné lúky a Lk5/6430 – Vysokobylinné spoločenstvá na vlhkých lúkach a tiež dva biotopy národného významu Lk3 Mezofilné pasienky a spásané lúky a LK6 Podmáčané lúky horských a podhorských oblastí.

Zoologicky hodnotné lokality

- V riešenom území sa nachádzajú zoologicky hodnotné lokality z hľadiska úkrytových, potravných možností, existencie vhodných miest pre rozmnožovanie rôznych druhov živočíchov, ako aj ich migračných koridorov. Vymedzené sú na základe podkladov od Správy Tatranského národného parku.

Schéma 3 Chránené územia prírody

Zdroj: ÚPN Gôtovany – Návrh, 2024

ÚZEMIA SIETE NATURA 2000

V riešenom území sa nenachádzajú územia siete NATURA 2000.

MOKRADE

V riešenom území nie je evidovaná žiadna Ramsarská lokalita.

C.II.8.2 OCHRANA DREVÍN

V riešenom území nie sú podľa Katalógu chránených stromov evidované žiadne chránené stromy.

C.II.8.3 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Je definovaný ako vzájomne prepojený súbor prirodzených a pozmenených, avšak prírode blízkych ekosystémov, ktoré udržiavajú prírodnú rovnováhu. Vymedzenie územného systému ekologickej stability zabezpečuje zachovanie a reprodukciu prírodného bohatstva, priaznivé pôsobenie na okolité menej stabilné časti krajiny,

a vytvorenie základov pre mnohostranné využívanie krajiny. Základnými štrukturálnymi elementmi ÚSES sú biocentrá, biokoridory, interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu.

Podľa Konceptie ochrany prírody a krajiny (schválenej 24. 5. 2006 vládou SR uznesením č. 471/2006) sú základné ciele premietnuté v dokumentoch ochrany prírody a krajiny, a to v Genereli nadregionálneho územného systému ekologickej stability schválenom vládou SR, a v projektoch regionálneho a miestneho systému ekologickej stability.

Koncepcia tvorby prvkov RÚSES vychádza z nadradeného systému ekologickej stability – Generelu nadregionálneho ÚSES. Jeho priemet je uvedený v Koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001.

Prehľad zastúpenia prvkov ÚSES vychádza z doteraz spracovaných materiálov:

- Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability SR (GNÚSES), schválený uznesením vlády SR dňa 27.4. 1992.
- Aktualizácia GNÚSES (2000 – 2001) premietnutá do Konceptie územného rozvoja Slovenska (AUREX spol. s r. o., 2001).
- Územný plán vyššieho územného celku Žilinského samosprávneho kraja v platnom znení.
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Liptovský Mikuláš (RÚSES) (ENVIGEO, SAŽP 2011 - 2013).
- Krajinnoekologický plán Žilinského samosprávneho kraja, spracovaný v rámci Prieskumov a rozborov nového územného plánu regiónu.
- Krajinnoekologický plán, Územný plán obce Gôtovany, etapa: prieskumy a rozbor (2023).

Pre riešené územie strategického dokumentu nebol doposiaľ spracovaný miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES).

Vymedzenie území ochrany prírody a prvkov územného systému ekologickej stability je znázornené v grafickej časti strategického dokumentu vo výkrese č. 5 Ochrana prírody a tvorba krajiny vrátane prvkov ÚSES.

POTENCIÁLNA PRIRODZENÁ VEGETÁCIA

Potenciálna prirodzená vegetácia je vegetácia, ktorá by sa za daných klimatických, pôdných a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. Je predstavovanou vegetáciou rekonštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov (MICHALKO A KOL., 1986). Poznanie prirodzenej potenciálnej vegetácie (lesnej aj nelesnej) je uvádzané s cieľom jej priblíženia sa, či úplného prinávratu do prirodzeného stavu, aby sa tak zabezpečila ekologická stabilita územia.

V riešenom území je možné vyčleniť podľa Atlasu Krajiny SR (2002) mapovacie jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie, ktoré obsahujú prvky:

- Zmiešaný listnato-ihličnatý les v severných karpatských kotlinách.
- Jedľové a jedľovo-smrekové lesy.

SÚČASNÁ KRAJINNÁ ŠTRUKTÚRA A EXISTUJÚCA KOSTRA EKOLOGICKEJ STABILITY

Existujúcu kosť ekologické stability tvoria najcennejšie územia, ktoré boli vymedzené v rámci súčasnej krajinnej štruktúry. Ich podrobný popis je uvedený v kapitole C.II.7.1.

REGIONÁLNY ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Do severného okraja riešeného územia obce Gôtovany zasahuje prvok regionálneho územného systému ekologickej stability RÚSES okresu Liptovský Mikuláš:

- Bk4r Biokoridor regionálneho významu Váh

Biokoridor regionálneho významu Váh (Bk4r) má dĺžku cca 31,5 km, v rámci ktorej pokrýva plochu 2 450 ha. Hydrický biokoridor ktorého os tvorí rieka Váh s brehovými a sprievodnými porastmi v nive toku.

Súčasťou biokoridoru sú aj umelé vodné nádrže Liptovská Mara a Bešeňová. Najväčší význam má tento biokoridor pre avifaunu a aquatické a semiaquatické druhy. Pre ryby predstavujú uvedené vodné nádrže neprekonateľnú prekážku a Váh nad priehradným múrom VN Liptovská Mara je izolovaný od úseku Váhu pod VN Bešeňová. Na viacerých úsekoch je tok Váhu regulovaný (intravilány miest Liptovský Mikuláš, Liptovský Hrádok, úsek Uhorská Ves – Podtúreň). Brehové a sprievodné porasty sú zúžené na línie v intravilánoch miest sú fragmentované alebo absentujú úplne. Zachovalejšie zvyšky nájdeme iba pri Okoličnom, medzi L. Hrádkom a sútokom Bieleho a Čierneho Váhu a hlavne pri Borovej Sihoti. Tieto sú tvorené viacerými druhmi vrb, jelšou, sivou, jelšou lepkavou, čremchou obyčajnou a jaseňom šťihlym.

ZOOLOGICKY HODNOTNÉ LOKALITY

V riešenom území sú Správou Tatranského národného parku evidované aj zoologicky hodnotné lokality z hľadiska úkrytových, potravných možností, existencie vhodných miest pre rozmnožovanie rôznych druhov živočíchov, ako aj ich migračných koridorov. Ide prevažne o podmáčané plochy, hydrické a terestrické biokoridory vyznačené v prílohe stanoviska. Plocha v severozápadnej časti k.ú. predstavuje hniezdisko a loviská orlov krikľavých (*Clanga pomarina*).

C.II.9 OBYVATELSTVO – DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE (NAPR. POČET DOTKNUTÝCH OBYVATEĽOV, VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA, ZDRAVOTNÝ STAV, ZAMESTNANOSŤ, VZDELANIE), SÍDLA, AKTIVITY (POĽNOHOSPODÁRSTVO, PRIEMYSEL, LESNÉ HOSPODÁRSTVO, SLUŽBY, REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH), INFRAŠTRUKTÚRA (DOPRAVA, PRODUKTOVODY, TELEKOMUNIKÁCIE, ODPADY A NAKLADANIE S ODPADMI)

C.II.9.1 DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE

V roku 2023 mala obec 503 obyvateľov. V uplynulých rokoch 2014 až 2023 počet obyvateľov konštantne rástol zo 440 na 503 obyvateľov.

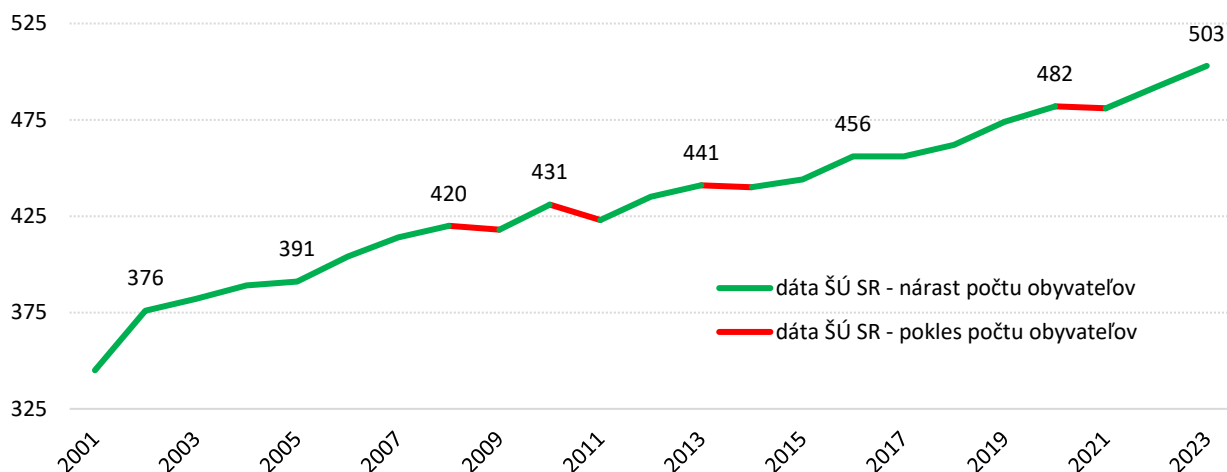
RETROSPEKTÍVNY VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

Obec Gôtovany, ktorá je súčasťou okresu Liptovský Mikuláš, mala v roku 2023 hustotu obyvateľstva na úrovni 172,60 obyvateľov/km². Hodnota hustoty obyvateľstva, na úrovni okresu Liptovský Mikuláš, bola v danom roku 53,25 obyvateľov/km². Krajská úroveň hustoty obyvateľstva dosahovala úroveň 100,93 obyvateľov/km². Celoslovenský priemer sa pohyboval v roku 2022, na úrovni 110,63 obyvateľov/km².

Vývoj počtu obyvateľov na úrovni obce vykazoval od roku 1970 do roku 2001 klesajúci trend, avšak od tohto roku, s výnimkou niektorých rokov, sa počet obyvateľov obce Gôtovany zvyšuje. Pri pohľade na okresnú úroveň, je možné pozorovať presne opačný efekt vývoja počtu obyvateľov, kedy sa od roku 1970 do roku 2001 počet obyvateľov okresu zvyšoval, avšak po tomto roku sa počet obyvateľov pomaly znižuje. Podiel obyvateľov obce z obyvateľov okresu kopíroval trend vývoja počtu obyvateľov Gôtovian, pričom hodnota podielu nikdy nepresiahla viac ako 1% z celkového počtu obyvateľov okresu.

Graf 1 Výber z Retrospektívneho vývoja počtu obyvateľov obce Gôtovany v r. 2001-2023 (stav k 31.12.)

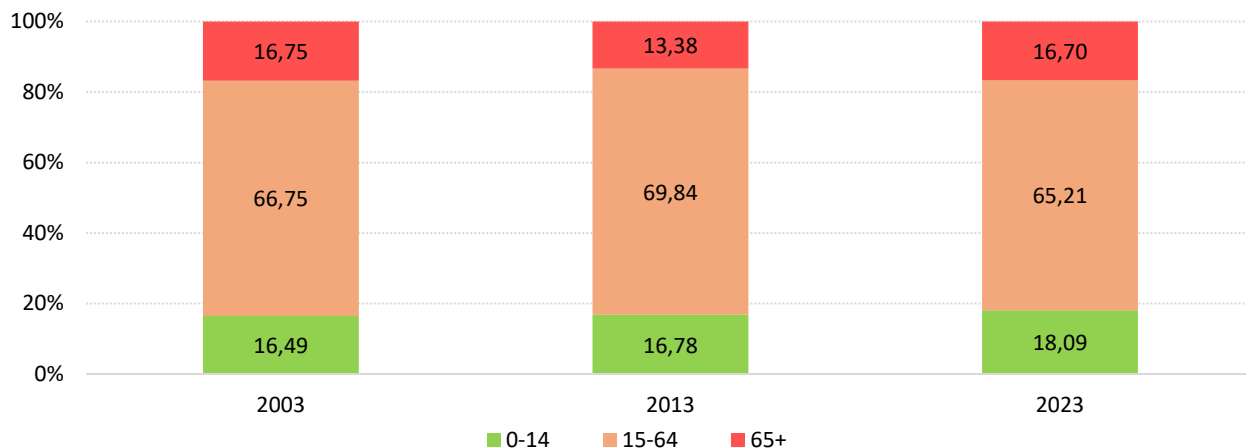
Zdroj: ŠÚ SR stav k 31.12. prísl. r.

VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA

Obyvateľstvo je rozdelené podľa vekovej štruktúry obyvateľstva do 3 základných vekových skupín - predproduktívny vek (0-14 rokov), produktívny vek (15-64 rokov) a poproduktívny vek (65 a viac rokov). Obyvateľstvo v predproduktívnom veku ešte nie je ekonomicky aktívne. Produktívny vek, je vek, v ktorom je väčšina obyvateľstva ekonomicky aktívna. V poproduktívnom veku, už väčšina obyvateľov nevykazuje ekonomickú aktivitu.

Následujúci graf uvádza jednotlivé vekové skupiny a ich zastúpenie v rámci obce Gôtovany, v roku 2003, 2013 a 2023. Najväčšie zmeny počtu obyvateľov boli zaznamenané pri skupine obyvateľov v produktívnom veku. V minulosti bola skupina obyvateľov v predproduktívnom veku zastúpená menej, ako skupina obyvateľov v poproduktívnom veku, avšak postupne začala prevažovať predproduktívna zložka obyvateľstva nad zložkou obyvateľstva v poproduktívnom veku.

Graf 2 Vekové zloženie obyvateľstva

Zdroj: ŠÚ SR stav k 31.12. prísl. r.

OBYVATEĽSTVO PODĽA VZDELANIA

V rámci vzdelanostnej úrovne¹ prevažovala na území obce Gôtovany skupina obyvateľov, ktorí dosiahli stredné odborné vzdelanie bez maturitnej skúšky, s počtom 146 obyvateľov (31%). Následne bola najviac zastúpená

¹ Pod najvyšším dosiahnutým vzdelaním sa rozumel najvyšší stupeň štúdia, ktorý obyvateľ ukončil. Študenti stredných odborných učilíšť a stredných škôl si vyznačili základné vzdelanie, študenti vysokých škôl príslušné stredoškolské vzdelanie.

skupina obyvateľov, ktorí dosiahli stredné úplné vzdelanie, ukončené maturitnou skúškou, s počtom 100 obyvateľov (21%). Vysokoškolské vzdelanie dosiahlo len 12% obyvateľov (55).

EKONOMICKY AKTÍVNE OBYVATEĽSTVO

V roku 2021 sa podľa sčítania SODB 2021, na území obce Gôtovany nachádzalo 231 ekonomicky aktívnych osôb (EAO). Skupina EAO, ktorá tvorila 49% z celkového počtu všetkých obyvateľov, bola tvorená skupinou 188 pracujúcich obyvateľov, 20 pracujúcimi dôchodcami, 23 nezamestnanými a v prípade Gôtovan, ani jednou osobou, ktorá by bola na materskej dovolenke.

Miera ekonomickej aktivity, ktorá bola vypočítaná ako počet ekonomicky aktívnych obyvateľov / počet obyvateľov vo veku 15+ rokov x 100, dosahovala v roku 2021, na území obce Gôtovany hodnotu 57,75%. Okresná hodnota okresu Liptovský Mikuláš bola na úrovni 61,16%, hodnota Žilinského kraja na úrovni 61,6%, a celorepublikový priemer mal v roku 2021 hodnotu 59,66%.

NEZAMESTNANOSŤ

K 30.04.2024 bolo na území obce Gôtovany evidovaných spolu 20 uchádzačov o zamestnanie (ďalej len UoZ). Z toho boli 3 muži a 17 žien. V rámci dĺžky evidencie UoZ bolo spolu 11 obyvateľov, ktorí spadali dĺžkou svojej evidencie do krátkodobej nezamestnanosti - dĺžka evidencie bola kratšia, ako 12 po sebe nasledujúcich mesiacov. Dlhodobo nezamestnaných občanov, kedy bola dĺžka evidencie UoZ dlhšia, ako 12 mesiacov, bolo spolu 9.

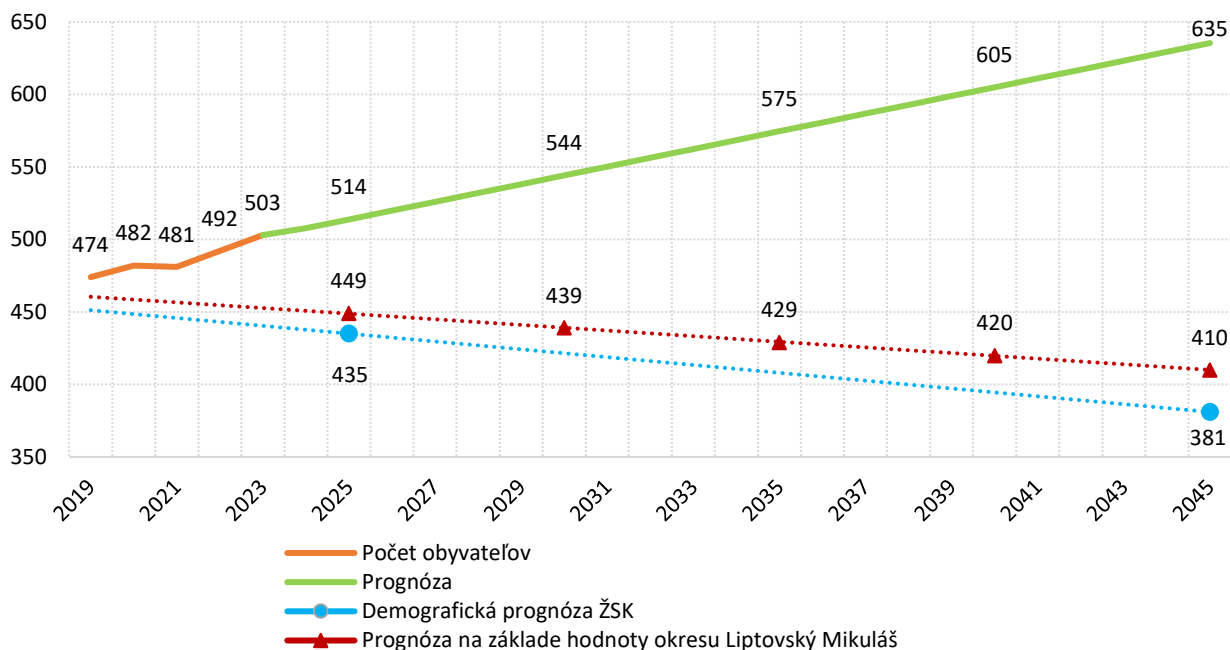
PROGNÓZA VÝVOJA OBYVATEĽSTVA

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľov obce Gôtovany je spracovaný na základe Demografickej prognózy Žilinského samosprávneho kraja, ktorá je oficiálne tabuľkovo publikovaná na stránkach Úradu VÚC ², na základe interných výpočtov vychádzajúcich z historického vývoja počtu obyvateľov, a na základe indexu prognózy okresu Liptovský Mikuláš.

Podľa údajov Demografickej prognózy Žilinského samosprávneho kraja, by mal počet obyvateľov v roku 2025 dosiahnuť hodnotu 435 obyvateľov, a v roku 2045 by to malo byť už len 381. Ďalšia prognóza je vypočítaná na základe populačnej prognózy okresu Liptovský Mikuláš. Podobne, ako aj v prvej prognóze, tak aj v tomto prípade, prognóza počíta s postupným znižovaním počtu obyvateľov, pričom v roku 2025 by ich malo byť 449, a v roku 2045 by mala mať obec len zhruba 410 obyvateľov. Posledná prognóza vychádza z historického vývoja počtu obyvateľov, a narozdiel od prvých dvoch prognóz, táto prognóza počíta s postupným nárastom počtu obyvateľov, z aktuálnych 503 (k 31.12.2023), na 514 v roku 2025, a v roku 2045 až na 635 obyvateľov.

² Zdroj: https://www.zilinskazupa.sk/files/2021/08_august/23.8/vyst1.zip

Graf 3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z INFOSTAT-u

C.II.9.2 Sídla

Podľa SODB 2021 bolo v obci Gôtovany evidovaných 175 domov a 208 bytov. Rodinných domov bolo 164 a bytových domov 6. Bytov v rodinných domoch bolo 165 a bytov v bytových domoch 38.

Návrh strategického dokumentu stanovuje územno-technické podmienky, resp. vytvára akúsi územnú rezervu alebo celkový potenciál pre prírastok 184 nových rodinných domov a zhruba 91 nových bytov v bytových domoch, čo môže generovať prírastok 964 nových obyvateľov. Samozrejme ide len o územný potenciál urbanistickej ekonomie.

C.II.9.3 AKTIVITY OBYVATEĽSTVA

POĽNOHOSPODÁRSTVO

Významné postavenie v obci má poľnohospodárska činnosť. V tomto odvetví pracovalo, podľa posledného SODB, 8% ekonomicky aktívnych obyvateľov. Poľnohospodárska pôda predstavuje takmer 86% celkovej výmery obce. Najviac zastúpené sú trvalo trávnaté porasty, ktoré zaberajú takmer 69% výmery poľnohospodárskej pôdy a takmer 59,06% celkovej výmery riešeného územia. Ostatné druhy poľnohospodárskej pôdy (záhrady a ovocné sady) spolu predstavujú približne 4,08% poľnohospodárskej pôdy a 3,5% z celkovej výmery riešeného územia. Areál bývalého poľnohospodárskeho družstva je situovaný v centrálnej časti riešeného územia.

PRÍEMYSEL

Odvetvie priemyslu a stavebníctva je druhým najvýznamnejším sektorom v hospodárskej štruktúre obce. V nich spolu pracuje až 30 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Aj keď na území obce nie je evidovaný žiaden významný zamestnávateľ, je drevospracujúci priemysel a stavebníctvo v obci veľmi významné odvetvie.

Priemysel a výrobné aktivity sú lokalizované prevažne v južnej časti riešeného územia, pričom predstavujú významné funkčné plochy. Lokalizácia v okrajovej časti riešeného územia poskytuje viacero benefitov, pričom tým najväčším je blízke dopravné napojenie na cestu I. triedy č.18, čo zaručuje, že potrebný tranzit a logistika nepremávajú cez centrálnu a obývanú časť obce. Takéto umiestnenie priemyselných plôch teda poskytuje nižšiu mieru negatívnych dopadov (hluk, smog, znečistenie a pod.), ktoré môžu súvisieť s výrobou, na zvyšnú časť obce.

LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Lesné pozemky tvoria iba 1,73% celkovej výmery riešeného územia. Lesy v obci spadajú do lesného hospodárskeho celku (LHC) LHC Demänová.

SLUŽBY, REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Najväčší podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva, približne polovica, pracuje v sektore služieb. Medzi najvýznamnejšie odvetvia terciárneho sektora (sektor služieb) patrí v obci Gôtovany veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a zdravotníctvo a sociálna pomoc.

Ostatné odvetvia nedosahujú nejaké významnejšie podiely na zamestnanosti v rámci obce. Sektor služieb sa vyznačuje minimálnymi nárokmi na priestorové (územné) kapacity.

V obci je v rámci maloobchodu (MO) zastúpený maloobchod s potravinami, ktorý je situovaný v blízkosti obecného úradu. V obci sa nachádzajú aj ubytovacie zariadenia a pohostinstvo, a neďaleko obecného úradu sa nachádza práčovňa.

C.II.9.4 INFRAŠTRUKTÚRA

CESTNÁ DOPRAVA

Na území obce sa nachádza cesta 1. triedy I/18, cesta 3. triedy III/2328, účelové cesta Letiska Jasna, účelová cesta elektrickej rozvodne, ako aj obecné cesty, či nespevnené poľné a lesné komunikácie. Diaľnice a rýchlostné cesty, ako aj cesty II. triedy, sa na území obce nenachádzajú.

Cez južný okraj riešeného územia prechádza cesta 1. triedy I/18 úseku Liptovská Ľupča – Liptovský Mikuláš. Cesta je vedená v trase Žilina – Ružomberok – Poprad – Prešov – Michalovce. Jej dĺžka je cca 300 km. V úseku Žilina – Prešov vedie paralelne s diaľnicou D1. V zmysle STN a TP predstavuje záložnú komunikáciu, ktorá v čase plánovaných prerušení dopravy na diaľnici alebo v rámci nepredvídateľných okolností zabezpečuje plynulý a bezkolízny odklon tranzitnej dopravy. Na území obce ide o medzikrižovateľské úseky s oboma dopravnými smermi. Funkčná klasifikácia je nadregionálna, stavebná kategória ju označuje ako krajinská cesta. Správcom je Slovenská správa ciest - IVSC Žilina.

Hlavnú dopravnú komunikáciu obce tvorí obojsmerná cesta 3. triedy č. III/2328 (pôvodne III/018122). Funkčná klasifikácia je podregionálna, stavebnú kategóriu predstavuje hlavná miestna cesta. Správcom cesty je Správa ciest Žilinského samosprávneho kraja, závod Liptov.

V obci sa nachádzajú dve účelové cesty. Na juhu riešeného územia je od cesty I/18 južným smerom vedená účelová cesta Letiska Jasna, pôvodne Letisko pre letecké práce v poľnohospodárstve Gôtovany. Cestu má pre účely zabezpečenia leteckej prepravy v správe AEORODROME JASNA – LZJS. Na severe riešeného územia je od miestnej cesty vedená účelová cesta elektrickej Rozvodne Liptovská Mara. Cestu má pre účely zabezpečenia prevádzky elektrickej stanice v správe SEPS, a.s.

Na cestu III/2328 sú napojené obecné cesty, areálové komunikácie, ako aj poľné nespevnené komunikácie, vrátane súkromných domových a bytových napojení.

V obci sa nachádzajú aj nespevnené poľné cesty, ako aj lesné cesty. Využívajú sa predovšetkým pre poľnohospodárske účely, pre lesné práce alebo pre výkon správy NAPANTu.

LETECKÁ DOPRAVA

V susednej obci Dúbrava je situované medzinárodné letisko Jasná. Ide o súkromné medzinárodné Letisko Jasna (AERODROME JASNA INTERNATIONAL). Priamo v obci Gôtovany sa na križovaní ciest I/18 a III/2328 nachádza prístupová cesta k tomuto letisku. Záujmové územie letiska, vymedzené ochrannými pásmami, resp. prekážkovými rovinami, má priamy vplyv aj na rozvoj územia obce Gôtovany. Časť riešeného územia obce sa nachádza v plošnom priemete ochranných pásiem Letiska Jasna, ktoré boli určené rozhodnutím Štátnej leteckej inšpekcie.

ELEKTRICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

V rámci katastra obce východo-západným smerom prechádzajú elektrické vedenia veľmi vysokého napätia v správe SEPS (Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s.), a to 2 x 400 kV a 2 x 220 kV. Elektrická stanica Liptovská Mara v správe SEPS sa nachádza na severozápad od obce.

V obci je vybudovaná rozvodná sieť (distribučná sústava) elektrickej energie, ktorá je v správe spoločnosti Stredoslovenská distribučná, a.s. (SSD). Zásobovanie elektrickou energiou sa realizuje vzdušným vedením z nadradenej energetickej sústavy 22 kV z odbočky vedenia č. 167 Liptovský Mikuláš – Ružomberok. Napojených je päť distribučných trafostaníc VN/NN stožiarového typu (2 2-stĺpové a 3 priehradové).

Viac informácií v kapitole B.I.4.1 ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU

PLYNOVÁ SIEŤ

Obec v súčasnosti nie je plynofikovaná. V rámci návrhu sa počíta s vybudovaním strednotlakového plynovodu (STL2) vedeného od Ružomberka smerom na Liptovský Mikuláš, ktorého výstavbu definuje Územný plán VÚC Žilinského kraja. V rámci obce bola navrhnutá koncepcia plynofikácie aj s umiestnením regulačnej stanice v južnej časti k. ú. obce.

Viac informácií v kapitole B.I.4.2 ZÁSOBOVANIE PLYNOM

ZÁSOBOVANIE PITNOU VODOU

Väčšina obyvateľov je napojená skupinový vodovod privedený z vodného zdroja „Demänovská dolina“ (v správe Liptovskej vodárenskej spoločnosti). Kapacita vodojemu Gôtovany je (150 m³) zatiaľ postačujúca. V obci sú na mnohých miestach k dispozícii aj studne, ktorých kvalita vody je vyhovujúca (podľa PRO obce Gôtovany na roky 2021-2027).

KANALIZAČNÁ SIEŤ

V súčasnosti v obci verejná kanalizácia vybudovaná len v centrálnej časti MČ Fiačice – na dažďovú vodu. Podľa SODB 2021 splaškové odpadové vody sú odvádzané do žump (148 domov, čo je asi 85 %), domácou čističkou odpadových vôd (ČOV) disponuje 12 domov (asi 7 %), bez kanalizácie je 13 domov (7 %). Podľa Programu rozvoja obce Gôtovany na roky 2021-2027 ich technický stav nie je vyhovujúci, nie sú vodotesné, sú nevhodne prevádzkované a vyprázdňované, čím hrozí unikanie odpadových vôd do podzemných vôd, čím ohrozujú ich kvalitu.

TELEKOMUNIKÁCIE

V obci je takmer úplné pokrytie mobilnou sieťou 2G GSM (Orange, Telekom, O2, 4ka), 3G (O2 do 14,4 Mb/s), sieťou 4G/LTE (100-300 Mb/s Orange, do 100Mb/s Telekom, do 73 Mb/s O2, 4ka) a čiastočné pokrytie sieťou 5G (uvádza Orange a O2).

Pokrytie **pevným internetom** uvádza Orange (ADSL, DSL, 4GNet) a Telekom (základný 4 Mb/s).

Úplné pokrytie IoT (NB-IoT, LTE-M) uvádza Orange a Telekom.

NAKLADANIE S ODPADMI

Bližšie informácie v kapitole B.II.3ODPADY – CELKOVÉ MNOŽSTVO (T/ROK), SPÔSOB NAKLADANIA S ODPADMI

C.II.10 KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY A POZORUHODNOSTI, ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Na území obce Gôtovany sa nenachádzajú objekty významnej pamiatkovej hodnoty, ktoré by boli zapísané v Ústrednom zozname národných kultúrnych pamiatok evidencie Ministerstva Kultúry SR.

C.II.10.1 NÁRODNÉ KULTÚRNE PAMIATKY

V rámci obce sa nezachovali významnejšie stavby, ktoré by boli zahrnuté do zoznamu pamiatok, a preto tu nebola vyhlásená žiadne kultúrna pamiatka.

C.II.10.2 ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Na území obce Gôtovany sa nenachádza archeologické nálezisko evidované v ÚZPF SR, a taktiež nebol doposiaľ realizovaný žiaden archeologický prieskum. Je však predpoklad, že v katastri sa nachádzajú nateraz neznáme archeologické náleziská. Archeologický potenciál má napríklad lokalita Háje s viditeľným ohraničeným areálom, kde na historickom mapovaní je zaznačená križovatka historických komunikácií.

C.II.10.3 NEEVIDOVANÉ PRVKY S KULTÚRNO-HISTORICKÝMI HODNOTAMI

Obec Gôtovany nevedie oficiálnu evidenciu pamätihodností v zmysle § 14 ods. (4) Pamiatkového zákona. V riešenom území sa však nachádzajú objekty s kultúrohistorickými hodnotami, ktoré nie sú súčasťou ÚZPF, nie sú súčasťou zoznamu – evidencie pamätihodností obce – ale sú súčasťou krajiny – sú svedectvom histórie, dotvárajú krajinný ráz a kolorit územia.

Z ostatných pamiatok možno uviesť drevenú zvoničku v strede Fiačíc, pamätnú tabuľu hrdinom SNP na obecnom úrade (Gôtovany 45), drevený prícestný kríž vo dvore rodinného domu na parcele 55/1 a vybrané náhrobky na cintoríne vo Fiačiciach. Jednou z mála dochovaných stavieb s prvkami staršieho typu architektúry je dom s odkvapovou orientáciou v Gôtovanoch, súpisné číslo 123. Vyznačuje sa však zlým stavebno-technickým stavom.

C.II.11 PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ A VÝZNAMNÉ GEOLOGICKÉ LOKALITY (NAPR. SKALNÉ VÝTVORY, KRASOVÉ ÚZEMIA A ĎALŠIE)

V katastri obce nebol doposiaľ realizovaný žiaden archeologický prieskum. Je však predpoklad, že v katastri sa nachádzajú nateraz neznáme archeologické náleziská. Archeologický potenciál má napríklad lokalita Háje s viditeľným ohraničeným areálom, kde na historickom mapovaní je zaznačená križovatka historických komunikácií. Absencia zrealizovaných archeologických prieskumov na území obce, ktorá v kontexte s oprávnenými predpokladmi, že sa v katastri nachádzajú nateraz neznáme archeologické náleziská, vytvára potenciály, ako aj riziká ďalšieho rozvoja obce.

C.II.12 INÉ ZDROJE ZNEČISTENIA (HLUKOVÉ POMERY, VIBRÁCIE, ŽIARENIE)

Zdroje znečistenia sú popísané v príslušných kapitolách tejto správy o hodnotení. Iné zdroje znečistenia životného prostredia alebo iné vplyvy na zdravie ľudí na území obce Gôtovany, sa neevidujú.

V prírodnom prostredí vzniká prirodzeným rádioaktívnym rozpadom uránu U238 chemický prvok radón, ktorý je v stopových množstvách prítomný vo všetkých horninách. Radón nie je stabilný, ale ďalej sa rozpadá na tzv. dcérske produkty. Tie sa viažu na aerosolové a prachové časti v ovzduší, s ktorými vstupujú do živého organizmu ingesciou a inhaláciou. V súčasnosti je známe, že ožiarenie z radónu, resp. z dcérskych produktov jeho rozpadu je jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Bližšie informácie – vid'. kapitola B.II.5.

C.II.13 ZHODNOTENIE SÚČASNÝCH ENVIRONMENTÁLNYCH PROBLÉMOV

Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov vychádza najmä z krajinnoekologického plánu, ktorý bol spracovaný v etape prieskumov a rozborov ÚPN obce Gôtovany.

ENVIRONMENTÁLNE PROBLÉMY

Hodnotenie environmentálnych problémov vychádza z identifikácie a špecifikácie priestorových stretov dvoch protichodne pôsobiacich systémov:

- Územného systému ekologicky hodnotných prvkov krajiny (ohrozené javy) - ide o prvky krajiny vystupujúce ako ekologicky stabilizačné prvky, prírodné zdroje, kultúrno-historické zdroje, zdroje životného prostredia človeka a ostatných organizmov.

V krajinnoekologickom hodnotení sa zvyčajne považujú za ohrozené javy inými javmi, ktoré vyplývajú z produkčných aktivít človeka. Patria sem jednak všetky legislatívne vyčlenené územia ochrany prírody a prírodných zdrojov - chránené územia, prvky ÚSES, územia s ochranou vodných, lesných a pôdných zdrojov, zásoby nerastných surovín, kultúrohistorické hodnoty územia, ako i ostatné krajinnoekologicky hodnotné územia, zatiaľ legislatívne nepotvrdené - významné biotopy, významné krajinné štruktúry, rekreačné areály, obytné areály a pod.

- Územného systému stresových faktorov - ide o prvky z krajinno-ekologického hľadiska negatívne, ohrozujúce jednotlivé chránené územia, prírodné zdroje a životné prostredie. Patria sem všetky javy hmotného i nehmotného charakteru s negatívnym pôsobením na krajinu a ich jednotlivé prvky. Prvky územného systému stresových faktorov vyplývajú z rozvoja jednotlivých hospodárskych aktivít - produkcia priemyselných exhalátov, znečistených vôd, exhaláty z dopravy, hlučnosť, prašnosť a pod.

Výsledkom stretov týchto dvoch územných systémov je špecifikácia environmentálnych problémov prejavujúcich sa ohrozením stability, biodiverzity, ohrozením a narušením kvalitatívnych a kvantitatívnych vlastností jednotlivých prírodných zdrojov, ako i ohrozením kvality životného prostredia.

V riešenom území boli vyčlenené nasledovné typy environmentálnych problémov:

Problémy ohrozenia prvkov ÚSES

- Ohrozenie plôch s výskytom lúčnych spoločenstiev v dôsledku zmeny obhospodarovania pozemkov (nedostatok kosenia).
- Ohrozenie plôch krajinej zelene v dôsledku degradácie biotopov šírením invázných druhov.
- Ohrozenie prvkov ÚSES v dôsledku zmeny vodného režimu, spôsobeného nevhodným spôsobom obhospodarovania susedných plôch.
- Ohrozenie vodného režimu prvkov ÚSES v dôsledku situovania navrhovanej ČOV v blízkosti biokoridoru regionálneho významu Váh Bk4r.
- Ohrozenie prvkov ÚSES v dôsledku neorganizovaného skládkovania odpadu - výskyt nelegálnych skládok odpadu, hromadenie drobného komunálneho a stavebného odpadu.
- Kolízia hospodárskych funkcií lesov s ich genofondovou a ekostabilizačnou funkciou.
- Ohrozenie sekundárnych stepných spoločenstiev v dôsledku absencie kosenia, resp. pasenia a zarastania náletovými drevinami a šírením nepôvodných invázných druhov.
- Z dlhodobého hľadiska môžu klimatické zmeny ohroziť pôvodnú druhovú skladbu prvkov ÚSES a narušiť tak funkčnosť ÚSES.

Problémy ohrozenia prírodných zdrojov

- Klimatická zmena a adaptácia sídelného prostredia na jej prejavy.
- Výstavba diaľnice D1 eliminovala priame dopravné napojenie obce k vodnej ploche Liptovskej Mary.
- Vzhľadom na paralelné vedenie cesty III/2328 pozdĺž potoka Čemník je zástavba rodinných domov na cestu napojená prostredníctvom premostenia drobného vodného toku. V čase povodní a privalových dažďov môže potok spôsobovať podmývanie telesa cesty, a teda ohrozovať jeho stavebnotechnický stav.
- V obci nie je vybudovaná splašková kanalizácia, čo ohrozuje podzemné vody.
- Potreba zachovania významných biotopov európskeho a národného významu, ktoré nemajú exaktné vymedzenie v priestore.
- Absencia plôch parkovo upravenej zelene v zastavanom území sídla.
- Absencia disponibilných odborných materiálov o migrácii živočíchov, ktoré by vytvorili poznatkovú bázu pre tvorbu migračných biokoridorov.
- Ohrozenie pôdných zdrojov v dôsledku erózných procesov, v dôsledku nesprávneho obhospodarovania pôdneho fondu s preferenciou veľkoblukovej štruktúry ornej pôdy.
- Riziko ohrozenia vodného biotopu v dôsledku blízkosti starej environmentálnej záťaže - skládky odpadu.
- Ohrozenie vodnou eróziou, v dôsledku svahovitosti územia, odhalenej pôdy.
- Prekročené limity hodnoty ukazovateľ znečistenia vodných zdrojov.

C.III HODNOTENIE PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA A ODHAD ICH VÝZNAMNOSTI (PREDPOKLADANÉ VPLYVY PRIAME, NEPRIAME, SEKUNDÁRNE, KUMULATÍVNE, SYNERGICKÉ, KRÁTKODOBÉ, DOČASNÉ, DLHODOBÉ A TRVALÉ) PODĽA STUPŇA ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

C.III.1 VPLYVY NA OBYVATEĽSTVO – POČET OBYVATEĽOV DOTKNUTÝCH VPLYVMI NAVRHOVANEJ ČINNOSTI V DOTKNUTÝCH OBCIACH, ZDRAVOTNÉ RIZIKÁ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ DÔSLEDKY A SÚVISLOSTI, NARUŠENIE POHODY A KVALITY ŽIVOTA, PRIJATEĽNOSŤ ČINNOSTI PRE DOTKNUTÉ OBCE (NAPR. PODĽA NÁZOROVÝCH STANOVÍSK A PRIPOMIENOK DOTKNUTÝCH OBCÍ, SOCIOLOGICKÉHO PRIESKUMU MEDZI OBYVATEĽMI DOTKNUTÝCH OBCÍ), INÉ VPLYVY

V súlade s požiadavkami zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z. n. p. bolo Oznámenie o strategickom dokumente zverejnené a tiež rozposlané na vyjadrenie všetkým obciam, s ktorými obec Gôtovany susedí.

V zásade možno konštatovať, že územnoplánovacia dokumentácia sa dotkne všetkých obyvateľov a návštevníkov obce Gôtovany. Priame vplyvy na obyvateľstvo budú najmä v oblastiach, v ktorých sa navrhujú nové aktivity.

Územnoplánovacia dokumentácia vytvára predpoklady pre rozvoj územia, ktoré smerujú k rozvoju obytnej zástavby, zariadení občianskej vybavenosti, rozvoju výrobných obslužných a športovo rekreačných zón.

CELKOVÝ PRÍRASTOK PRE VÝSTAVBU Z HĽADISKA POČTU OBYVATEĽOV A ZAMESTNANCOV

Návrh územného plánu obce Gôtovany uvažuje s nárastom plôch bývania pre bytové jednotky v rodinných domoch a bytových domoch, nasledovne:

Tabuľka 9 Navrhované prírastky bytových jednotiek (b. j.) a obyvateľov na novonavrhovaných plochách pre novú bytovú výstavbu

	Prírastok rodinných domov	Prírastok b. j. v bytových domoch	Prírastok obyvateľov celkovo
OBEC GÔTOVANY - NÁVRH	184	91	964

Zdroj: ÚPN obce Gôtovany – Návrh, 2024

Návrh ÚPN obce Gôtovany navrhuje nové plochy bývania pre výstavbu 184 rodinných domov a 91 bytov v BD, čo predstavuje plochy pre cca 964 obyvateľov.

Tabuľka 10 Navrhované prírastky plôch zastavateľnej plochy a podlažnej plochy OV a plôch výroby a výrobných služieb

	Zastavateľná plocha OV (m ²)	Podlažná plocha OV (m ²)	Zastavateľná plocha pre výrobu a výrobné služby (m ²)	Podlažná plocha pre výrobu a výrobné služby (m ²)
OBEC GÔTOVANY - NÁVRH	7 500	18 750	19 500	29 250

Zdroj: ÚPN obce Gôtovany – Návrh, 2024

V polohe priemyselných podnikov v obci Gôtovany sa výrazne prejavujú tendencie sústredovania výrobných aktivít do územia ucelených výrobných zón. Všeobecne sa odporúča preferovať environmentálne nenáročné typy výroby. Návrh ÚPN obce Gôtovany počíta s lokalizáciou nových území výrobných funkcií, resp. výrobných obslužných funkcií v severnej časti na mieste bývalého poľnohospodárskeho družstva.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Implementácia koncepcie strategického dokumentu rozšíri ponuku bývania (v kontakte so zastavaním územím obce), pracovných miest a služieb, čo môže pozitívne ovplyvniť dané územie.

- Negatívne pôsobenie prevádzky na obyvateľstvo je nepriame prostredníctvom znečistenia ovzdušia, vznikom a nakladaním s odpadmi a hlukom z automobilov. Možné zaťaženie obyvateľstva znečistením ovzdušia je predovšetkým z vykurovania objektov a z výfukových plynov osobných automobilov. Možno predpokladať že najvyššie koncentrácie znečisťujúcich látok v okolí objektov budú nižšie ako sú príslušné limity. Hygienické požiadavky na hluk vo vonkajšom prostredí stanovuje orgán na ochranu zdravia podľa predpisu, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií.
- Počas stavebných aktivít môže dôjsť k zhoršeniu stavu životného prostredia, tento stav bude dočasný charakteru v prípade dodržania všetkých bezpečnostných opatrení počas výstavby a podmienok, ktoré definuje strategický dokument.

C.III.2 VPLYVY NA HORNINOVÉ PROSTREDIE, NERASTNÉ SUROVINY, GEODYNAMICKÉ JAVY A GEOMORFOLOGICKÉ POMERY

Vplyvy na horninové prostredie sa predpokladajú predovšetkým v etape výstavby jednotlivých objektov a stavieb na daných funkčne určených územiach. Počas výstavby možno očakávať zvýšené riziko kontaminácie horninového prostredia, aj v dôsledku odstránenia vrchnej vrstvy zeminy spôsobené stavbou a otvorením ciest pre vznik sekundárnych kontaminantov z povrchu. Negatívnym vplyvom, ako napr. aj únikom nebezpečných látok sa bude predchádzať dodržiavaním a kontrolou technologickej disciplíny a opatrení.

Pôsobenie vplyvov na reliéf sa predpokladá počas výstavby, a to prostredníctvom vytvorených depónií humusovej vrstvy a nahromadeného stavebného materiálu. Vplyv bude mať prechodný charakter, pretože priestory sa v ďalšej fáze realizácie vyplnia stavebnými objektmi.

Pri dodržiavaní stavebných technológií a technických parametrov a opatrení nehrozia v priebehu stavby žiadne významné riziká, príp. havárie. To sa týka aj dodržiavania predpisov a nariadení pre prepravu materiálov a predchádzaní únikov ropných derivátov do priestoru stavby a jej okolia (napr. prečerpávanie pohonných hmôt do nakladača, úniky z nákladných vozidiel pri pohybe v okolí). Extrémny prípad havarijného stavu môže byť spôsobený ich únikmi v dôsledku havárie alebo zlyhania obslužnej techniky.

V riešenom území sa nenachádzajú chránené ložiskové územia, dobývacie územia, ložiská nevyhradeného nerastu. Na tieto územia nebudú mať navrhované aktivity významné negatívne vplyvy.

Maximálna očakávaná seizmická intenzita môže dosiahnuť na území obce 6° stupnice EMS-98 (Atlas krajiny SR – mapa Vybrané geodynamické javy). Intenzita zemetrasenia vychádza z modifikovanej Mercalliho stupnice.

Z hľadiska náchylnosti územia na zosúvanie možno riešené územie hodnotiť ako stredne ohrozené na zosúvanie (Atlas krajiny SR, 2002). Na území obce sa nachádzajú poľnohospodárske pôdy postihnuté vodnou eróziou najmä v severnej časti katastra.

Podobne ako počas výstavby, budú aj počas prevádzky prijaté bezpečnostné opatrenia, ktoré budú obmedzovať vznik negatívnych vplyvov na horninové prostredie a geomorfologické pomery v riešenom území. V nižších stupňoch plánovania budú relevantné hydrogeologické a geologické prieskumy.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Z hľadiska predpokladaných vplyvov navrhovaného strategického dokumentu rozvoja na geomorfologické pomery sa nepredpokladajú významné negatívne vplyvy.

C.III.3 VPLYVY NA KLIMATICKÉ POMERY

Územnoplánovacia dokumentácia nevyvolá významné negatívne vplyvy na klimatické pomery počas výstavby. Vplyvy budú krátkodobého charakteru a nepredpokladá sa dlhodobá záťaž stavebným ruchom v dotknutom území.

V etape prevádzky je možné očakávať vplyvy na klimatické pomery v riešenom území. Zvýši sa pomer zastúpenia zastavaného územia spevnenými plochami budov. Zvýši sa teplota vzduchu jednak nepriamym vplyvom zdrojov, ktoré budú predstavovať hlavne vlastné stavebné objekty, ale aj spevnené plochy cesty, ktoré sa prehrievajú rýchlejšie ako rastlý terén. Zmena klimatických charakteristík neovplyvní širšie záujmové územie, ktoré je charakteristické vysokým podielom trvalo trávnych porastov a lesných plôch. Za zdroj znečistenia ovzdušia, a teda aj klimatických pomerov, možno označiť nielen automobilovú dopravu, ale aj poľnohospodársku výrobu, a to prašnosťou a používaním agrochemikálií.

Pozitívne sa hodnotí návrh záväzných regulatívov a zásad, ktoré sa týkajú zmeny klímy.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Z hľadiska predpokladaných vplyvov na klimatické pomery je návrh strategického dokumentu považovaný za prínosnejší vo vzťahu k životnému prostrediu v porovnaní s nulovým variantom.
- Vplyvy počas výstavby možno považovať za dočasné.
- Vplyvy navrhovaných výsadiieb ochrannej zelene na klimatické pomery možno považovať v návrhu strategického dokumentu za vysoko pozitívny – prvky krajiny a sídelnej zelene eliminujú svojimi biologickými vlastnosťami negatívne účinky navrhovaných nevyhnutných spevnených plôch v rámci navrhovaných areálov a zariadení, vrátane dopravných. Pozitívne budú vplývať na zmenu prúdenia vzduchu, na zníženie výparov a zvýšenie vlhkosti vzduchu, na zadržiavanie dažďových vôd v území. Pri porovnaní s nulovým variantom, bude mať strategický dokument priaznivejšie podmienky aj v dôsledku návrhu záväzných regulatívov a zásad, ktoré sa týkajú zmeny klímy.

C.III.4 VPLYVY NA OVZDUŠIE (NAPR. MNOŽSTVO A KONCENTRÁCIA EMISÍ A IMISÍ)

Z hľadiska množstva znečisťujúcich látok v ovzduší, patrí obec Gôtovany medzi oblasti, ktoré sú výrazne zaťažené najmä lokálnym vykurovaním tuhým palivom. Medzi ďalšie nepriaznivé negatívne vplyvy, ktoré vplývajú na ovzdušie je aj automobilová doprava a s tým súvisiaca koncentrácia prízemného ozónu. Z hľadiska kvality ovzdušia budú nové objekty v území emitovať znečisťujúce látky do ovzdušia najmä v dôsledku vykurovania budov a pohybom automobilov zabezpečujúcich ich dopravnú obsluhu. Je predpoklad, že príspevok objektov novej zástavby k najvyšším hodnotám koncentrácie znečisťujúcich látok bude relatívne nízky. Uvedenie objektov do prevádzky ovplyvní znečistenie ovzdušia len v ich najbližšom okolí. Odvod spalín od zdrojov vykurovania bude zabezpečený tak, aby boli splnené podmienky technickej prevádzky zariadenia a rozptylu škodlivín do ovzdušia. Prevádzka zdrojov znečisťovania ovzdušia bude v súlade s podmienkami súhlasu orgánu ochrany ovzdušia v zmysle zákona o ovzduší.

Za zdroj znečistenia ovzdušia možno označiť aj plochy pre ťažký priemysel. Zaťaženie územia dopadmi výroby je v návrhu strategického dokumentu eliminované vymedzením území zariadení a areálov priemyselnej výroby v dostatočnej vzdialenosti od obytných území a navrhovaním pásov ochrannej, izolačnej zelene pozdĺž hraníc areálov. Dopad na kvalitu ovzdušia bude preto minimálny. V riešenom území sú navrhované plochy pre ťažkú priemyselnú výrobu.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Do navrhovaných výrobných plôch bude vhodné umiestňovať prednostne zariadenia a technológie maximálne spĺňajúce národné limity a súčasne limity stanovené v environmentálnom práve EÚ.
- Z hľadiska predpokladaných vplyvov navrhovaného variantu rozvoja na ovzdušie sa nepredpokladajú významné negatívne vplyvy.

C.III.5 VPLYVY NA VODNÉ POMERY (NAPR. KVALITU, REŽIMY, ODTOKOVÉ POMERY, ZÁSoby)

Kvalita podzemných vôd by nemala byť priamo ovplyvnená. Negatívne ovplyvnenie kvality podzemných vôd môže byť pri neopatrnej manipulácii s pohonnými hmotami, alebo mazadlami pri údržbe mechanizmov. Najväčším rizikom je priamy únik pohonných hmôt alebo iných energetických surovín. Kvalitu podzemných vôd tejto oblasti ovplyvňuje antropogénna činnosť. K najvýznamnejším znečisťovateľom vôd patria najmä komunálne odpadové vody a miestny priemysel.

Ochranu podzemných vôd je potrebné zamerať na dobudovanie verejnej kanalizácie a ČOV. Odpady vznikajú pri každej ľudskej činnosti vo výrobnej aj v spotrebiteľskej sfére. Ich vznik a hromadenie výrazne ovplyvňuje životné prostredie (najmä škodlivé látky v odpadoch). Nesprávnou manipuláciou a nakladaním s odpadmi je ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd. V súvislosti novými objektmi, ktoré budú realizované vo väzbe na navrhovaný územný plán, prístupujú aj nové zdroje znečisťovania vôd. V štandardných prevádzkových podmienkach však nedochádza ku kontaminácii podzemných vôd. Uplatňovaním preventívnych technických opatrení je riziko havárie výrazne obmedzené.

Vypúšťanie odpadových vôd do verejnej kanalizácie upravuje zákon NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Z hľadiska vodných zdrojov realizácia nepredpokladá výraznejšie zásahy do kvalitatívnych ani kvantitatívnych parametrov. Na zásobovanie vodou bude používaná voda z verejného vodovodu, odvod splaškových vôd bude zabezpečený do kanalizačného systému. Možný sprostredkovaný vplyv na kvalitu vôd je len prostredníctvom odpadových vôd, ktoré budú vznikať v súvislosti s hygienickými potrebami a prostredníctvom vody z povrchového odtoku.

Odvádzanie a zachytávanie čistých dažďových vôd odporúča strategický dokument riešiť priamo v jednotlivých lokalitách na pozemkoch priliehajúcich k stavbám, vybudovaním dažďových nádrží tak, aby sa dažďové vody zachytávali a využívali na zavlažovanie zelene a odľahčila sa tak jednotná kanalizačná sieť obce.

V ďalšom období zásobovanie pitnou vodou bude zabezpečované rozšírením existujúcej siete vodovodov o nové lokality. V ďalšom období zásobovanie pitnou vodou bude zabezpečované doterajším spôsobom. Pre zabezpečenie plynulej dodávky pitnej vody bude potrebné priebežne realizovať rekonštrukciu a zabezpečovať funkčnosť existujúcich rozvodov vody. Pre rozvojové lokality budú predlžované vodovodné vetvy situované do navrhovaných ulíc, v rámci rekonštrukčných prác bude potrebné pokračovať vo výmene potrubí a zväčšovaní ich profilov podľa nárastu potreby vody.

Z hydrologického hľadiska sa nepredpokladajú iné významné zmeny na území obce, bude však potrebné pokračovať vo všeobecných trendoch, najmä v zvyšovaní úrovne ochrany povrchových a podzemných vôd pred ich znečisťovaním.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Z hľadiska predpokladaných vplyvov navrhovaného variantu rozvoja na vodné pomery sa nepredpokladajú významné negatívne vplyvy.
- Návrh plošného odkanalizovania územia obce splaškovými vodami možno hodnotiť pozitívne najmä v rámci ochrany podzemných vôd územia Liptovskej kotliny.
- Infraštruktúra dažďových vôd je integrovaná prierezovo do všetkých kapitol strategického dokumentu. Nielen v rámci jej odvádzania, ale aj hospodárskeho využitia.

C.III.6 VPLYVY NA PÔDU (NAPR. SPÔSOB VYUŽÍVANIA, KONTAMINÁCIA, PÔDNA ERÓZIA)

Prienik látok organického aj anorganického pôvodu do pôdy spôsobuje poľnohospodárska aj priemyselná výroba. Realizácia objektov vo väzbe na navrhované riešenie územného plánu si vyžiada záber poľnohospodárskej pôdy. To je najvýznamnejší vplyv z hľadiska ochrany pôd. Počas výstavby objektov bude

potrebné vykonať skrývku humusového horizontu poľnohospodárskych pôd odnímaných natrvalo a zabezpečiť hospodárne a účelné využitie skrývky i odkrytých pôd na základe bilancie skrývky humusového horizontu.

Pri trvalom odňatí poľnohospodárskej pôdy dôjde k nezvratným negatívnym vplyvom na poľnohospodársku pôdu, čiže k úplnému odstráneniu humusového horizontu pôd.

Pri dočasnom zábere poľnohospodárskej pôdy môže dôjsť k ďalším negatívnym účinkom ako je zhutnenie, prípadne kontaminácia pôdy. Z týchto dôvodov je potrebné dôsledne dodržiavať ustanovenia §12 a §17 zákona o ochrane pôdy.

Navrhnutý rozsah záberov poľnohospodárskej pôdy nenarušuje ucelenosť zostávajúcich honov a nestažuje obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami.

Rozsah záberov poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov je spracovaný v kapitole B.I.1.

Tabuľka 11 Sumarizácia funkčného využitia – Návrh

Zn.	Základné druhy funkčného využívania	Výmera [ha]	Podiel výmery [ha]
1	BÝVANIE	384 135	13,2
2	VYBAVENOSŤ	56 661	1,9
3	VÝROBA	38 382	1,3
4	VEREJNE PRÍSTUPNÉ PRIESTRANSTVÁ	59 179	2,0
5	EKOSTABILIZAČNÁ VEGETÁCIA	234 594	8,0
6	EKOSTABILIZAČNÉ VODSTVO	26 698	0,9
7	PRODUKČNÁ VEGETÁCIA	615 050	21,1
8	PRODUKČNÉ VODSTVO	0	0
9	REKREAČNÁ VEGETÁCIA	1 467 040	50,3
10	REKREAČNÉ VODSTVO	0	0
11	DOPRAVNÉ VYBAVENIE	14 552	0,5
12	TECHNICKÉ VYBAVENIE	17 922	0,6
SPOLU		38 382	1,3

Zdroj: ÚPN obce Gôtovany – Návrh, 2024

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Realizácia strategického dokumentu si vyžiada zábery poľnohospodárskej pôdy.
- Zábery pôdy sa budú týkať aj pôd, ktoré podliehajú osobitnej ochrane PP v zmysle Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy.
- Na niektorých zaberaných lokalitách sú vybudované hydromelioračné zariadenia.
- Strategický dokument počíta s navýšením počtu obyvateľov, čím sa zvyšuje pravdepodobnosť vzniku čiernych skládok, v ich okolí ktorých je možné predpokladať koncentrácie toxických látok.

C.III.7 VPLYVY NA FAUNU, FLÓRU A ICH BIOTOPY (NAPR. CHRÁNENÉ, VZÁCNÉ, OHROZENÉ DRUHY A ICH BIOTOPY, MIGRAČNÉ KORIDORY ŽIVOČÍCHOV, ZDRAVOTNÝ STAV VEGETÁCIE A ŽIVOČÍŠŤVA, ATĎ.)

Prevažná časť sledovaného územia, v ktorom sú plánované rôzne aktivity, leží v človekom intenzívne využívannej krajine. Biota týchto častí záujmového územia je do značnej miery ovplyvnená a determinovaná zásahmi človeka v minulosti i v súčasnosti. Zároveň však treba vyzdvihnúť aj fakt, že v južnej časti územia sa nachádza Ochranné pásmo Národného parku Nízke Tatry.

Vzhľadom na vzdialenosť väčšiny významných prírodných ekosystémov od navrhovaných lokalít podľa Návrhu územného plánu nie je predpoklad priameho negatívneho ovplyvnenia celkového genofondu a biodiverzity širšieho záujmového územia. Budú však postihnuté niektoré lokality v priamom dotyku so zastavaným územím a lokality, ktoré sa plánujú zastavať niektorou z navrhovaných aktivít (zastavať priamo nejakou stavbou).

Celkové stanovenie rozsahu zásahov do biotopov a zásahov do porastov drevín bude potrebné konkretizovať pre každú stavbu či činnosť osobitne v zmysle platných legislatívnych predpisov. V prípade, že sa na dotknutých plochách vyskytujú biotopy európskeho alebo národného významu alebo dotknuté plochy predstavujú lokality výskytu chránených druhov rastlín alebo živočíchov, zásah do týchto plôch je možný len v súlade s podmienkami zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ak bude pri výstavbe potrebný výrub stromov mimo les, bude potrebné žiadať súhlas orgánu ochrany prírody v zmysle § 47 ods. 3 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Pre realizáciu stavebných objektov na lesných pozemkoch bude potrebné trvalé, alebo dočasné vyňatie lesného pozemku. Lesné pozemky možno využívať na iné účely ako na plnenie funkcií lesov len v súlade so zákonom č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Vplyv realizácie stavieb na genofond a biodiverzitu územia sa v etape výstavby môže významne prejavovať hlavne v prípadoch, ak výstavbou dôjde k záberu plôch biotopov pri výkopových prácach, vplyvom prevádzky stavebnej a prepravnej techniky alebo dočasne pri uskladnení stavebného materiálu a pod. Možno predpokladať vplyv dočasného krátkodobého zvýšenia prašnosti v území pri zemných prácach a vzhľadom na živočíchy sa vplyv môže prejavovať aj čiastočným zvýšením hlučnosti a celkového znečistenia okolia stavby po dobu výstavby.

Realizácia jednotlivých stavieb, výstavba areálov, zásahy do brehových porastov, zásahy do prvkov nelesnej drevinovej vegetácie bude predstavovať zásah do plôch, na ktorých rastú stromy a kry. V súvislosti s predpokladaným výrubom bude potrebné pri realizácii jednotlivých aktivít spracovať samostatnú štúdiu zameranú na dendrologický prieskum, inventarizáciu stromov a krov rastúcich mimo les na lokalitách dotknutých realizáciou stavby a stanoviť ich spoločenskú hodnotu pre určenie výšky náhradnej výsadby.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Najväčšie vplyvy možno predpokladať práve v súvislosti so zásahmi do poľnohospodárskej pôdy a trávno-bylinných porastov.
- Časť navrhovaných aktivít, ako napr. plochy odpadového hospodárstva, sú na hranici so zoologickou oblasťou, vplyvy je možné znížiť vybranými opatreniami.
- Kvantifikácia vplyvov jednotlivých riešení a opatrení však nie je v tomto stupni posudzovania možná. Hodnotenie konkrétnych vplyvov na faunu, flóru a ich biotopy bude potrebné uskutočniť v rámci posúdenia vplyvov jednotlivých navrhovaných činností v rámci procesu posudzovania vplyvov v zmysle platnej legislatívy. Konkrétne riešenie bude predmetom podrobnej projektovej dokumentácie.

C.III.8 VPLYVY NA KRAJINU – ŠTRUKTÚRU A VYUŽÍVANIE KRAJINY, SCENÉRIU KRAJINY

Pod pojmom kultúrna krajina možno chápať komplex urbanizovaných a prírodných prvkov v istom stupni zachovanej harmónie. Ide o človekom pretvorenú prírodnú krajinu viac-menej cieľavedomou činnosťou, o otvorený prírodno-antropogénny systém ako výsledok pôsobenia človeka a ľudskej spoločnosti v priestore a čase.

Riešené územie môžeme hodnotiť ako krajinu so značne pozmenenou krajinnou štruktúrou, kde dominujú plochy ornej pôdy a trvalo trávnych porastov.

Najvýraznejšie sa vplyvy na krajinu, a to či už z hľadiska zmien krajinnej štruktúry alebo z hľadiska zmien ovplyvňujúcich krajinný obraz, prejavujú v lokalitách určených pre rozvoj nových funkčných plôch obce. Lokality sú navrhované v napojení na existujúcu zástavbu.

Súčasná štruktúra krajiny, v ktorom sa plánuje rozsah realizácie navrhovaných činností, predstavuje antropogénne pozmenenú urbánnu krajinu. Realizácia navrhovaných činností ovplyvní charakter daného územia z hľadiska funkčného najmä v častiach s poľnohospodárskou pôdou. V tomto zmysle sa bude touto činnosťou meniť súčasný stav využitia územia. Krajinný obraz dotvorí nové urbánne prvky v krajine, ktoré však budú dopĺňať a nadväzovať na existujúce zastavané územie.

Hodnotenie konkrétnych vplyvov na krajinu, na jej súčasnú štruktúru, funkčné využitie územia, krajinný obraz a pod. bude potrebné uskutočniť v rámci posúdenia vplyvov jednotlivých konkrétnych navrhovaných činností v rámci procesu posudzovania vplyvov v zmysle platnej legislatívy. Ich kvantifikácia však nie je v tomto stupni posudzovania možná. Konkrétne riešenie bude predmetom podrobnej projektovej dokumentácie a pred jeho realizáciou musí byť uvedená činnosť predmetom samostatného posudzovania vplyvov tejto činnosti na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Posúdenie vplyvu návrhu územného plánu obce Gôtovany na krajinný obraz, na charakteristický vzhľad krajiny je podrobnejšie spracované v samostatnej prílohe č. 4 tejto dokumentácie.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Z hľadiska predpokladaných vplyvov variantu strategického dokumentu rozvoja na krajinu sa nepredpokladajú významné negatívne vplyvy.

C.III.9 VPLYVY NA CHRÁNENÉ ÚZEMIA A OCHRANNÉ PÁSMA [NAPR. NAVRHOVANÉ CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA, ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU, EURÓPSKA SÚSTAVA CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ (NATURA 2000), NÁRODNÉ PARKY, CHRÁNENÉ KRAJINNÉ OBLASTI, CHRÁNENÉ VODOHOSPODÁRSKE OBLASTI], NA ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Z hľadiska vplyvov na chránené územia je možné konštatovať, že väčšina navrhovaných aktivít v riešenom území je lokalizovaných mimo vymedzené chránené územia prírody.

Časť navrhovaných aktivít sa plánuje realizovať v už zastavanej časti obce. Môžu sa tu prejavovať nepriame vplyvy spojené s vlastnou stavebnou činnosťou, predovšetkým s hlukom a prašnosťou pri stavebných prácach. Počas prevádzky sú vplyvy spojené so zvýšenou frekvenciou dopravy (hluk, emisie), so znečisťovaním ovzdušia z neenergetických zdrojov (vykurovanie objektu) so znečisťovaním vôd (splaškové a dažďové vody) a nakladaním s odpadmi. Tieto vplyvy budú technickými opatreniami znížené do úrovne stanovenej príslušnými legislatívnymi normami. V riešenom území sa nenachádzajú prvky NATURA 2000. Čo sa týka vplyvov na spoločnú celoeurópsku sieť chránených území Natura 2000, tak sa neočakávajú výrazne negatívne vplyvy a nepredpokladá sa narušenie integrity území sústavy Natura 2000. Navrhované riešenie nepredpokladá výrazný vplyv na prvky územného systému ekologickej stability.

Hodnotenie konkrétnych vplyvov na chránené územia, ochranné pásma a prvky územného systému ekologickej stability bude potrebné uskutočniť v rámci posúdenia vplyvov jednotlivých konkrétnych navrhovaných činností v rámci procesu posudzovania vplyvov v zmysle platnej legislatívy.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Z hľadiska predpokladaných vplyvov navrhovaného strategického dokumentu na chránené územia a ochranné pásma sa nepredpokladajú významné negatívne vplyvy.
- Navrhované plochy odpadového hospodárstva sa nachádzajú v blízkosti biokoridoru regionálneho významu

C.III.10 VPLYVY NA KULTÚRNE A HISTORICKÉ PAMIATKY, VPLYVY NA ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ

Navrhované riešenie strategického dokumentu obce Gôtovany, ktorým je územný plán obce v etape Návrhu riešenia, vytvára predpoklady pre zabezpečenie ochrany kultúrno – historických, umelecko – architektonických, urbanistických aj estetických hodnôt.

Medzi najvýznamnejšie kultúrohistorické fenomény obce Gôtovany patri Evanjelická modlitebňa, ktorá ale nie je zaradená medzi národné kultúrne pamiatky.

V Ústrednom zozname pamiatkového fondu nie sú na území obce Gôtovany evidované archeologické náleziská vyhlásené za národné kultúrne pamiatky.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Z hľadiska urbanistickej tvorby sa strategický dokument venuje aj zachovaniu historických priehľadov a pohľadov, ako aj neevidovaným prvkom s kultúrno-historickými hodnotami.
- Ochrana pamiatkových hodnôt a ich ochranných pásiem bude pri realizácii plánovanej výstavby zabezpečená v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu formou záchranného archeologického výskumu s dostatočným časovým predstihom. Pri realizácii plánovanej výstavby bude nevyhnutné zabezpečiť ochranu pamiatkových hodnôt na riešenom území v zmysle príslušných ustanovení zákona o ochrane pamiatkového fondu. Ku každej pripravovanej stavebnej činnosti na posudzovanom území je potrebné vyžiadať v zmysle pamiatkového zákona vyjadrenie dotknutého orgánu štátnej správy, ktorý určí spôsob ochrany evidovaných a potenciálnych archeologických nálezísk a nálezov.

C.III.11 VPLYVY NA PALEONTOLOGICKÉ NÁLEZISKÁ A VÝZNAMNÉ GEOLOGICKÉ LOKALITY

V prípade objavu paleontologického náleziska bude postupované v zmysle platných právnych predpisov. Počas prevádzky sa nepredpokladajú vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality, keďže ochrana prípadných nálezov bude vykonaná v priebehu výstavby.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

- Z hľadiska predpokladaných vplyvov navrhovaného strategického dokumentu na paleontologické náleziská a významné geologické lokality sa nepredpokladajú významné negatívne vplyvy.

C.III.12 INÉ VPLYVY

Iné negatívne, ale aj pozitívne vplyvy, ktoré nie je možné v aktuálnej fáze spracovania územného plánu bližšie špecifikovať, a predpokladá sa ich spojitosť s realizáciou navrhovaných aktivít, sa budú posudzovať v podrobnejších fázach posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA).

C.III.12.1 KUMULATÍVNE VPLYVY

V dotknutom území neboli identifikované nepriaznivé kumulatívne vplyvy, ktorých negatívne pôsobenie na zložky životného prostredia alebo zdravie obyvateľov, by nebolo možné znížiť alebo úplne eliminovať navrhovanými opatreniami.

C.III.13 KOMPLEXNÉ POSÚDENIE OČAKÁVANÝCH VPLYVOV Z HĽADISKA ICH VÝZNAMNOSTI, VZÁJOMNÝCH VZŤAHOV A ICH POROVNANIE S PLATNÝMI PRÁVNÝMI PREDPISMI

Súhrnné hodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov vychádzalo zo vstupných, výstupných údajov a súhrnného zhodnotenia vplyvov riešeného územia, ktoré sú zhrnuté v predchádzajúcich kapitolách.

Pri klasifikácii a súhrnnom hodnotení predpokladaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov sa vychádzalo z kombinácie metód. Vychádzalo sa najmä z Metodiky hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy NATURA 2000 v Slovenskej republike – aktualizované znenie podľa ŠOPSR (2016) a z Hodnotenia vplyvov na krajinu v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa Paudítšovej (2014).

Tabuľka 12 Klasifikácia vplyvov

Kritérium a charakteristika vplyvu	Hodnotenie vplyvu
Časové trvanie vplyvu	
Dočasný	D
Trvalý	T
Pôsobenie vplyvu	
Priamy	P
Nepriamy	N
Intenzita vplyvu	
Významné pozitívny vplyv	+2
Mierne pozitívny vplyv	+1
Bez vplyvu	0
Mierne negatívny vplyv	-1
Významné negatívny vplyv	-2

Vysvetlivky:

D – dočasný vplyv = vplyv, ktorého časové trvanie je obmedzené na určitú dobu (napr. stavebné práce počas výstavby)

T – trvalý vplyv = vplyv, ktorého trvanie je predpokladané na dlhšie časové obdobie (napr. dokončená výstavba v území môže pozmeniť výsledný vzhľad krajiny)

P – priamy vplyv = vplyv, ktorý je vyvolaný uplatňovaním strategického dokumentu

N – nepriamy vplyv = vplyv, ktorý je vyvolaný zmenou iného prvku

Intenzita vplyvu:

+2 = významne pozitívny vplyv, ktorý významne zlepši existujúce podmienky v území

+1 = mierne priaznivý vplyv, mierne zlepšenie existujúcich podmienok

0 = žiadny významný preukázateľný vplyv

-1 = mierne rušivý vplyv, možno ho zmierniť alebo vylúčiť navrhovanými opatreniami

-2 = významne rušivý až likvidačný vplyv, zhoršenie existujúcich podmienok v území

Tabuľka 13 Súhrnné hodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva

Vplyvy	Variant „0“ Nulový variant	Variant Strategický dokument
Vplyvy na obyvateľstvo	-1 T P	+1,5 T P
Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery	-0,5 T P	0
Vplyvy na klimatické pomery	-0,5 T P	+1 T P
Vplyvy na ovzdušie	-0,5 T P	+1 T P
Vplyvy na vodné pomery	-0,5 T P	-0,5 T P
Vplyvy na pôdu	-1,5 D N	-1 D N
Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy	-1 T P	+1 T P
Vplyvy na krajinu – štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny	-0,5 T P	+1 T P
Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma	-0,5 T P	+1 T P
Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská	-0,5 T P	+1 T P
Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality	0	0
Iné vplyvy	0	0
Spolu	-5,5 T P; -1,5 D N	+7 T P; -1 D N

Zdroj: vlastné spracovanie, 2024

V nasledujúcej tabuľke sa nachádza slovné zhodnotenie vybraných významných predpokladaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľov.

Tabuľka 14 Súhrnné slovné hodnotenie vybraných pozitívnych a negatívnych predpokladaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva

Vplyvy	Variant „0“ Nulový variant	Variant Strategický dokument
Vplyvy na obyvateľstvo	- nekonceptný, neorganizovaný rozvoj obce	+ koncepcný rozvoj podľa pravidiel, bývanie, nové príležitosti pre obyvateľov, - vyšší počet obyvateľov môže zaťažiť infraštruktúru,
Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery	- nekonceptný, nepredvídateľný rozvoj	bez významných vplyvov
Vplyvy na klimatické pomery	- bez záväzných regulatívov a zásad, ktoré sa týkajú zmeny klímy,	+ záväzné regulatívy a zásady, ktoré sa týkajú zmeny klímy
Vplyvy na ovzdušie	- nekonceptný, nepredvídateľný rozvoj	+ navrhovaný ekologickjší zdroj vykurovania + navrhovaná ochranná a izolačná zeleň v blízkosti plôch odpadového hospodárstva, priemyslu - nové plochy pre bývanie, služby a výrobu
Vplyvy na vodné pomery	- nekonceptný, neorganizovaný rozvoj obce môže narušiť vodné pomery	+ navrhovaná kanalizácia a ČOV
Vplyvy na pôdu	- nekonceptný, nepredvídateľný rozvoj môže narušiť pôdne pomery	+ koncepcne predvídateľný rozvoj - zábery pôdy
Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy	- chýba rozvoj prvkov zelenej infraštruktúry	+ návrh zelenej infraštruktúry
Vplyvy na krajinu – štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny	- nedefinovaná presná škála funkčného využitia územia s konkrétnymi regulatívami	+ návrh zelenej infraštruktúry, zadenovanie funkčného využitia územia s konkrétnymi regulatívami
Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma	- nekonceptný, nepredvídateľný rozvoj môže narušiť chránené územia a ochranné pásma	+ premietnutie chránených prvkov v strategickom dokumente
Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská	- nekonceptný, nepredvídateľný rozvoj	+ premietnutie v strategickom dokumente
Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality	bez významných vplyvov	bez významných vplyvov
Iné vplyvy	bez významných vplyvov	bez významných vplyvov

Zdroj: vlastné spracovanie, 2024

Medzi priame vplyvy vo väzbe na návrhy obsiahnuté v návrhu ÚPN radíme zábery poľnohospodárskej. Návrh použitia poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely bude spracovaný v zmysle zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Na časti územia dotknutých lokalít sú stromy a kry, ktoré bude potrebné odstrániť. V zmysle § 47 ods. (3) zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov sa na výrub stromov vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody.

Dokumentácia stavby, vrátane technologickej dokumentácie, na základe ktorej sa bude zámer realizovať, bude obsahovať všetky požiadavky na prijatie takých opatrení, aby sa zmiernili možné nepriaznivé vplyvy.

Priame vplyvy a riziká budú znášať len pracovníci priamo zúčastnení na výstavbe. Všetky práce musia byť zrealizované v súlade s STN a príslušnými bezpečnostnými predpismi.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pracujúcich i verejný záujem vyžaduje, aby v návrhu zemných konštrukcií boli rešpektované ustanovenia o bezpečnej realizácii zemných konštrukcií a prác uvedených v STN 73 3050 Zemné práce.

Dodávateľ bude na stavenisku v plnom rozsahu rešpektovať: nariadenie vlády o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na stavenisku č. 396/2006 Z. z., všeobecné platné technické a technologické požiadavky, normy pre daný charakter prác.

Dodávateľ stavebných prác je povinný zabezpečiť príslušné opatrenia v rozsahu potrebnom na výkon stavebných prác v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o verejnom zdravotníctve a zákonom č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov.

V oblasti ochrany ovzdušia musia prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia plniť podmienky zákona č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Vlastná prevádzka nesmie narušiť pohodu a kvalitu života obyvateľov hlukom. Hygienické požiadavky stanovuje orgán na ochranu zdravia. Najvyššie prípustné ekvivalentné hladiny A hluku vo vonkajších priestoroch budú dodržané podľa vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami.

Vypúšťanie odpadových vôd do verejnej kanalizácie upravuje zákon NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách a zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Počas výstavby i prevádzky objektov realizovaných v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou treba rešpektovať Vyhlášku MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií.

Ako najvýznamnejšie environmentálne (pozitívne) vplyvy na obyvateľstvo pri realizácii navrhovaného riešenia ÚPN obce Gôtovany možno označiť:

- Riešenie rozvojových plôch pre bývanie, občiansku vybavenosť, výrobu a skladov v blízkosti zastavaného územia obce.
- Zníženie tlaku na ďalšiu urbanizáciu krajinného prostredia vďaka využívaniu existujúcich lokalít v zastavanom území obce.
- Zlepšenie prostredia pre denný pobyt obyvateľov (návrh cyklistických trás, systému sídelnej zelene, rozvoj športovo-rekreačných plôch a zariadení).

Riešenie Územného plánu obce Gôtovany, v súlade so zadáním, vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja. Vlastná realizácia jednotlivých aktivít musí byť postupne konkretizovaná a spodrobňovaná v ďalších podrobnejších dokumentáciách, pri ktorých sa musia zabezpečiť vyhodnotenia vplyvov na životné prostredie v zmysle platných právnych predpisov na posúdenie rozvoja konkrétnych aktivít v konkrétnych podmienkach.

Územnoplánovacia dokumentácia vytvára predpoklady pre rozvoj územia, ktoré smerujú k rozvoju obytnej zástavby, dopravy, zariadení občianskej vybavenosti, rozvoju výrobo-obslužných zón a športovo rekreačných zón.

V zásade možno konštatovať, že územnoplánovacia dokumentácia sa dotkne všetkých obyvateľov a návštevníkov obce Gôtovany. Priame vplyvy na obyvateľstvo budú najmä v oblastiach, kde sa navrhujú nové aktivity.

Priame vplyvy na obyvateľstvo, spojené až s realizáciou objektov podľa predkladanej územnoplánovacej dokumentácie, budú prebiehať v etape výstavby a následne počas prevádzky.

Z hľadiska potrieb obyvateľstva realizáciu objektov podľa navrhovaného územného plánu obce možno hodnotiť pozitívne, keďže sa rozšíri ponuka bývania, pracovných miest a služieb. Vhodnými stavebnými a vegetačnými úpravami sa vytvoria esteticky pôsobivé prvky, ktoré pozitívne ovplyvnia vnímanie urbanizovanej i neurbanizovanej krajiny a celkový obraz obce.

Možné zaťaženie obyvateľstva znečistením ovzdušia je predpokladané predovšetkým z vykurovania objektov a z výfukových plynov osobných automobilov. Možno predpokladať, že najvyššie koncentrácie znečisťujúcich látok v okolí objektov budú nižšie ako sú príslušné limity.

VPLYVY ROZVOJA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Návrh ÚPN obce Gôtovany zachováva pôvodnú historickú uličnú štruktúru – nové rozvojové plochy sú navrhované tak, aby sa zachovala pôvodná urbanistická štruktúra a charakter obce a jeho častí.

- Návrh ÚPN obce Gôtovany navrhuje nové plochy na výstavbu spolu pre výstavbu 184 rodinných domov a 91 bytov v bytových domoch, čo predstavuje plochy s celkovým územným potenciálom na úrovni cca 964 obyvateľov.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je zrejmé, že Návrh ÚPN vytvára z hľadiska hospodárskej základne obce, dostatočné územné predpoklady pre zabezpečenie potrebných pracovných príležitostí v súlade s uvažovaným vývojom počtu obyvateľov obce.

Za predpokladu zachovania počtu obyvateľov obce Gôtovany na úrovni roku 2023 ako aj za predpokladu maximálnej saturácie navrhovaných funkčných plôch pre novú výstavbu a pri intenzifikácii niektorých ďalších urbanistických blokov môže sa počet obyvateľov obce Gôtovany pohybovať niečo málo vyššie 1 000 obyvateľov.

Z hľadiska obyvateľstva realizáciu objektov podľa navrhovaného územného plánu obce možno hodnotiť pozitívne, nakoľko sa rozšíri ponuka bývania, pracovných miest, služieb a športovo-rekreačných aktivít, skvalitní sa štruktúra zelene v zastavanom území a v okolitej poľnohospodárskej krajine.

C.IV NAVRHOVANÉ OPATRENIA NA PREVENCIU, ELIMINÁCIU, MINIMALIZÁCIU A KOMPENZÁCIU VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE

Opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie musia vychádzať predovšetkým z princípov udržateľného rozvoja. V úrovni územnoplánovacej dokumentácie obce možno tieto opatrenia určovať v podobe zásad a regulatívov, ktoré sú alebo z väčšej časti môžu byť premietnuté v záväznej časti strategického dokumentu.

Navrhnuté zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využívania územia určujú využívanie územia, ako aj zastavovacie podmienky pre jednotlivé pozemky zahrnuté do regulačných blokov tak, aby ich aplikáciou bolo možné usmerňovať výstavbu v súlade s požiadavkami na racionálne využitie územia a zároveň dodržať požiadavky na zachovanie kvalitného životného prostredia. Záväzná časť strategického dokumentu navyše formuluje aj osobitné zásady a regulatívy pre umiestnenie občianskej vybavenosti, dopravnej a technickej infraštruktúry, ako aj pre zachovanie kultúrohistorických hodnôt, či ochranu a využívanie prírodných zdrojov, ochranu prírody a tvorby krajiny, vytváranie a udržiavanie ekologickej stability, vrátane plôch zelene a v neposlednom rade aj stanovuje zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie.

Súčasťou etapy prieskumov a rozborov územného plánu bolo aj spracovanie krajinnoekologického plánu (KEP). KEP sa v rámci Prieskumov a rozborov Územného plánu obce spracováva v zmysle § 19c ods. (2) Zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení účinnom do 31.3.2024. Prieskumy a rozbor Územného plánu obce Gôtovany tvorí textová správa a grafická časť pozostávajúca z 5 výkresov. KEP obdobne pozostáva z textovej správy a z grafického výkresu, ktorý je spracovaný v mierke M = 1 : 5 000. KEP je súčasťou PaR a zároveň PaR sú súčasťou KEP.

V závere textovej časti krajinnoekologického plánu sú navrhnuté krajinnoekologické opatrenia, ktorých úlohou je vytvorenie podmienok pre krajinnoekologicky optimálne využitie územia. Tie sú v tejto fáze poznania podmienok rozvoja, ktoré stanovuje strategický dokument, valorizované aj o nové intervencie. Cieľom týchto opatrení by malo byť dosiahnutie environmentálne prijateľných riešení.

C.IV.1 KRAJINNOEKOLOGICKÉ OPATRENIA

Cieľom návrhu krajinnoekologických opatrení je vytvorenie podmienok pre krajinnoekologicky optimálne využitie územia. Pod krajinnoekologickou optimálnou funkčnou štruktúrou sa rozumie vytvorenie takého prírodno-spoločenského rozvoja s potrebami ochrany prírody a prírodných zdrojov, ktorý je schopný udržať

ekologickú stabilitu. Cieľom je zosúladiť spoločenský rozvoj s jeho potenciálom, čo je možné dosiahnuť prostredníctvom:

- Eliminácie súčasných environmentálnych problémov územia.
- Návrhom racionálneho využívania prírody a prírodných zdrojov s cieľom ich ochrany.
- Ochranou a tvorbou zdravého životného prostredia s cieľom vytvorenia priaznivej kvality ľudského života a ochrany ľudského zdravia.
- Priestorovou stabilizáciou teritoriálnej jednotky s cieľom udržať jej ekologickú rovnováhu.
- Stanovenia vyvážených podmienok pre rozvojové plochy, kde sa stavať môže, ako aj chrániť tie časti krajiny, kde sa stavať nemôže.

Základnou zásadou krajinnoekologického plánovania je, že nemá brzdiť rozvoj spoločnosti. Preto nevylučuje z krajiny činnosti, ktoré sú pre rozvoj spoločnosti potrebné, ale hľadá čo najväčší možný súlad medzi krajinnoekologickými podmienkami a navrhovanými činnosťami. Ide v podstate o hľadanie takého miesta pre konkrétnu požadovanú spoločenskú činnosť, ktorá by bola v najmenšom rozpore s prírodnými danosťami územia.

Osobitný význam majú opatrenia v prírodnej časti podhorskej krajiny a osobitný v zastavanom území. Práve ekostabilizačné opatrenia zabezpečujú celoplošné pôsobenie ekologickej stability. Bez týchto opatrení môže dochádzať k situácii, že bude funkcia ÚSES znižovaná, prípadne znemožnená nevhodným využívaním okolitého územia. Komplex problémov je možné riešiť cestou zlepšenia stavu existujúcich prírodných prvkov a ich vzájomným prepojením.

Podobne ako druhová ochrana v ochrane prírody, aj pre krajinné typy je možné definovať atribúty ochrany ich hodnôt. Je možné vychádzať z predpokladu, že aj krajinný typ môže byť výnimočný, vzácny, ohrozený, podobne ako chránený druh. Nevyhnutným predpokladom k tomu však je poznanie, ktoré reprezentatívne vlastnosti krajiny zhodnocujú, a ktoré charakteristické znaky táto podhorská krajina má. Kvalita krajiny znamená valorizáciu hodnoty krajiny aj pre cestovný ruch a rozvoj iniciatív v obciach. Nie je obmedzením aktivít, ale snahou o skvalitnenie a valorizáciu prostredia. Dôležitým predpokladom uplatnenia tejto požiadavky je spoluúčasť verejnosti, miestnych aktivistov, podnikateľov, samosprávy a odborných organizácií ochrany prírody a tvorby krajiny.

C.IV.1.1 NÁVRHY OPATRENÍ VYTIPOVANÉ PRE RIEŠENÉ ÚZEMIE OBCE GÔTOVANY – VŠEOBECNÉ (EKOSTABILIZAČNÉ NÁVRHY – VŠEOBECNÉ)

Návrh ekostabilizačných opatrení, okrem rozpracovania záverov Krajinnoekologického plánu, vychádza z návrhu strategického dokumentu, ktorý zároveň primerane metodike tvorby územného plánu na úrovni obce zohľadňuje požiadavky dotknutých orgánov ochrany prírody a krajiny, ako aj odborných organizácií, ktoré ich uplatnili vo svojich stanoviskách v rámci procesu obstarávania a spracovávania predchádzajúcich etáp strategického dokumentu. Ekostabilizačné opatrenia zohľadňujú taktiež nadradenú územnoplánovacia dokumentáciu Veľkého územného celku Žilinského kraja v platnom znení, ako aj novo pripravovaný Územný plán regiónu Žilinského samosprávneho kraja.

- Uplatňovať zásady a regulatívy ochrany prírody a tvorby krajiny uvedené v kapitole 6.3. záväznej časti strategického dokumentu.
- Rešpektovať lesné pozemky a ich ochranné pásmo ako limitujúci prvok pri územnom rozvoji krajiny.
- Stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les – bezlesie.
- Zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinej štruktúry podhorskej regiónu Liptovskej kotliny.
- Pri urbanizácii územia zohľadňovať výskyt svahových deformácií (hlavne zosuvy), seizmickú aktivitu a pod.).

- Vylúčiť urbanistické zásahy na plochách, ktoré predstavujú historicky vytvorenú charakteristickú kultúrnu krajinu.
- Rešpektovať výmeru lesnej pôdy na plochách poľnohospodársky nevyužitelných nelesných pôd a na pozemkoch porastených lesnými drevinami, evidovanými v katastri nehnuteľností v druhu poľnohospodárska pôda.
- Rešpektovať a zohľadňovať platný Program starostlivosti o les, rešpektovať ochranné pásmo lesa, uprednostňovať ekologicky vhodné autochtónne druhy drevín.
- Podporovať extenzívne leso-pasienkárske využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinársky a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou.
- Rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja a osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti.
- Zachovať pôvodný genofond živočíchov a rastlín v území.
- Zabezpečovať podmienky pre postupnú účinnú sanáciu starých environmentálnych záťaží.
- Podporovať výsadbu ochrannej a izolačnej zelene v blízkosti cesty I. triedy, ako aj zväčšovať podiel plôch zelene v zastavaných územiach.
- Podporovať, v súlade s projektmi pozemkových úprav území, a v súlade s podmienkami určenými príslušným správcom toku, revitalizáciu tokov, kompletizáciu sprievodnej vegetácie výsadbou pásov domácich druhov stromov a krov pozdĺž tokov.
- Zvýšenie podielu trávnych porastov na plochách okolitých mikrodepresií, čím vzniknú podmienky pre realizáciu navrhovaných biokoridorov pozdĺž tokov.
- Odstraňovať pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov územného systému ekologickej stability.
- Zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- Vytvárať územnotechnické podmienky pre realizáciu výsadby pôvodných a ekologicky vhodných druhov drevín v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu.
- Podporovať zvýšenie podielu nelesnej drevinovej vegetácie – predovšetkým pozdĺž vodných tokov alebo poľných ciest.
- Podporovať zakladanie trávnych porastov, ochranu mokradí a zachovanie prírodných depresií, spomalenie odtoku vody v upravených korytách a zachovanie starých ramien.
- Na poľnohospodárskej pôde ohrozenej eróziou zvyšovať podiel ekostabilizačných prvkov.
- Podporovať a ochraňovať územnoplánovacími nástrojmi nosné prvky estetickéj kvality a typického charakteru voľnej krajiny (historicky vyvinuté časti kultúrnej krajiny, lúky a pasienky, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine, mokrade, a vodné toky s brehovými porastmi a pod).
- Rešpektovať požiadavky ochrany prírody a krajiny vyplývajúce z medzinárodných dohôd (Bonnský, Bernský, Ramsarský, Haagsky, Dunajský, Európsky dohovor o krajine a pod.).
- Rešpektovať krajinu ako základnú zložku kvality života ľudí v mestských i vidieckych oblastiach, v pozoruhodných, všedných i narušených územiach.
- Sledovať environmentálne ciele na zabezpečenie ochrany vôd a ich trvalo udržateľné využívanie ako je postupné znižovanie znečisťovania prioritnými látkami.
- Uprednostňovať prirodzenú drevinovú skladbu porastov na jednotlivých stanovištiach za účelom potrebného zvyšovania infiltračnej schopnosti a retenčnej kapacity lesných pôd.

- Vytvárať podmienky pre kompaktný územný rozvoj zastavaného územia obce a nepripúšťať výstavbu nových oddelených samostatných častí obce.
- Vytvárať podmienky pre rozvoj turizmu Liptovského regiónu.
- Regulovať rozvoj rekreácie v lokalitách tvoriacich prvky ÚSES, v lesných ekosystémoch, rekreačný potenciál využívať v súlade s ich únosnosťou.
- Zabezpečovať postupnú zmenu využívania pôd ohrozených eróziou, zamokrených pôd, zasolených pôd a kontaminovaných pôd v súlade so zásadami starostlivosti o zložky životného prostredia.
- Vymedziť po dohode so správcom vodného toku hranice zátopových území vodných tokov za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišťa v alúviách vodných tokov.
- Zvýšiť inundačnú a retenčnú kapacitu krajiny, vytvoriť retenčné priestory (napr. poldre) na zachytávanie prívalových vôd a ich prevedenie na miesta pôvodnej inundácie, pri rešpektovaní geologickej stavby a zachovaní podmienok stability územia.
- Presadzovať výsadbu trvalých kultúr a drevín vhodných z hľadiska pôdných a vodných podmienok, podpory stability ekosystémov a tvorby krajiny.
- Presadzovať zachovanie, obnovu a budovanie líniových prvkov v krajine zriadením vetrolamov so širším vegetačným pásom, medzí, zalesnených pásov v smere vrstevníc, trvalo zatrávnených pásov a terás.
- Zachovať vody v pôde (napr. vsakovacími pásmi, infiltračnými priekopami, obnovou mokradí a umožnenie meandrovania tokov, vytvárať podmienky na zabezpečenie spojitosti vodných tokov pozdĺžna a laterálna konektivita) a zvyšovanie retenčnej schopnosti pôdy.
- Zvyšovať konektivitu krajiny budovaním zelenej infraštruktúry, udržiavanie alebo vytváranie koridorov a spojovacích článkov, obmedzovanie bariérového vplyvu ciest a železníc, zástavby, odstraňovanie bariér na tokoch.
- Vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do príľahlej krajiny. Podporiť zriadenie sídelných lesoparkov
- Podporovať v existujúcich i v rozvojových plochách zachovanie existujúcich drevín a výsadbu vysokej zelene, ktorá je jedným zo základných predpokladov adaptácie na nepriaznivé dôsledky klimatických zmien, regulácie miestnej mikroklimy (teploty, prašnosti), zadržiavania zrážkovej vody, pričom má pozitívny vplyv na zdravie obyvateľstva.
- Pri územnom rozvoji dbať o zachovanie a podporu významných a charakteristických črt krajiny, ktoré vyplývajú z jej prírodného usporiadania (lesné porasty, vodné toky a plochy s brehovými porastami a sprievodnou vegetáciou, mokradové lokality, trávovo-bylinné spoločenstvá a pod.) historického dedičstva (drobné sakrálne objekty v krajine vrátane vegetačných prvkov, historické parky a záhrady, aleje a stromoradia, historické krajinné štruktúry, ovocné sady a pod.).
- Podporovať proces revitalizácie krajiny a ochrany prírodných zdrojov v záujme zachovania a udržiavania charakteristických znakov krajiny a hodnôt krajinného obrazu.
- Podporovať spracovanie miestnych územných systémov ekologickej stability (MÚSES), vrátane implementácie navrhovaných aktivít a ekostabilizačných opatrení do územných plánov obcí, vyplývajúcich z RÚSES okresov.
- Koncentrovať náhradnú výsadbu drevín do plôch nato určených.

C.IV.1.2 NÁVRHY OPATRENÍ VYTIPOVANÉ PRE RIEŠENÉ ÚZEMIE OBCE GÔTOVANY – ŠPECIÁLNE (EKOSTABILIZAČNÉ NÁVRHY – ŠPECIÁLNE)

V nadväznosti na predchádzajúce ekostabilizačné návrhy všeobecného charakteru uvádzame v správe o hodnotení strategického dokumentu SEA aj špeciálne ekostabilizačné návrhy ako opatrenia zabezpečenia ekologickej stability a biodiverzity, na racionálne využívanie a ochranu prírodných zdrojov a kultúrno-historických zdrojov, ako aj na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva.

OPATRENIA NA ZABEZPEČENIE EKOLOGICKEJ STABILITY A BIODIVERZITY

Ekostabilizačné opatrenia zabezpečujú celoplošné fungovanie územného systému ekologickej stability na miestnej úrovni, ktorého cieľom je zachovanie biodiverzity a stabilizovanie krajinného systému. Osobitný význam majú opatrenia v poľnohospodárskej krajine a v zastavanom území. Bez týchto opatrení môže dochádzať k situácii, že aj napriek dostatočne hustej sieti biocentier a biokoridorov bude funkcia ÚSES znižovaná prípadne znemožnená nevhodným využívaním okolitého územia. Komplex problémov je možné riešiť spôsobom zlepšenia stavu existujúcich prírodných prvkov a ich vzájomným prepojením, ale aj tvorbou nových prvkov zelene s ekostabilizačnou funkciou.

Z hľadiska zabezpečenia funkčného systému ekologickej stability územia, ako i z hľadiska zvýšenia priestorovej stabilizácie územia je vhodné realizovať nasledovné ekostabilizačné opatrenia:

Prírodná časť krajiny:

- Vo voľnej krajine podporovať a ochraňovať nosné prvky jej estetickej kvality a typického vzhľadu – lúky a pasienky liptovskej kotliny, brehové a sprievodné porasty vodných tokov, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine v podobe stromoradií, trávinnobylinnej vegetácie s vtrúsenými krami, pásov krovinných porastov, historické krajinné štruktúry.
- Zabezpečiť vytvorenie funkčnej kostry ÚSES na miestnej úrovni – zabezpečiť revitalizáciu a dotvorenie existujúcich biokoridorov a biocentier (spracovať realizačné projekty).
- Zvýšiť podiel ekostabilizačných prvkov v poľnohospodárskej krajine – dotvoriť existujúce prvky kostry ÚSES prostredníctvom navrhovaných interakčných prvkov v podobe líniovej nelesnej drevinovej vegetácie.
- Pristúpiť k revitalizácii existujúcich interakčných prvkov v podobe stromoradií ako líniových drevinných vegetačných prvkov v krajine; pred jej realizáciou vypracovať podrobný realizačný projekt ich obnovy.
- Pre lokálne biokoridory a interakčné prvky voliť druhovú skladbu drevín zodpovedajúcu prevažne prírodnej biote danej územnej časti (preferovať autochtónne druhy na základe jednotiek prirodzenej potenciálnej vegetácie v území).
- V maximálnej možnej miere zachovať a udržiavať brehové a sprievodné porasty vodných tokov a vodných plôch v území, uplatňovať požiadavky ich nutnej revitalizácie.
- Odstrániť nelegálne skládky odpadu v kontaktných polohách sídla a krajiny a na území prvkov ÚSES, prípadne zabezpečiť ich rekultiváciu.
- Odstrániť rozptýlený odpad vo voľnej krajine.
- Likvidovať invázne druhy rastlín s osobitným dôrazom v chránených územiach.
- Uplatňovať greeningové opatrenia v poľnohospodárstve podporujúce ekologické hospodárenie – udržiavanie stálych pastvín, diverzifikácia – pestovanie aspoň troch druhov plodín na ornej pôde farmára, pričom jedna plodina môže zaberáť maximálne 70% z celkovej plochy a minimálne 5% z celkovej plochy, udržiavanie „ekologického rázu krajiny“, tzn. že minimálne 7% plochy, okrem trvalých pastvín, musí byť použitých na medze oráčin, živé ploty, úhory, na krajinné prvky, biotopy, ochranné pásma a zalesnené oblasti.
- Neodstraňovať vegetačný kryt na pôdach ohrozených vodnou eróziou.

Urbanizovaná časť krajiny:

- Zachovať a udržiavať prírodné prvky začleňujúce sídlo do krajiny, ako sú línie sprievodných porastov vodných tokov a stromoradia listnatých a ovocných drevín v krajine; doplniť tieto prvky o navrhované líniové prvky krajinnnej zelene.
- Podporovať a udržiavať esteticky významné prírodné prvky sídla – parky a parkovo upravené plochy zelene, uličné stromoradia a aleje a prírodné prvky začleňujúce sídlo do krajiny.

- Výsadby plôch verejne prístupnej zelene realizovať na základe podrobne spracovaného projektu sadových úprav.
- Pri plánovaní výsadiieb zelene zohľadňovať nové požiadavky na vegetáciu v mestskom prostredí v dôsledku zmeny klímy, plochy sídelnej zelene navrhovať ako súčasť zelenej infraštruktúry obce.
- Zabezpečiť pravidelnú odbornú údržbu plôch verejne prístupnej zelene.
- Do výsadiieb uličných stromoradií voliť výhradne listnaté druhy drevín s korunou zapestovanou vo výške min. 2,2-2,5 m (alejové stromy).
- Vo výsadbách uličných stromoradií uplatňovať aj ovocné druhy drevín vo forme vysokokmeňov, ako typického prvku pre vidiecke prostredie, v závislosti na ich lokalizácii zvážiť možnosť uplatnenia neplodiacych kultivarov.
- Výsadby v blízkosti prvkov ÚSES alebo ich súčasti, navrhnuť ako prírode blízke spoločenstvá s dominantným zastúpením autochtónnych drevín.
- V plochách izolačnej zelene navrhovať rýchlorastúce krátkoveké dreviny, ktoré vytvárajú rýchlo potrebný objem a výšku, spolu s dlhovekými cieľovými drevinami, ktoré sa uplatnia po ich odstránení.
- Realizovať hydrologické opatrenia na zlepšenie hydrického režimu územia – zabezpečiť renaturalizáciu a revitalizáciu vodných tokov, brehových porastov a pod.

OPATRENIA NA ZLEPŠENIE KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A OCHRANU ZDRAVIA OBYVATEĽSTVA

- Uplatňovať zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie uvedené v kapitole 7. záväznej časti strategického dokumentu.
- Lesohospodársku činnosť v lesoch riešeného územia vykonávať v súlade s aktuálnym Programom starostlivosti o les.
- Odstraňovať nežiaduce prímеси a invázne druhy v lesoch a zabezpečiť dôslednú likvidáciu semenísk invázných druhov bylín.
- Uprednostniť prirodzenú drevinovú skladbu s osobitným dôrazom na ochranné lesy a lesy osobitného určenia.
- Predchádzať výskytu a šíreniu burín a invázných druhov rastlín na neobrábaných pozemkoch.
- Zabezpečiť využívanie poľnohospodárskej pôdy tak, aby nebola ohrozená ekologická stabilita územia a bola zachovaná funkčná spätosť prírodných procesov v krajinnom prostredí.
- Minimalizovať chemizáciu, podporovať biotechnológie a alternatívne spôsoby hospodárenia na poľnohospodárskej pôde.
- Prostredníctvom vhodne zvolených osevných postupov, ktoré zahŕňajú striedanie plodín, protierozné opatrenia, kultivačné postupy a ochranu rastlín, zabezpečiť prirodzenú ochranu poľnohospodársky využívaných území pred povodňami.
- Nakladať s hydromelioračnými zariadeniami v zmysle Konceptie revitalizácie hydromelioračných zariadení, ktorá stanovuje optimálny rozsah závlah a odvodnenia.
- Zachovať a udržiavať esteticky významné prvky a dominanty sídla – ide najmä o historické objekty sakrálnnej architektúry, objekty zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, objekty pamiatkového záujmu, pamätihodnosti mesta, pôvodnú vidiecku zástavbu, prírodné prvky začleňujúce sídlo do krajiny, ako sú línie sprievodných porastov vodných tokov, uličné stromoradia a stromoradia ovocných drevín v krajine.

C.IV.2 ĎALŠIE RÁMCOVÉ OPATRENIA

Významnou súčasťou ochrany kultúrno-historických hodnôt (kultúrneho dedičstva) a pamiatkového fondu, prírodného dedičstva, vrátane krajiny ako priestoru pre život, je aj ochrana krajiny, resp. obrazu krajiny tejto podhorskej obce situovanej medzi Vysokými a Nízkymi Tatrami. Tejto problematike sa venuje Európsky dohovor o krajine. Európsky dohovor o krajine (ďalej Dohovor) bol prijatý vo Florencii 20. októbra 2000.

Predstavuje prvý dohovor Rady Európy, ktorý je komplexne zameraný na ochranu, manažment a plánovanie krajiny. Slovenská republika podpísala Dohovor v roku 2005.

Európsky dohovor o krajine vytvára konkrétny legislatívny priestor pre formovanie územia na estetických princípoch krajinárskej kompozície a na princípoch aktívnej ochrany hodnôt, ktoré predstavujú:

- Kultúrno-historické bohatstvo.
- Prírodné zdroje – lesy a lesné spoločenstvá, vodné plochy a vodné toky, podzemné zdroje pitnej vody, zdroje geotermálnych, minerálnych a liečivých vôd a orné pôdy.
- Športovo-rekreačný, kultúrno-spoločenský a krajinársky potenciál územia.
- Panoramatické prírodné scenérie podhorskej krajiny Liptova, sprievodných pobrežných porastov drobných vodných tokov a pod.

Okrem utilitárnych, úžitkových vlastností krajiny, z ktorých vyplýva náš prospech, sú významnými atribútmi krajiny chránené územia. No krajina obsahuje aj tie zložky, ktoré môžu byť mimoprodukčné a zároveň nie sú chránené. Dohovor o krajine ich definuje ako „všednú“ krajinu. Jej hodnota je však v tom, že spoluvytvára rôznorodosť a pestosť všetkých krajinných typov a zložiek, pričom práve štrukturálna diverzita krajiny je jednou z podmienok fungovania krajiny, jej dynamickej stability a charakteristického vzhľadu. A preto je dôležité venovať pozornosť nielen primárne úžitkovým a chráneným častiam krajiny, ale aj jej ostatným „všedným“ častiam.

Zachovanie typu krajiny alebo vytvorenie novej kvality má významné postavenie v zachovaní hodnôt krajiny tzn. pozornosť sústreďovať nielen na chránené územia, ale zachovať aj kultúrnu krajinu a jej špecifiká, a historické krajinné štruktúry.

C.IV.2.1 OCHRANA PÔDY

Pred vydaním stavebného povolenia bude požiadané o vyňatie pôdy z registra poľnohospodárskej pôdy v zmysle zákona NR SR č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy stanovuje postup pri odňatí poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely. Podľa § 9 zákona orgán ochrany poľnohospodárskej pôdy na základe žiadosti vlastníka alebo užívateľa vydá rozhodnutie na zmenu alebo podľa § 17 rozhodne o odňatí. Poľnohospodársku pôdu možno odňať natrvalo alebo dočasne.

Náležitosti žiadosti o trvalé alebo dočasné odňatie sú uvedené v § 17, ods. 5) zákona. Dôležitými prílohami žiadosti je projekt spätnej rekultivácie dočasne odnímanej poľnohospodárskej pôdy s časovým harmonogramom a ekonomickým prepočtom nákladov, ktorý vypracúva právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená na jeho vypracovanie. Tiež je potrebné vypracovať bilanciu skrývky humusového horizontu poľnohospodárskej pôdy s návrhom na jej hospodárne využitie.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR vo väzbe na § 27 ustanovilo podrobnosti o spracovaní týchto podkladov. Podrobnosti o spracúvaní bilancie a vykonaní skrývky humusového horizontu poľnohospodárskej pôdy a o spracúvaní projektu rekultivácie dočasne odňatej poľnohospodárskej pôdy stanovuje Vyhláška MP SR č. 508/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Pred začatím výstavby dôjde k stiahnutiu ornice z riešeného územia (zmysle zákona NR SR č. 220/2004 § 12 ods. e). Je potrebné vykonať skrývku humusového horizontu poľnohospodárskych pôd odnímaných natrvalo a zabezpečiť ich hospodárne a účelné využitie na základe bilancie skrývky humusového horizontu. Pôdu je treba chrániť počas výstavby pred prejazdmi stavebných mechanizmov a iných mechanizmov, ktoré by mohli pôdny kryt narušiť – na týchto plochách neskladovať stavebný materiál. Plochy budúcej areálovej zelene je potrebné chrániť pred zaburinením.

C.IV.2.2 INÉ OPATRENIA

Urbanistická koncepcia strategického dokumentu kladie za cieľ zachovať charakter obce ako príjemného vidieckeho sídla Liptovskej kotliny, so svojou špecifickou atmosférou podhorskej krajiny, dotvorenej lúkami a pasienkami, kde je radosť bývať alebo sa rekreovať. Návrh územného plánu zohľadňuje nielen primeranú potrebu skvalitňovania obytného prostredia, ale aj zvýšený dôraz na celkovú ekologizáciu, pri zohľadnení kritérií trvalo udržateľného rozvoja. Celkovo sú zastavovacie podmienky stanovené pomerne extenzívne. Obec prostredníctvom územného plánu vyjadruje snahu rozvíjať sa, no citlivo a úmerne miestnym pomerom.

Primerane k rozsahu výstavby bude nutné dôsledne dodržiavať nasledovné základné podmienky, zabezpečujúce znížovanie vplyvu výstavby na životné prostredie liptovskej lokality resp. obce Gôtovany. V rámci urbanistickej koncepcie strategický dokument rozlišuje 12 základných druhov funkčného využitia tak, aby bezo zvyšku pokrývali celé územnosprávne vymedzenie obce Gôtovany. Dôvodom spracovania územného plánu obce Gôtovany je totiž potreba získania legislatívneho územnoplánovacie nástroja, prostredníctvom ktorého bude možné nielen vyvážiť, racionálne a proporčne usmerňovať budúcu možnú výstavbu na území celej obce, ale aj chrániť vzácne krajinné prvky pred akýmkoľvek možným zastavaním.

Z hľadiska ochrany ovzdušia

- Pri činnostiach, pri ktorých môžu vznikať prašné emisie (napr. práce zabezpečujúce uvoľnenie riešeného územia a zemné práce) je potrebné využiť technicky dostupné prostriedky na obmedzenie vzniku týchto prašných emisií (napr. zariadenia na výrobu, úpravu a hlavne dopravu prašných materiálov je treba prekryť, práce vykonávať primeraným spôsobom a primeranými prostriedkami, zeminu v nevyhnutných prípadoch kropiť).
- Skladovanie prašných stavebných materiálov, v hraniciach navrhovaného staveniska, minimalizovať resp. ich skladovať v uzatvárateľných plechových skladoch a stavebných silách.
- Akceptovať v rozvoji hospodárstva a energetiky výhradne ekologické a environmentálne akceptovateľné opatrenia a z toho plynúce územnotechnické dôsledky, implementované za účelom uplatňovania najlepších technologických riešení (BAT), zahajujúcich dekarbonizáciu hospodárstva.
- Podporovať technologické opatrenia (technológie na zníženie produkcie znečisťujúcich látok) zmierňujúce pôsobenie negatívnych faktorov na ekostabilizačné prvky.
- Uprednostňovať zariadenia využívajúce obnoviteľné zdroje energie (biopalivo, bioplyn, slnečná energia, geotermálna energia).
- Podporovať výsadbu ochrannej a izolačnej zelene v blízkosti úsekov ciest a v blízkosti výrobných areálov.
- Zachovať jestvujúce a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavanom území ako opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav.

Z hľadiska ochrany pred hlukom

- Rešpektovať ustanovenia vyhlášky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších predpisov. Pre ďalšiu prípravu výstavby v blízkosti pozemných komunikácií národného a regionálneho významu posúdiť negatívne vplyvy dopravy v zmysle vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí v znení neskorších zmien a predpisov, a podľa výsledkov tohto posúdenia prípadne navrhnúť opatrenia na maximálnu možnú elimináciu negatívnych účinkov dopravy.
- Zabezpečiť, aby práce na zriadenom stavenisku, resp. v riešenom území, neprekračovali najvyššiu prípustnú hladinu hluku vo vonkajšom prostredí mimo dopravy, stanovenú príslušnou legislatívou.

- Na zriadenom stavenisku používať iba stroje a zariadenia vhodné k danej činnosti (navrhovanej technológii) a zabezpečiť ich pravidelnú údržbu a kontrolu.
- Zabezpečiť, aby stavebné práce neboli vykonávané v dňoch pracovného pokoja, t. j. v dňoch sobota a nedeľa, resp. aby boli vykonávané iba nehučné a neprašné práce (výnimku tvoria činnosti zabezpečujúce dodržanie predpísaných technologických postupov, resp. činnosti, ktoré svojím prerušením znehodnocujú už zrealizované dielo).

Z hľadiska ochrany vôd a vodohospodárskych diel

- Zabezpečiť, aby nasadené stroje a strojné zariadenia stavby neznečisťovali a neznižovali kvalitu povrchových a podzemných vôd lokality.
- Zabezpečiť, aby navrhované dočasné, sociálne zariadenia staveniska, jeho odpadové vody a odpadové vody z navrhovaných technologických procesov rešpektovali tzv. Kanalizačný poriadok príslušného správcu.
- Zamedziť nekoordinovaným prejazdom tokov. Tok je potrebné vhodne premostiť pre účely výstavby a prevádzky a technicky zamedziť prístupu mechanizmov ku korytu ako aj ukladaniu stavebného materiálu a odpadov v jeho tesnej blízkosti.
- Podporovať v súlade s projektmi pozemkových úprav území a v súlade s podmienkami určenými príslušným správcom toku revitalizáciu skanalizovaných tokov a kompletizáciu sprievodnej vegetácie.
- Pred každým plánovaným zásahom do hydrologických pomerov posúdiť jeho vplyv na hydrologické pomery vzhľadom na protipovodňové opatrenia.
- Podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody.
- Podporovať zvýšenie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne.

Z hľadiska ochrany lesa a zelene

- Maximalizovať zachovanie plôch zelene ako ekologicky stabilizovanej zložky krajiny s výrazným priaznivým vplyvom na klimatickú zmenu.
- Zabezpečiť, aby s existujúcou zeleňou riešeného územia nakladala zo zákona oprávnená (odborne spôsobilá) organizácia a odstraňovanie zelene bolo uskutočnené v termíne vegetačného pokoja (11-03), až po nadobudnutí právoplatnosti vydaného stavebného povolenia.
- Zabezpečiť, aby likvidácia drevnej hmoty vznikajúca odstraňovaním zelene z plochy riešeného územia bola realizovaná odvozom, pálenie a drvenie je neprípustné.
- Zabezpečiť, aby zeleň bola odstraňovaná primeraným spôsobom a primeranými prostriedkami (ručne resp. malou mechanizáciou).
- Zabezpečiť, aby ostatná vzrastlá zeleň v dotyku riešeného územia bola počas výstavby rešpektovaná v plnom rozsahu (odstupom, ochranou, odborným ošetrovaním).
- Minimalizovať zásah do sprievodnej vegetácie tokov.
- Pri terénnych a sadových úpravách objektov v max. miere realizovať výsadbu stromov a krov.

Z hľadiska nakladania s odpadmi

- Zabezpečiť, aby pôvodca odpadov odovzdal odpady na zneškodnenie len osobám, ktoré sú na túto činnosť oprávnené.
- Zabezpečiť, aby odpad nebol skladovaný na pozemku, ale bol hneď po vytvorení odvezený k oprávnenému odberateľovi.
- Zabezpečiť, aby zhodnocovanie odpadov bolo realizované prostredníctvom osoby oprávnenej nakladať s odpadmi.

- Zabezpečiť, aby držiteľ odpadov viedol a uchovával evidenciu o druhoch a množstve odpadov, o ich zhodnocovaní a zneškodňovaní.
- Valorizovať podmienky pre separovaný zber využiteľných zložiek s cieľom znížiť množstvo komunálneho odpadu.
- Kompostovať biologicky rozložiteľné odpady a znižovať ich podiel v zmesovom komunálnom odpade.
- Vytvoriť územnotechnické predpoklady pre vznik novej obecnej kompostárne.

Z hľadiska ochrany kultúrnych pamiatok

- Nemožno vylúčiť prítomnosť neevidovaných archeologických nálezov pri zemných prácach. Vybraný dodávateľ stavby je povinný každý pamiatkový nález v zmysle platnej legislatívy (zákon NR SR č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu) ohlásiť a stavebné práce do rozhodnutia príslušného úradu pozastaviť.
- Rešpektovať zachovanie historických priehľadov v uliciach alebo v dial'kových pohľadoch obce na kultúrohistorické hodnoty územia, medzi ktoré patria najmä sakrálne stavby, ako aj neevidované prvky s kultúrno-historickými hodnotami.
- Kultivovať krajinnno-estetickými úpravami plochy cintorínov a pohrebísk, ako aj ich pril'ahlé územia.
- Podporovať vznik evidencie pamätihodností obce Gôtovany v zmysle § 14 ods. (4) Pamiatkového zákona.

C.IV.2.3 ZÁSADY ADAPTAČNÝCH OPATRENÍ A DÔSLEDKOV ZMENY KLÍMY NA ÚZEMÍ OBCE

- Uplatňovať zásady a regulatívy uvedené v kapitole 7.1. záväznej časti strategického dokumentu.
- Na celom území obce preferovať (s ohľadom na hydrogeologické podmienky) využitie dažďovej vody na závlahu zelene.
- Aj pri existujúcej zástavbe preferovať odvedenie prebytočnej vody vsakovaním do terénu pred jej odvedením dažďovou kanalizáciou do vodných tokov.
- Pri novej výstavbe zabezpečiť (s ohľadom na konkrétne podmienky v území) zadržanie čistej dažďovej vody zo striech budov a jej využitie na zavlažovanie plôch zelene. Odvádzanie dažďovej vody kanalizačným systémom je možné povoliť len vo výnimočných prípadoch a len so súhlasom obce.
- Pri novej výstavbe spevnené plochy realizovať v maximálnej miere z materiálov s vodopriepustným povrchom, príp. z vegetačných tvárnic. Odvádzanie dažďových vôd zo spevnených plôch zabezpečiť do vsaku do pril'ahlých plôch zelene.
- Podporovať výsadbu stromov na plochách zelene.
- Podporovať členenie spevnených plôch výsadbou stromov.
- Pri výsadbe stromov preferovať druhy odolné voči predpokladanému nárastu priemernej teploty a poškodeniu v dôsledku silného vetra. Minimalizovať alergizujúce vplyvy na obyvateľov.
- Minimalizovať odtok dažďovej vody z voľnej krajiny zabezpečením vodozádržných opatrení. Vodozádržné opatrenia realizovať na základe podmienok stanovených vodohospodárskymi orgánmi.
- Zabezpečiť opatrenia pre spomalenie odtoku dažďových vôd počas privalových dažďov.
- Zabezpečiť (s ohľadom na geologické podmienky a riziko zosuvov) úpravy svažitých častí územia s cieľom zvýšiť jeho retenčnú schopnosť (prostredníctvom terénnych úprav, výsadbou zelene a pod).
- Zabezpečiť opatrenia na zabránenie zosuvom pôdy.
- Podporovať umiestnenie prechodných tieniacich prvkov v letných mesiacoch na verejných priestranstvách, pri detských ihriskách, športoviskách, v rámci parkovo upravených plôch a pod.
- Zabezpečiť v letných mesiacoch dostatočné zavlažovanie plôch zelene.

- Pri návrhu štruktúry novej zástavby zohľadniť požiadavku na zabezpečenie prevetrávania územia zároveň ale s ohľadom na zamedzenie zosilnenia účinkov vetra (lievikový efekt).
- Rešpektovať existujúce a podporovať tvorbu nových vodných plôch na území obce.
- Podporovať realizáciu protipovodňových opatrení, zabezpečiť potrebnú retenčnú kapacitu územia.
- Zabezpečiť starostlivosť o brehové porasty vodných tokov a plôch.
- Pri výstavbe podporovať použitie materiálov s čo najlepšimi tepelno-technickými vlastnosťami.
- Podporovať tienenie transparentných výplní otvorov a fasád budov vystavených slnečnému žiareniu s cieľom zabrániť ich prehrievaniu vplyvom slnečného žiarenia.
- Na plochách budov vystavených slnečnému žiareniu preferovať svetlé farby a odrazivé povrchy.
- Podporovať realizáciu vegetačných striech a fasád.
- Pri architektonickom riešení budov zohľadniť pri riešení vnútorných priestorov ich orientáciu k svetovým stranám s ohľadom na riziko ich prehrievania v letných mesiacoch. Vytvoriť dostatočné podmienky pre možnosti prevetrávania vnútorných priestorov tak, aby boli minimalizované nároky na ich aktívne chladenie.

C.V POROVNANIE VARIANTOV ZOHĽADŇUJÚCICH CIELE A GEOGRAFICKÝ ROZMER STRATEGICKÉHO DOKUMENTU VRÁTANE POROVNANIA S NULOVÝM VARIANTOM

C.V.1 TVORBA SÚBORU KRITÉRIÍ A URČENIE ICH DÔLEŽITOSTI NA VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU

V tejto fáze spracovania návrhu strategického dokumentu vieme identifikovať záujmy dotknutých orgánov štátnej správy, ktoré svoje požiadavky uplatnili stanoviskami v predchádzajúcich etapách spracovania. Úvodom k oznámeniu o začatí obstarávania strategického dokumentu, k návrhu zadania strategického dokumentu, ktorý bol spracovaný na základe výstupov prieskumov a rozborov, vrátane krajinnoekologického plánu, a v neposlednom rade aj k oznámeniu o strategickom dokumente v procese SEA. Tieto tri etapy obstarávania a spracovania strategického dokumentu vytvorili dostatočnú poznatkovú nielu o vlastnom riešenom území, ale aj o tvorbe súboru kritérií pre zodpovedné, ekologické a udržateľné spracovanie vlastného návrhu územného plánu obce.

Pri porovnávaní rôzne orientovaných environmentálnych problémov sa rozhodnutia v tejto fáze vykonávajú na základe požadovaných cieľov spracovania strategického dokumentu, ktoré sú formulované v kapitole A.2 jeho smernej časti. Úlohou hodnotenia je pritom vybrať optimálne riešenie v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa Zákona č. 24/2006 Z. z.. V tejto úrovni územnoplánovacej dokumentácie možno stanoviť zásady pre výber kritérií pre tieto hodnotenia. Kritériá vychádzajú z požiadaviek trvalo udržateľného rozvoja, ktorý označuje formu takého spoločenského rozvoja, ktorý zohľadňuje a rešpektuje prírodné i krajinné podmienky. Hlavným cieľom trvalej udržateľnosti je tak v tomto smere zosúladenie strategického, územného a krajinno-ekologického plánovania.

Ku základným kritériám trvalo udržateľného rozvoja³, ktoré popri spoločenskom rozvoji tvoria základ pre tvorbu súboru kritérií na výber optimálneho variantu patria nasledovné:

- a) Zachovanie celkovej ekologickej stability krajiny ako najvšeobecnejšej komplexnej podmienky zachovania genofondu, biologickej rôznorodosti, stálosti, rovnováhy, pružnosti a prirodzeného fungovania ekosystémov a tým aj podmienok prirodzenej produkčnej schopnosti krajiny. Celková ekologická stabilita krajiny je podmienená najmä podielom plôch v rôznom stave prirodzenosti, ich priestorovým usporiadaním, spôsobom využívania a stupňom ochrany. Zachovanie ekologickej stability sa preto deje predovšetkým ekologickou optimalizáciou priestorovej štruktúry krajiny, vhodným rozmiestnením krajinných prvkov v priestore, ich vhodným využitím, prípadne aj ochranou,
- b) Ochrana a racionálne využívanie prírodných zložiek (prírodných a kultúrno-historických zdrojov), najmä vzduchu, vody, pôdy, biotických zdrojov, nerastných zdrojov. Stav prírodných zdrojov je určený ich

³ Zdroj: Podľa Izakovičová, Z., Miklós, L., Drdoš, J., 1997

množstvom, zdravotným stavom, kvalitou, produkčnou schopnosťou, prítomnosťou cudzorodých látok. Ich ochrana a racionálne využívanie sa deje jednak optimálnym usporiadaním objektov a činností v území, jednak optimalizáciou technologických procesov výrobných odvetví ako ustanovením regulatívov ich využívania,

- c) Ochrana bezprostredného životného prostredia človeka úzkom slova zmysle, (t. j. prostredia, kde sa človek zdržuje, udržanie kvality vzduchu, pitnej vody, potravinového reťazca, oslabenie nepriaznivých vplyvov ako sú hluk, žiarenie, vibrácie, odpady, vylepšenie estetiky prostredia (architektúra, zeleň) a pod. Možno ich nazvať faktormi životného prostredia. Ich stav je určený hodnotou nepriaznivého faktora (objem, štruktúra, koncentrácia, úroveň atď.). Ochrana životného prostredia pred nepriaznivými vplyvmi spočíva predovšetkým v optimalizácii technologických procesov výrobných odvetví, dopravy, služieb, stavebníctva, architektúry a pod. Označuje sa aj ako ochrana zložiek životného prostredia,
- d) Zabezpečenie určitej kvality ľudského života, najmä zabezpečenie uspokojovania základných existenčných (bývanie, práca, zaopatrenie sa a pod.) a rozvojových potrieb obyvateľstva (vzdelávanie, kultúra, rekreácia, liečba, náboženská a politická sloboda a pod.). Realizáciu tohto cieľa možno dosiahnuť súčinnosťou ekonomických a legislatívnych opatrení zabezpečujúcich plnenie základných ľudských práv pre všetkých, zabezpečenie sociálnej rovnosti, spravodlivé rozdeľovanie pôžitkov zo zdrojov a pod. V hodnotení a vnímaní kvality života významnú úlohu zohrávajú aj subjektívne faktory, preto v tejto oblasti dôležitú úlohu plní aj výchova a vzdelávanie formujúce hodnotovú orientáciu v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,
- e) Zabezpečenie sociálnej a kultúrnej diverzity na Zemi, vychádza z rešpektovania národnostných, náboženských a kultúrno-historických špecifik jednotlivých spoločenstiev, formujúcich jednotlivé regióny sveta. Tento cieľ možno zabezpečiť podobne ako predchádzajúci najmä ekologizáciu a humanizáciu nadstavbovej sféry, najmä súčinnosťou ekonomických, legislatívnych nástrojov a humanizáciou spoločenského vedomia. Pri ochrane kultúrohistorických pamiatok hmotného charakteru pozitívnu úlohu môže zohrať aj krajinnno-ekologická optimalizácia územia ako i technológie rešpektujúce ochranu uvedených pamiatok.

Týmto spektrom základných kritérií trvalo udržateľného rozvoja prechádza požiadavka na udržanie takého stavu, aby umožňoval zdravý rozvoj ľudskej populácie alebo aby aspoň nespôsobil riziká pre zdravie obyvateľov. Zároveň je potrebné stanoviť taký rozvoj liptovskej usadlosti, ktorý by neznamenal úpadok sídla, ale jeho udržateľné napredovanie. Gôtovany predstavujú malú vidiecku obec, charakteristickú vidieckou formou zástavby rodinných domov, ktorej sekundujú historické, ako aj modernejšie budovy individuálnej rekreácie. Chaty a chalupy. Bývanie síce tvorí predovšetkým individuálna zástavba rodinných domov, no z hľadiska architektonickej typológie sem môžeme priradiť aj pôvodné remeselné objekty, ktoré dnes slúžia predovšetkým na bývanie, a do istej miery aj drevenice.

Výhodná poloha obce v liptovskej kotline v kontaktnej polohe vodnej nádrže Liptovská Mara však zároveň vytvára tlak na rozvoj cestovného ruchu. Ten je v obci vítaný a žiaduci, avšak v usmerňovanej a udržateľnej podobe. V zmysle stanovených zastavovacích podmienok strategického dokumentu je však potrebné rešpektovať nehmotné kultúrne dedičstvo, ktorým je podhorský spôsob osídlenia i lokálneho spôsobu remeselného života, najmä pri povoľovaní nových stavieb v daných lokalitách, ako hlavne štruktúra zástavby, typický charakter stavby, architektonické prevedenie, veľkosť pozemku a pod. Dôraz je taktiež kladený na zachovanie priaznivého stavebnotechnického stavu existujúcich objektov, vrátane ich primeranej rekonštrukcie na plochách, ktoré sú vo výkrese č. 2 definované pre funkčné využitie bývania v rodinných domoch, ale nemajú v rámci kopaní vymedzený samostatný regulačný blok. Intenzitu zástavby je potrebné zachovať. Výška objektov nesmie presiahnuť 2 podlažia a architektonický jazyk typický pre Liptovskú kotlinu je potrebné dodržať.

V tejto etape spracovania návrhu územnoplánovacej dokumentácie obce nemožno definovať konkrétne kvantifikovateľné kritériá alebo iné benchmarky ⁴. Pri hodnotení investičných zámerov však spracovateľský kolektív navrhuje pre porovnanie variantov preferovať tieto kritériá:

- Predpokladané vplyvy na ovzdušie a miestnu klímu.
- Predpokladané vplyvy na geologické pomery.
- Predpokladané vplyvy na hydrologické pomery.
- Predpokladané vplyvy na pôdu.
- Predpokladané vplyvy na chránené územia prírody.
- Predpokladané vplyvy na prvky územného systému ekologickej stability.
- Predpokladané vplyvy na obyvateľstvo, vrátane zdravia.
- Predpokladané vplyv riešenia na krajinný obraz územia.
- Predpokladané vplyvy na systém dopravnej obsluhy.
- Predpokladané vplyvy na hmotovo-priestorový prejav obce ako miera koncentrácie aktivít v území.

C.V.1.1 SPRACOVANÉ VARIANTY

VARIANT - STRATEGICKÝ DOKUMENT

V kontexte § 9 ods. (6) písm. a) Zákona č. 24/2006 Z. z. predstavuje predkladaný strategický dokument návrh územnoplánovacej dokumentácie určujúci využívanie malých území na miestnej úrovni.

Nakoľko má obec Gôtovany 471 obyvateľov (SODB 2021), spracovanie variantného konceptu územného plánu obce sa v zmysle § 21 ods. (2) Zákona č. 50/1976 v znení účinnom do 31.3.2024 neuplatnilo. Návrh územného plánu je spracovaný v zmysle § 22 invariantne na základe prerokovaného, upraveného a riadne schváleného Zadania územného plánu.

Strategický dokument, ktorým je Územný plán obce Gôtovany v etape Návrh, je tak spracovaný invariantne. Usmerňovania rozvoja funkčného využitia a priestorového usporiadania obce je v strategickom dokumente definované a rozpracované do podoby jedného komplexného a vyváženého variantu, ktorý sa premietá do všetkých častí tejto územnoplánovacej dokumentácie. Do rozvoja urbanistickej koncepcie, funkčného využívania, zastavovacích podmienok, dopravy, ako aj do ďalších spektrálnych odvetví, medzi ktoré patria najmä urbanistická ekonómia, intenzita využitia alebo bilancie a územný potenciál nárastu počtu obyvateľov a k nim prislúchajúce kapacity technickej infraštruktúry a v neposlednom rade aj analogicky vyhodnotené zábery poľnohospodárskej pôdy.

VARIANT „0“ - NULOVÝ VARIANT

Variant obsiahnutý v strategickom dokumente je možné konfrontovať, resp. porovnať s tzv. nulovým variantom, ktorý predstavuje stav, ktorý by nastal, ak by sa navrhovaný strategický dokument neprijal. V tomto variante „0“ by sa rozvoj obce Gôtovany riadil podľa dnes platného ÚPN sídelného útvaru Gôtovany z roku 2001.

Obec Gôtovany má spracovaný Územný plán sídelného útvaru Gôtovany z roku 2001. Spracovateľom bola kancelária na projektovanie a inžiniersku činnosť – ARCHLIPTA. Zodpovedným projektantom bol Ing. arch. Ondrej Mrlian, dnes už bez registračného čísla Slovenskej komory architektov (toho času 0117AA). Územný plán bol schválený uznesením Obecného zastupiteľstva v Gôtovanoch č. 82 zo dňa 26.9.2002. Záväzné časti riešenia boli vyhlásené Všeobecne záväzných nariadením obce Gôtovany č. 1/2002. V informačnom systéme územnoplánovacích dokumentácií obcí ⁵ sa však registračný list v zmysle § 19a ods. (1) písm. g) nenachádza.

⁴ Benchmark označuje stanovený štandard, ktorý pomáha určiť kvalitu produktu alebo služby.

⁵ Zdroj: <https://www.inforeg.sk/upd/>

Uložená na krajskom stavebnom úrade v zmysle § 28 Stavebného zákona taktiež nebola. Územný plán sa navyše nezachoval v plnom rozsahu. Od spracovania pôvodného návrhu ÚPN obce uplynulo už viac ako 23 rokov.

Od roku 2001 sa výrazne zmenili územno-technické, hospodárske, sociálne i dopravné predpoklady, na základe ktorých bola navrhnutá pôvodná urbanistická koncepcia organizácie územia obce, a tak obec Gôtovany pristúpila k obstaraniu nového územného plánu obce.

C.V.2 POROVNANIE VARIANTOV

VARIANT – STRATEGICKÝ DOKUMENT

Potreba vypracovať nový územný plán obce Gôtovany vyplynula predovšetkým z požiadavky vypracovať komplexnú koncepcnú dokumentáciu na usmerňovanie a riadenie investičnej činnosti v obci, ktorá by zosúladiła koncepciu rozvoja vyplývajúcu z platného územného plánu a aktuálnych rozvojových zámerov v obci, no v neposlednom rade, aby obec získala jednoznačný a transparentný nástroj, ktorým môže riadiť a koordinovať svoje ďalšie smerovanie. Dôvodom spracovania územného plánu obce Gôtovany je tak potreba získania legislatívneho územnoplánovacieho nástroja, prostredníctvom ktorého bude možné nielen vyvážené, racionálne a proporčne usmerňovať budúcu možnú výstavbu na území celej obce, ale aj chrániť vzácne krajinné prvky pred akýmkoľvek možným zastavaním.

Potreba spracovania novej územnoplánovacej dokumentácie vyplynula tiež z priamej potreby reagovať na kvalitatívne i kvantitatívne nové zámery na využitie územia v dobe, ktorá sa výrazne odlišuje od legislatívnej situácie z obdobia spracovania doteraz platného územného plánu z roku 2001.

Vytvorenie územného potenciálu pre možný rozvoj v tomto variante zabezpečuje pružné reagovanie na nové investičné zámery. Územnotechnickými opatreniami sa do budúcnosti usiluje pripraviť plochy pre umiernené aktivity v území, čím obyvateľom, podnikateľom alebo rekreantom, prípadne aj potenciálnym investorom, vytvára určitú ponuku pre ich seberealizáciu. Budovanie nových rezidenčných, rekreačných, komerčných a z časti aj hospodárskych plôch podmieni aj nárokmi na dopravnú obsluhu a v konečnom dôsledku aj na životné prostredie či na zábery pôdy. Obec si potrebu rozvoj uvedomuje, no zároveň sa strategickým dokumentom usiluje stanoviť jeho environmentálne prijateľnú mieru.

- Variant „STRATEGICKÝ DOKUMENT“ stanovuje územno-technické podmienky, resp. vytvára akúsi územnú rezervu alebo celkový potenciál pre prírastok 184 rodinných domov a zhruba 91 nových bytov v bytových domoch, čo môže generovať prírastok 964 nových obyvateľov.
- Variant „STRATEGICKÝ DOKUMENT“ stanovuje zastavovacie podmienky pre občiansku vybavenosť v rozsahu celkovej reálnej zastavateľnej plochy 7 500 m², čo pri maximálnej výške budov v konkrétnych regulačných blokoch generuje 18 750 m² podlažnej plochy.
- Variant „STRATEGICKÝ DOKUMENT“ stanovuje zastavovacie podmienky pre výrobu a výrobné služby v rozsahu celkovej reálnej zastavateľnej plochy 19 500 m², čo pri maximálnej výške budov v konkrétnych regulačných blokoch generuje 29 250 m² podlažnej plochy.

Navrhované rozvojové investičné zámery skvalitnia hmotovo - priestorovú štruktúru obce. Intenzifikácia zastavaného územia bude viesť k miernemu zahusťovaniu sídla, na miestach na to určených. Parkovo upravená zeleň, stromoradia v sídle alebo iná zeleň sídla je pred výstavbou funkčne chránená.

Variant vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja. Trend demografického vývoja obce je racionálne definovaný na základe dlhodobého sledovaných štatistických koeficientov, k čomu sa primerane navrhuje aj výmery rozvojových plôch. Do tohto variantu sa taktiež premietajú aj regionálne trendy rozvoja občianskej vybavenosti či sociálnej starostlivosti. Dopravná a technická infraštruktúra sú vzhľadom na polohu zdrojovú a cieľovú (nejde o tranzitnú obec) obce síce okrajové determinanty rozvoja, no i tak sú hodnotené nielen z pohľadu kapacitnej využiteľnosti, ale tiež z pohľadu environmentálnych aspektov či ekonomickej rentability. Do popredia sú v tomto variante kladené hodnoty životného prostredia s osobitným zreteľom na lokálne liptovské hodnoty územia obce.

Pred vznikom novej výstavby mimo zastavaného územia sú uprednostňované mechanizmy intenzifikácie prostredia, ako je najmä revitalizácia verejných priestorov, doplnenie výstavby na nevyužitých pozemkoch a parcelách v obecných blokoch, ale aj prebudovanie či asanácia zastaraných objektov alebo opätovné využívanie poškodených či morálne zastaraných urbanizovaných území. Cieľovým stavom je v tomto variante priestorová komplexnosť a kvalita podhorského vidieckeho sídelného prostredia.

VARIANT „0“ - NULOVÝ VARIANT

Nulový variant predstavuje stav, ktorý by nastal, ak by sa navrhovaný strategický dokument neprijal.

V tomto prípade by aj naďalej ostal v platnosti územný plán sídelného útvaru Gôtovany z roku 2001. Nakoľko sa však táto podoba územného plánu nezachovala, v informačnom systéme územnoplánovacích dokumentácií obcí⁶ sa registračný list v zmysle § 19a ods. (1) písm. g) nenachádza, a tiež nie je uložená na krajskom stavebnom úrade v zmysle § 28 Zákona č. 50/1976 v znení účinnom v čase týchto územnoplánovacích činností, je možné vykonať porovnanie variantu strategického dokumentu s nulovým variantom len rámcovo.

Zachovanie súčasného stavu variantu „0“ ako nulového variantu by na rozdiel od strategického dokumentu znamenalo najmä nasledovné:

- Nevytvoriť koncepciu rozvoja obce v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja a jej rozvojových zámerov.
- Nevytvoriť podmienky pre rozvoj bývania v kontakte so zastavaným územím obce s presne zadefinovanou funkčnou a priestorovou reguláciou.
- Neurčiť ochranné funkcie celého územnosprávneho vymedzenia územia obce, ktoré by chránili pred urbanizáciou tie časti územia obce, kde by to bolo potrebné.
- Neaktualizovať požiadavky na nové vymedzenie funkčných plôch.
- Nezadefinovať presnú škálu typov funkčného využitia.
- Nevytvoriť podmienky pre zamedzenie vzniku stavieb v rozpore s územným plánom.
- Nevytvoriť podmienky pre rozvoj dopravnej a technickej vybavenosti obce.
- Ponechať právnu neistotu pri procesoch rozhodovaní o umiestňovaní stavieb, nakoľko sa pôvodný územný plán jednak nezachoval v plnom rozsahu, a tiež je otázne, či bolo tento územný plán sídelného útvaru chválený právoplatne.
- Neprispôsobovať nástroje územného plánovania novej legislatíve.

⁶ Zdroj: <https://www.inforeg.sk/upd/>

POROVNANIE:

Tabuľka 15 Porovnanie variantu Strategického dokumentu s nulovým variantom Správy o hodnotení SEA

Variant Strategický dokument	Nulový variant
Rozvojové zámery koordinuje v kontexte vyváženého rozvoja obce ako celku.	Rozvojové zámery vymedzuje na lokalitách aktuálnych pred 23 rokmi, pričom mnoho vtedy rozvojových plôch mohlo byť medzičasom už zastavaných.
Zahusťovanie regulačných blokov usmerňuje tak, aby boli stanovené aj nezastavateľné priestory určené pre harmonizáciu vzájomných susedských vzťahov.	Stabilizované územie ponecháva pre neorganizované dotváranie urbanizovaného prostredia, nakoľko sa v tej dobe uplatňovali zastavovacie podmienky len pre rozvojové lokality mimo zastavaného územia.
Zastavovacie podmienky v podobe maximálnej intenzity využitia územia, maximálnej výšky novej zástavby a minimálneho podielu zelene stanovuje pre každý regulačný blok samostatne.	Stanovuje zastavovacie podmienky len pre novovznikajúce rozvojové plochy.
Dôraz kladie na tvorbu krajiny, resp. ornú pôdu, ktorá je ekologicky najmenej stabilným spôsobom využitia územia, dotvára priaznivými environmentálnymi opatreniami.	V dobre spracovania bola ponechávaná okolitá prírodná časť krajiny len ako neregulované okolité zázemie sídla.
Zámery rozvoja cestovného ruchu Liptovskej kotliny integruje citlivo do systému lokálnych špecifik obce.	Rozvoj cestovného ruchu vnímala táto doba ako symbol progresu a moderného sídla.
Stanovuje racionálnu, udržateľnú a dosiahnuteľnú podobu priestorového rozvoja obce.	Podporovali sa hlavne funkcie bývania, ktorým sekundujú plochy pre tvorbu pracovískových areálov.
Zohľadňuje ekonomickú rentabilitu a potenciál investičných aktivít v kontexte demografického vývoja.	Potvrďovali sa budovateľské tendencie rozsiahlejšieho plošného charakteru.
Hospodárstvo orientuje smerom k sofistikovaným službám s vyššou pridanou hodnotou.	Hospodárske aktivity výroby a priemyslu sa vnímali ako symbol pokroku.
Skvalitňuje vidiecke sídelné prostredie.	Zachováva čisto rurálny stav obce.
Využívanie poznatky, metodiku, ako aj nástroje novej legislatívy územného plánovania.	Nepripisuje sa novým trendom územného plánovania.

C.V.2.1 ZHODNOTENIE VARIANTOV A ODPORÚČANIA PRE RIEŠENIE UPRAVENÉHO NÁVRHU ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE GÔTOVANY

Navrhované riešenie územného plánu obce sleduje koncipovanie ďalšieho urbanistického rozvoja v súlade so základnými požiadavkami uvedenými v riadne prerokovanom a schválenom zadaní.

Riešenie územného plánu vychádza zo základného cieľa, zachovať charakter obce ako príjemného vidieckeho sídla Liptovskej kotliny, so svojou špecifickou atmosférou podhorskej krajiny, dotvorenej lúkami a pasienkami, kde je radosť bývať alebo sa rekreovať.

Základným východiskom pre spracovanie územného plánu je priemet lokálnych rozvojových zámerov na území obce, pri súčasnom rešpektovaní charakteristických krajinných i sídelných hodnôt prostredia. Riešenie je zamerané na stanovenie extenzívneho rozsahu nových rozvojových území ako určitého stimulu pre ďalší rozvoj obce, avšak pri súčasnom zohľadnení architektonického rázu obce. Návrh územného plánu zohľadňuje nielen primeranú potrebu skvalitňovania obytného prostredia, ale aj zvýšený dôraz na celkovú ekologizáciu, pri zohľadnení kritérií trvalo udržateľného rozvoja.

Cieľom je vytvorenie kvalitného sídelného prostredia pre obyvateľov i návštevníkov obce, vytvorenie územnotechnických možností pre umiestňovanie lokálnych aktivít zabezpečujúcich pracovné príležitosti, podpora rozvoja cestovného ruchu ako významnej zložky ekonomiky obce, podpora chovu hospodárskych zvierat a tým všetkým zachovanie typického krajinného obrazu územia. V neposlednom rade je pozornosť orientovaná na riešenie dopravnej obsluhy územia. Vytvorené sú podmienky pre rozvoj statickej dopravy, no najmä sú navrhnuté viaceré pešie i cyklistické trasy. Podporená je i verejná doprava. Urbanistická koncepcia zohľadňuje aj nároky na technickú vybavenosť, zodpovedajúcu potrebám obyvateľov i ekonomických aktivít na

území obce. Diverzifikuje zdroje energie, podporuje recykláciu odpadu, no taktiež vytvára možnosti pre dobudovanie jej základných druhov a foriem, najmä vodovodu a kanalizácie.

Návrh Územného plánu obce je v zmysle zadania spracovaný invariantne. Stanovuje územno-technické podmienky, resp. vytvára akúsi územnú rezervu alebo celkový potenciál pre prírastok 184 nových rodinných domov a zhruba 91 nových bytov v bytových domoch, čo môže generovať prírastok 964 nových obyvateľov. Samozrejme ide len o územný potenciál urbanistickej ekonómie.

Urbanistická koncepcia stanovuje zastavovacie podmienky aj pre občiansku vybavenosť v rozsahu celkovej reálnej zastavateľnej plochy 7 500 m², čo pri požadovanej výške budov dvoch až troch nadzemných podlažiach generuje 18 750 m² podlažnej plochy. Pre výrobu, resp. výrobné služby hospodárstva sú stanovené nové reálne zastavateľnej plochy o výmere 19 500 m², čo pri požadovanej výške budov dvoch až troch nadzemných podlažiach generuje 29 200 m² podlažnej plochy.

Celkovo sú zastavovacie podmienky stanovené pomerne extenzívne. Výška zástavby nepresahuje tri nadzemné podlažia, intenzita využívania územia je stanovená v zmysle dnešnej rastlej až rozvoľnenej formy zástavby a nie je priestor pre lokalizáciu nových dominánt. Obec prostredníctvom územného plánu vyjadruje snahu rozvíjať sa, no citlivo a úmerne miestnym pomerom.

Riešenie Územného plánu obce Gôtovany vychádza z prerokovaného a riadne schváleného zadania. Spracované je však nie len v súlade so zadaním, ale vychádza aj z princípov udržateľného rozvoja. Vlastná realizácia jednotlivých aktivít však musí byť postupne konkretizovaná a spodrobňovaná v ďalších územnoplánovacích postupoch umiestňovania stavieb a v architektonických dokumentáciách. Pri všetkých činnostiach sa musí zabezpečiť vyhodnotenie vplyvov na životné prostredie, ako aj osobitne posúdiť možný dopad konkrétnych investičných aktivít v lokálnych podmienkach tej ktorej časti obce.

Navrhované priestorové a územnoplánovacie riešenia je možné hodnotiť z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územno – technických dôsledkov.

ENVIRONMENTÁLNE DÔSLEDKY

- Považuje ochranu prírody a tvorbu krajiny ako základný determinant udržateľného rozvoja. Vymedzuje nie len územia so zvýšeným stupňom územnej ochrany prírody, či prvky R-ÚSES, ale taktiež vymedzuje aj lokálne biotopy, zoologicky významné oblasti, chráni nezastavateľnosť migračných trás pre zver a v neposlednom rade metodikou M-ÚSES stanovuje i interakčné prvky zelene.
- Vymedzuje hodnotné krajinné štruktúry ako hmotnú nehnuteľnú štruktúru časti kultúrneho dedičstva so zreteľným uplatnením sa v priestore.
- Rešpektuje protipovodňovú ochranu ako jeden rozhodujúcich faktorov rozvoja.
- Stanovuje zastavovacie podmienky v kontexte potreby zachovania hodnotnej sídelnej zelene.
- Návrhom rozvoja sídelnej i krajinskej zelene podporuje zníženie negatívnych dopadov klimatických zmien.
- Vymedzuje hodnotné plochy sídelnej zelene a zelene historických cintorínov ako nezastaviteľné územia v ťažiskových polohách krajinného organizmu.
- Vytvára územné možnosti pre vybudovanie verejnej kanalizácie a novej ČOV.
- Vytvára územné možnosti pre vybudovanie zberného dvora a novej obecnej kompostárne.
- Navrhuje opätovné využívanie poškodených alebo morálne zastaraných urbanizovaných území pred novým záberom poľnohospodárskej pôdy.
- Navrhuje zlepšenie prostredia obce pre denný pobyt obyvateľov. Najmä návrhom peších ciest v zastavanom území, ale tiež návrhom nových cyklotrás.

Ekonomické dôsledky

- Návrh rozvoja obytných území, nových zariadení občianskej vybavenosti a možnosti rozvoja rôznych hospodárskych aktivít zvýši atraktivitu obce.
- Navrhovaná koncepcia rozvoja obce vytvára predpoklady nielen pre usmerňovanie jej rozvoja, ale i pre prilákatie nových investorov vzhľadom na územnú ponuku investičných príležitostí.
- Navrhované rozvojové plochy poskytujú priestor pre vznik nových ekonomických aktivít zameraných na rozvoj hospodárstva, ako aj cestovného ruchu a rekreácie.
- Vytvára vhodné podmienky pre kompletizáciu základnej občianskej vybavenosti.
- Umocňuje pôsobenie a vytvára podmienky pre dotváranie prirodzených centier obce.
- Usiluje sa previazať územnotechnické opatrenia s nástrojmi komunálnej politiky. Zdôrazňuje tak pozíciu obce ako rozhodujúceho partnera, ktorý môže stimulačnými opatreniami usmerňovať rozvoj do požadovaných lokalít alebo podporovať opätovné využívanie niektorých nevyužívaných urbanizovaných území.

Sociálne dôsledky

- Rozvoj bývania je navrhovaný predovšetkým vo využití existujúcich voľných a vhodných plôch v zastavanom území mesta, ako aj vo forme novej výstavby na nových rozvojových plochách priliehajúcich k súčasnemu zastavanému územiu.
- Územný plán vo svojom riešení poskytuje priestor pre prílev nového obyvateľstva, čím prinesie možnosť ovplyvňovania sa rôznych skupín obyvateľstva, čo zabezpečí sociálnu a kultúrnu výmenu.
- Vzhľadom k postupnému starnutiu obyvateľstva územný plán už dnes vymedzuje plochy pre vybavenosť komunitného, sociálneho a zdravotníckeho vybavenia.
- Územný plán pri tvorbe nových obytných plôch zdôrazňuje požiadavku tvorby verejných priestorov vhodnej mierky, dobre organizovaných, esteticky kvalitných, bezpečných, aby obyvatelia obce mali dostatok príležitostí rozvíjať sociálnu komunikáciu/komunitný život, čo prispeje i k rastu lokál patriotizmu.
- Pre uvažovaný nárast počtu obyvateľov je zároveň navrhnutý aj príslušný rozsah sociálnej, technickej a dopravnej infraštruktúry, pre ktorých vybudovanie navrhuje územný plán i vhodné plochy.

Územno-technické dôsledky

- Navrhovaná urbanistická koncepcia vytvára predpoklad pre rozvoj jasných urbanistických celkov a častí koncentrovaných do hlavných rozvojových území, vychádzajúcich z existujúcich priestorových daností a možností rozvoja obce.
- Považuje ochranu a prezentáciu kultúrno – historických hodnôt ako významný determinant rozvoja obce.
- Urbanistická koncepcia vytvára predpoklady pre vytvorenie charakteristických častí obce Fiačice a Gôtovany ako povodene samostatných obcí tak, aby sa v plnej miere zachovali urbanistické črty a charakter obce ako celku.
- Dopravno – urbanistické riešenie vytvára základnú dopravnú kostru obce v zmysle hierarchického a lineárne usporiadaného systému zabezpečujúceho distribúciu dopravy po cestách I. a III. triedy, ktorý dopĺňa a posilňuje o prirodzene (historicky) sa formujúce mikrookruhy miestnych ciest.
- Na lokalizáciu nových hospodárskych aktivít sú navrhnuté rozvojové plochy predovšetkým v nadväznosti na už existujúce výrobné areály, aby sa vytvorili jasne formulované, navzájom sa nerušiace, obytné a hospodárske priestorové celky.
- Zlepšuje obsluhu územia verejnou technickou infraštruktúrou v dôsledku zabezpečenia územia obce verejnou kanalizáciou, sieťami elektrickej energie a zavedením plynu, ako aj telekomunikačnými prvkami.

- Rozvoj územia optimalizuje na základe poznania vlastníckych vzťahov pozemkov a parciel.

Návrh riešenia územnoplánovacej dokumentácie je predkladaný invariantne. Ďalší postup prípravy územnoplánovacej dokumentácie je založený na výsledkoch verejného prerokovania Návrhu Územného plánu obce podľa § 22 ods. (3) Stavebného zákona v znení účinnom do 31.3.2024. V prípade potreby obec dohodne návrh územnoplánovacej dokumentácie s dotknutými orgánmi. Podľa výsledkov prerokovania obec Gôtovany zabezpečí vyhodnotenia pripomienok, ktoré bude pokynom na spracovanie návrhu územnoplánovacej dokumentácie – upraveného podľa výsledkov prerokovania návrhu.

V rámci dopracovania územného plánu obce Gôtovany sa ďalej odporúča preferovať:

- Uplatňovanie princípov udržateľného rozvoja.
- Primerané využívanie potenciálu riešeného územia s ohľadom na všetky časti funkčného využitia a priestorového usporiadania. Prírodného, kultúrno – historického, obytného, ako aj rekreačného a pracoviskového.
- Uprednostňovať bezzásahovosť prvkov územného systému ekologickej stability, biotopov a zoologických významných segmentov.
- Zabezpečenie účinnej ochrany trvalo trávnatých porastov v záujme zachovania významných trávnych spoločenstiev.
- Zabezpečenie účinnej ochrany podzemných vôd.
- Zabezpečenie primeraného obytného, pracovného a rekreačného prostredia na území obce, pri rešpektovaní požiadaviek ochrany prírody a krajiny:
- Nevytvárať nové rozsiahle izolované urbanistické celky.
- Uplatnením ukludneného dopravného systému.
- Vytváraním priestorových možností pre rozvoj rekreačnej a obslužnej cyklistickej dopravy.
- Rozvojom obytnej zástavby v súčinnosti s ponukou plôch pre areály a zariadenia občianskej vybavenosti.
- Zohľadniť architektonický ráz vidieckeho osídlenia Liptovskej kotliny.
- Prihliadať na historické, kultúrne, urbanistické a prírodné podmienky územia.
- Rešpektovať sieť vodných tokov, vrátane zachovania ich ochranné pásma, ako aj pobrežných pozemkov.
- Formovanie obrazu krajiny, pri rešpektovaní požiadaviek ochrany prírody a krajiny:
- Uplatňovať ekostabilizačné opatrenia a opatrenia pre zabezpečenie ochrany a dotvorenia prvkov ÚSES, ako aj záväzné funkčné regulatívy v oblasti ochrany prírody a tvorby krajiny
- Rozvíjaním plôch a línií krajinej zelene v krajine ako súčastí prvkov ÚSES – podporovať a ochraňovať nosné prvky jej estetickej kvality a typického charakteru – prirodzené lesné porasty, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi.
- Uplatňovaním primeraných veľkostí poľnohospodárskych honov z hľadiska zvyšovania ekologickej stability územia, podpory biodiverzity územia, pestrosti krajinného obrazu, pôdoochranných a vodoochranných opatrení, zameraných na ochranu krajiny pred eróziami, pred prívalovými vodami a povodňami.
- Revitalizáciou vodných tokov v krajine z dôvodu zvyšovania retencie vody v území.
- Rozvojom rekreačných trás s príslušným mobiliárom v prírodnej časti krajiny.
- Rešpektovať a revitalizovať prírodné blízkymi opatreniami sieť vodných tokov, vrátane brehových a sprievodných porastov vodných tokov.
- Zvyšovaním estetických kvalít zastavaného územia i okolitej krajiny a uplatňovaním umeleckých prvkov v krajine.

- Zachovať a rozvíjať štruktúry nelesnej drevinovej vegetácie v poľnohospodárskej krajine.
- Rešpektovať lesné pozemky vrátane ich ochranné pásma.
- Nepodporovať návrhy na stavebnú činnosť a zastavanie v alúviách vodných tokov.
- Zamerať sa na zachovanie, revitalizáciu a doplnenie stabilizujúcich prvkov v krajine a zabezpečenie ich priaznivého pôsobenia na okolité, ekologicky menej stabilné, časti krajiny. V novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútro sídelnú a vnútroareálovú zeleň.
- Zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť integritu a zabezpečiť dlhodobu priaznivé existenčné podmienky pre akvatickú a semiakvatickú biotu vodných ekosystémov.
- Uplatňovať druhovú ochranu rastlín a živočíchov na celom území obce.
- Rešpektovať prírodné a historické danosti územia a vybavenosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov.

VÝBER OPTIMÁLNEHO VARIANTU

Územný plán sa v etape Návrhu riešenia posudzuje v zmysle zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Podľa § 9 ods. 6 písm. b) Zákona č. 24/2006 Z. z., ako aj v kontexte Rozsahu hodnotenia Okresného úradu Liptovský Mikuláš. Prílohou Návrhu územného plánu obce Gôtovany je tak aj Správa o hodnotení strategického dokumentu SEA. Následne prebiehajú dve paralelné prerokovania.

Podľa stavebného zákona účinného do 31.3.2024 bude prerokovaný návrh strategického dokumentu, ktorým je Návrh Územného plánu obce a podľa Zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie bude prerokovaná Správa o hodnotení strategického dokumentu. Oba procesy budú vyhodnotené a všetky pripomienky vyhodnotené. Následne bude v procese SEA spracovaný odborný posudok k správe o hodnotení územnoplánovacej dokumentácie a následne aj Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu. Výsledok procesu posudzovania by mal byť formulovaný v Záverečnom stanovisku z posúdenia strategického dokumentu od Okresného úradu Liptovský Mikuláš. Záverečné stanovisko bude vydané na základe správy o hodnotení, odborného posudku a súboru stanovísk všetkých subjektov zúčastnených v procese posudzovania vplyvov strategického dokumentu na životné prostredie, ako aj v zmysle prerokovania vlastného územného plánu podľa stavebného zákona. Zároveň možno očakávať, že záverečné stanovisko v prípade potreby odporučí do územného plánu zapracovať, prepracovať alebo upraviť aj konkrétne pozmeňujúce návrhy. Výstupy z posúdenia strategického dokumentu budú zapracované do Územného plánu, upraveného v zmysle vyhodnotenia pripomienok a z posúdenia strategického dokumentu. Územný plán obce tak vznikne ako kolektívna, resp. celospoločenská dohoda všetkých aktérov územného plánovania.

Riešenie strategického dokumentu nevyvoláva predpoklad zvýšeného neehospodárneho využívania prírodných zdrojov. Zachováva pôvodný prírodný ráz krajiny Liptovskej kotliny, rešpektuje v plnej miere prírodné a kultúrno-historické zdroje na území obce, čím vytvára predpoklad pre zachovanie celkovej ekologickej stability. Do popredia sú v strategickom dokumente kladené témy udržateľnosti, ochrana a tvorba krajiny, ochrana vodných zdrojov, racionálne využívanie krajiny, skvalitňovanie a dopĺňanie vidieckeho prostredia obce pohorskej obce, primeraný cestovný ruch a tiež potreba reagovania na klimatické zmeny.

Variant „0“ predstavuje stav, ktorý by nastal, ak by sa strategický dokument neprijal. Obec Gôtovany by mala mať platný Územný plán ešte z roku 2001, no nakoľko sa nezachoval v plnom rozsahu a tiež nie je zrejmé, že či bol ratifikovaný v súlade so zákonom, nie je možné tento stav vyhodnotiť detailne, ale len rámcovo. Toto vytvára navyše aj právnu neistotu vymožiteľnosti práva. Zachované hodnoty a ciele spracovania tohto dokumentu sú analogicky primerané hodnotám tvorby urbanizovaného i krajinného prostredia pred viac ako 20 rokmi. Tento územný plán by mal byť platný až do ďalších zmien a doplnkov, resp. do schválenia nového územného plánu obce, maximálne však do roku 2032!

Dňa prvého apríla vstúpil do platnosti nový zákon o územnom plánovaní, ktorý nahradil pôvodne platný stavebný zákon. V apríli roku 2024 vstúpil do platnosti Zákon č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní, ktorý tvorí základný legislatívny rámec SR pre procesy územného plánovania. V jeho prechodných ustanoveniach,

uvedených v § 40, ods. (5) sa však uvádza, že Územnoplánovacia dokumentácia, ktorej obstarávanie sa začalo oznámením o začatí obstarávania územnoplánovacej dokumentácie podľa doterajších predpisov a neskončilo schválením územnoplánovacej dokumentácie do 31. marca 2024, sa dokončí podľa predpisu účinného v čase začatia obstarávania. Z uvedeného vyplýva, že proces obstarania, spracovania a schvaľovania tohto Územného plánu obce Gôtovany sa riadi Zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) a Vyhláškou č. 55/2001 Z. z. Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii v zneniach účinnými do 31. marca 2024. ďalej sa v zákone uvádza, že Územnoplánovacia dokumentáciu schválenú do 31. marca 2024 je orgán územného plánovania povinný nahradiť územnoplánovacou dokumentáciou postupom podľa tohto zákona do 31. marca 2032 inak stráca platnosť dňom 1. apríla 2032. V tomto smere je veľmi dobré, že sa obec rozhodla obstarat' nový územný plán v už v tomto čase. Územnoplánovacia dokumentácia, ktorá bola schválená v období od 27. apríla 2022 podľa pôvodného Stavebného zákona, a teda aj táto dokumentácia (pokiaľ bude schválená) a bola v súlade so záverečným stanoviskom posúdenia strategického dokumentu, sa považuje za návrh územnoplánovacej dokumentácie podľa nového zákona o územnom plánovaní. Obec Gôtovany z tohto návrhu obstará len spracovanie záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie podľa § 18 ods. 7 zákona o územnom plánovaní a postupuje primerane ďalej podľa § 31 ods. 21 až 28. Strategický dokument, ktorým je dnes predkladaný územný plán obce Gôtovany pritom v najväčšej možnej miere reflektuje a aplikuje metodiku stanovenú podľa novej legislatívy územného plánovania.

Posudzovanie investičných zámerom, t. j. dokumentácie pre umiestňovanie a poval'ovanie nových stavieb a budov sa podľa Zákona č. 200/2022 Z. z. o územnom plánovaní v z. n. p. posudzuje v záväznom stanovisku v zmysle § 24 len podľa jej záväznej časti územného plánu. Príslušným orgánom na vydávanie takéhoto záväzného stanoviska je obec Gôtovany. Ak by však obec nemala územný plán a pre územie obce nebol spracovaný územný plán mikroregiónu, príslušným orgánom územného plánovania na vydanie záväzného stanoviska je Žilinský samosprávny kraj na podklade Koncepcie územného rozvoja regiónu. Keďže sa však územné plány na regionálnej úrovni spracovávajú v mierkach primeraných takto veľkému riešenému územiu, nemôžu obsahovať detail územného plánu každej jednej obce. Aby sa o rozvoji obce Gôtovany nerozhodovalo z úrovne samosprávneho kraja, je veľmi dôležité, aby obec Gôtovany mala svoj vlastný územný plán obce.

Rozvoj sídelnej štruktúry je v strategickom dokumente založený predovšetkým na vnútornom skvalitňovaní vlastného urbanizovaného prostredia podhorskej obce. Trend demografického vývoja obce je definovaný na základe dlhodobého sledovaných štatistických koeficientov, k čomu sa primerane navrhuje aj výmery rozvojových plôch bývania a rekreácie. Pred vznikom novej výstavby mimo zastavaného územia sú uprednostňované mechanizmy kontrolovanej intenzifikácie prostredia, ako je najmä revitalizácia verejných priestorov, doplnenie výstavby na nevyužitých pozemkoch a parcelách v obecnej štruktúre zástavby, ale aj prebudovanie či asanácia zastaraných objektov alebo opätovné využívanie poškodených, či morálne zastaraných budov či chat. Parkovo upravená zeleň, stromoradia v sídle alebo iná zeleň sídla je pred výstavbou funkčne chránená. Variant strategického dokumentu je zodpovednejší a udržateľnejší voči verejným zdrojom. Tento variant má široký a dobrý záber v horizontálnych súvislostiach územia obce, ako aj vo vertikálnych vzťahoch a väzbách sektorálnych politík komplexného priestorového rozvoja. Je ekologicky citlivý, urbanisticky vyvážený a hospodársky prijateľný, no najmä voči krajine šetrný, na základe čoho sa javí ako najvhodnejší variant.

Na základe komplexného hodnotenia predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie, vrátane zdravia, a odhadu ich významnosti, v kontexte porovnania s nulovým variantom, možno záverom do nasledujúcej etapy spracovania Územného plánu obce Gôtovany odporučiť na dopracovanie:

Variant – strategický dokument.

Správa o hodnotení strategického dokumentu odporúča do nasledujúcej etapy územného plánu obce dopracovanie urbanistickej koncepcie, ktorá môže byť na základe výsledkov verejných prerokovaní v prípade niektorých územnotechnických častí obce valorizovaná aj o požiadavky dotknutých orgánov, odbornej verejnosti alebo nadradeného orgánu územného plánovania.

C.VI METÓDY POUŽITÉ V PROCESE HODNOTENIA VPLYVOV ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE A SPÔSOB A ZDROJE ZÍSKAVANIA ÚDAJOV O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Proces hodnotenia vychádzal metodicky najmä zo zákona 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v z. n. p. a požiadaviek uvedených rozsahu hodnotenia. Použité informácie boli získané zo zdrojov tradične využívaných pri hodnoteniach vplyvov na životné prostredie. Sú to predovšetkým údaje publikované Ministerstvom životného prostredia SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Slovenskou agentúrou životného prostredia, Slovenským štatistickým úradom, a pod. Použité boli aj GIS analýzy problémových javov, bodovacia (multikriteriálna analýza) metóda hodnotenia vplyvov, slovný popis (expertné posúdenie) a súčasťou hodnotenia boli aj prieskumy v teréne. Pre posúdenie vplyvu návrhu územného plánu obce Gôtovany na krajinný obraz, na charakteristický vzhľad krajiny bola využitá Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny (vestník Ministerstva životného prostredia, 2010, čiastka 1b).

C.VII NEDOSTATKY A NEURČITOSTI V POZNATKOCH, KTORÉ SA VYSKYTLI PRI VYPRACÚVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ

Územnoplánovacia činnosť je permanentnou činnosťou.

Orgán územného plánovania sústavne sleduje, či sa nezmenili územno-technické, hospodárske a sociálne predpoklady, na základe ktorých bola navrhnutá koncepcia organizácie územia. V zmysle § 11 písm. a) Zákona č. 200/2022 Z.z. je obec povinná najmenej raz za štyri roky vypracovať správu o stave územného plánu obce. Obec je ako orgán územného plánovania povinná sústavne sledovať a vyhodnotiť územnoplánovaciu dokumentáciu, doručené podnety na zmeny a doplnky územnoplánovacej dokumentácie a najmenej raz za štyri roky vypracovať správu o stave územnoplánovacej dokumentácie, na ktorej základe rozhodne o potrebe a rozsahu obstarávania zmien a doplnkov územnoplánovacej dokumentácie alebo obstarávania novej územnoplánovacej dokumentácie.

Správu o stave územnoplánovacej dokumentácie spracúva orgán územného plánovania prostredníctvom odborne spôsobilej osoby na základe hodnotenia platnej územnoplánovacej dokumentácie, územnoplánovacích podkladov a evidencie podnetov. Orgán územného plánovania pri vyhodnotení evidovaných podnetov posudzuje ich aktuálnosť a mieru použitia pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie. Neurčitosti poznatkov sa odvíjajú teda z podstaty územnoplánovacej činnosti ako sústavného procesu reagujúceho na meniace sa podmienky a usmerňujúceho rozvoj daného územia.

C.VIII VŠEOBECNE ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Všeobecné záverečné zhrnutie je uvedené v Prílohe č. 1 predkladanej Správy o hodnotení.

C.IX ZOZNAM RIEŠITEĽOV A ORGANIZÁCIÍ, KTORÉ SA NA VYPRACOVANÍ SPRÁVY O HODNOTENÍ PODIEĽALI, ICH PODPIS (PEČIATKA)

Predkladaná správa o hodnotení bola vypracovaná kolektívom „Inštitútu priestorového plánovania“.

Zoznam kľúčových riešiteľov:

Ing. Ľubomír Macák	Zodpovedný riešiteľ
Ing. Kristína Dunajová	Prírodné podmienky Životné prostredie Ochrana prírody Územný systém ekologickej stability
Bc. Radka Siváková	Demografická charakteristika Domový a bytový fond Hospodárstvo a ekonomická aktivita obyvateľstva
Ing. Matúš Bizoň, PhD.	Urbanizmus a územné plánovanie Priestorové usporiadanie a funkčné využitie Doprava a technická infraštruktúra Porovnanie variantov
Mgr. Filip Polonský, Ph.D.	Kultúrnohistorické hodnoty Rekreácia a cestovný ruch
Ing. Monika Lachmannová, PhD.	Ochrana prírody a krajiny Sídlná a krajinná zeleň

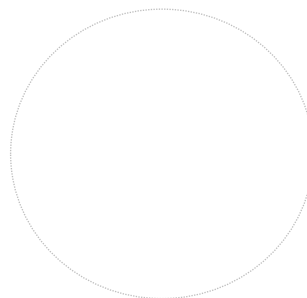
C.X ZOZNAM DOPLŇUJÚCICH ANALYTICKÝCH SPRÁV A ŠTÚDIÍ, KTORÉ SÚ K DISPOZÍCII U NAVRHOVATEĽA A KTORÉ BOLI PODKLADOM NA VYPRACOVANIE SPRÁVY O HODNOTENÍ

- Písomné stanoviská a pripomienky dotknutých orgánov, ktoré boli zaslané k oznámeniu, resp. rozsahu hodnotenia,
- Písomné stanoviská a pripomienky dotknutých orgánov, ktoré boli zaslané k návrhu zadania územného plánu obce,
- Územný plán obce Gôtovany – Prieskumy a rozbor (Inštitút priestorového plánovania, 11/2023),
- Územný plán obce Gôtovany – Krajinnoekologický plán (Inštitút priestorového plánovania, 11/2023),
- Územný plán obce Gôtovany – Návrh (Inštitút priestorového plánovania, 09/2024),
- Územný plán Vyššieho územného celku Žilinský kraj (ďalej aj ako ÚPN VÚC ŽK) z roku 1998 v znení zmien a doplnkov č. 1, č. 2, č. 3, č. 4 a č. 5.,
- Územný plán regiónu Žilinského kraja (Koncept)
- Metodika identifikácie a hodnotenia charakteristického vzhľadu krajiny, Vestník Ministerstva životného prostredia XVIII, 2010, čiastka 1b

C.XI DÁTUM A POTVRDENIE SPRÁVNOSTI A ÚPLNOSTI ÚDAJOV PODPISOM (PEČIATKOU) OPRÁVNENÉHO ZÁSTUPCU NAVRHOVATEĽA

V obci Gôtovany dňa

Pečiatka a podpis oprávneného zástupcu obstarávateľa

BIBLIOGRAFIA

- Agrometeorologické a fenologické informácie – Západné Slovensko, časti január – december 2012 a január – december 2023, Slovenský hydrometeorologický ústav. Dostupné na: https://www.shmu.sk/sk/?page=1614&id=6rok=2021&mesiac=1&extra_typ_mesacne=0
- Atlas krajiny SR, 2002. Ministerstvo životného prostredia SR.
- ČURLÍK, J a ŠEVČÍK, P. 2002. Kontaminácia pôd: Atlas krajiny Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia, 2002. Dostupné na: <https://app.sazp.sk/atlassr/>
- HENSEL a KRNO, 2002. Zoogeografické členenie: Atlas krajiny Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia, 2002. Dostupné na: <https://app.sazp.sk/atlassr/>
- HRAŠNÁ, M. a KLUKANOVÁ, A., 2002. Inžiniersko-geologická rajonizácia: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2014. Dostupné z: <https://www.geology.sk/geoinfoportal/mapovy-portal/geologicke-mapy/tematicke-mapy/>
- Chránené územia SR, 2024. Štátna ochrana prírody a krajiny. Dostupné na: <https://data.sopsr.sk/chranene-objekty/>
- Informačný systém environmentálnych záťaží, Ministerstvo životného prostredia SR, 2023. Dostupné na: <http://envirozataze.enviroportal.sk/>
- IZAKOVIČOVÁ, Z. a MIKLÓS, L., DRDOŠ, J., 1997. Krajinnoekologické podmienky trvalo udržateľného rozvoja.
- JEDLIČKA a KALIVODOVÁ, 2002. Zoogeografické členenie: Atlas krajiny Slovenskej republiky, Ministerstvo životného prostredia, 2002. Dostupné na: <https://app.sazp.sk/atlassr/>
- Kataster nehnuteľností, 2024. Úrad geodézie kartografie a katastra Slovenskej republiky.
- ÚPN obce Gôtovany - Návrh. Inštitút priestorového plánovania, 2024.
- Krajinnoekologický plán spracovaný pre obec Gôtovany, v rámci etapy prieskumov a rozborov. Inštitút priestorového plánovania, 2019
- KOČICKÝ, D. a B. IVANIČ., 2011 Geomorfologické členenie Slovenska, Bratislava: Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2014. Dostupné z: <https://www.geology.sk/geoinfoportal/mapovy-portal/geologicke-mapy/tematicke-mapy/>
- Kvalita podzemných vôd na Slovensku 2022, Slovenský hydrometeorologický ústav, Bratislava, 2023
- Mapový server ŠGÚDŠ, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra, 2024. Dostupné na: <https://www.geology.sk/geoinfoportal/aplikacie/>
- Metodika hodnotenia významnosti vplyvov plánov a projektov na územia sústavy Natura 2000 v Slovenskej republike, 2016. Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky. Dostupné na: <https://www.enviroportal.sk/eia-sea-posudzovanie-vplyvov-na-zp/metodicke-priruckyEIA>
- MICHALKO, J et al. Geobotanická mapa ČSSR: Slovenská socialistická republika, textová časť a mapy. Bratislava: VEDA, 1986. 168 s., 40 príloh, 12 máp.
- Oficiálne stránky obce Gôtovany, 2024. Dostupné na: <https://www.Gôtovany.sk/>
- Openstreet maps, ArcGis
- PAUDITŠOVÁ, E., 2014. Hodnotenie vplyvov na krajinu v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie: ACTA ENVIRONMENTALICA UNIVERSITATIS COMENIANAE (BRATISLAVA), Vol. 22, 1(2014): 72-96. Dostupné na: https://fns.uniba.sk/fileadmin/prif/actaenvi/ActaEnvi_2014_1/07_Pauditsova_Acta2014_1.pdf
- Pôdny portál, Výskumný ústav pôdoznavectva a ochrany pôdy. Dostupné na: www.podnemapy.sk
- Prognóza vývoja obyvateľstva v okresoch Slovenskej republiky 2040, INFOSTAT – VDC, 2019
- SODB, 2021
- Spracovanie údajov z monitorovania kvality povrchovej vody za rok 2022, Ministerstvo životného prostredia SR, Slovenský hydrometeorologický ústav, Bratislava, 2023
- Štatistický úrad SR, 2024

- Ústredný zoznam pamiatkového fondu, 2024. Pamiatkový úrad SR. Dostupné na:
<https://www.pamiatky.sk/nkp-a-po/>
- Zákon č. 24/2006 Z. z. Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 50/1976 Zb. Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)

Zoznam schém, obrázkov, grafov a tabuliek

Schéma 1: Vymedzenia riešeného územia.....	10
Schéma 2: Schematické znázornenie radónového rizika na území obce Gôtovany.....	22
Schéma 3 Chránené územia prírody	39
 Obrázok 1: Prírodné a antropogénne prvky v krajine.....	37
 Graf 1 Výber z Retrospektívneho vývoja počtu obyvateľov obce Gôtovany v r. 2001-2023 (stav k 31.12.).....	42
Graf 2 Vekové zloženie obyvateľstva	42
Graf 3 Prognóza vývoja počtu obyvateľov.....	44
 Tabuľka 1 Základné údaje vymedzenia riešeného územia za rok 2023	10
Tabuľka 2 Prehľad záberov	13
Tabuľka 3 Množstvo komunálneho odpadu v obci za rok 2023.....	20
Tabuľka 4 Úroveň vytriedenosti odpadu v obci za obdobie rokov 2020 - 2023	20
Tabuľka 5 Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu (°C), stanica Liptovský Hrádok	25
Tabuľka 6 Mesačné a ročné úhrny atmosférických zrážok (mm), stanica Liptovský Hrádok	25
Tabuľka 7 Úhrnné hodnoty druhov pozemkov poľnohospodárskej pôdy v obci Gôtovany a ich percentuálne zastúpenie k 31. 12. 2022.....	33
Tabuľka 8 Úhrnné hodnoty druhov pozemkov nepoľnohospodárskej pôdy v obci Gôtovany a ich percentuálne zastúpenie k 31. 12. 2022.....	34
Tabuľka 9 Navrhované prírastky bytových jednotiek (b. j.) a obyvateľov na novonavrhovaných plochách pre novú bytovú výstavbu	49
Tabuľka 10 Navrhované prírastky plôch zastavateľnej plochy a podlažnej plochy OV a plôch výroby a výrobných služieb.....	49
Tabuľka 11 Sumarizácia funkčného využitia – Návrh	53
Tabuľka 12 Klasifikácia vplyvov	57
Tabuľka 13 Súhrnné hodnotenie predpokladaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva	57
Tabuľka 14 Súhrnné slovné hodnotenie vybraných pozitívnych a negatívnych predpokladaných vplyvov na životné prostredie a zdravie obyvateľstva.....	58
Tabuľka 15 Porovnanie variantu Strategického dokumentu s nulovým variantnom Správy o hodnotení SEA ..	75

C.XII PRÍLOHY

Správa o hodnotení strategického dokumentu, ktorým je Územný plán obce Gôtovany v etape Návrh, obsahuje štyri samostatné prílohy:

C.XII.1 PRÍLOHA 1 – VŠEOBECNÉ ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

C.XII.2 PRÍLOHA 2 – VYHODNOTENIE BODOV ROZSAHU HODNOTENIA STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

C.XII.3 PRÍLOHA 3 – VYHODNOTENIE PRIPOMIENOK K OZNÁMENIU O STRATEGICKOM DOKUMENTE

C.XII.4 PRÍLOHA 4 – VYHODNOTENIE VPLYVU NA VIZUÁLNE EXPONOVANÉ LOKALITY

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE GŤOVANY

NÁVRH

SPRÁVA O HODNOTENÍ STRATEGICKÉHO DOKUMENTU

09/2024